Academia de Ştiinţe a Moldovei

Institutul de Economie, Finanţe şi Statistică

Ministerul Economiei al Republicii Moldova

TENDINŢE în ECONOMIA MOLDOVEI

Nr. 7 (trim. III) 2012

ISSN 1857-3126

Chişinău

Supported by the European Union High Level Policy Advice Mission to the Republic of Moldova

ISSN 1857-3126

ECHIPA TEM:
Alexandru Stratan, Marcel Chistruga, Anatolii Rojco, Alexandru Fala, Tatiana Colesnicova, Victoria Clipa, Viorica Popa, Veronica Vragaleva, Alexandra Novac, Eugenia Lucaşenco, Violeta Golea, Corina Gribincea, Zina Toaca

Această ediţie a fost pregătită cu suportul acordat de Proiectul EUHLPAM, finanţat de Uniunea Europeană şi implementat de PNUD Moldova.

Echipa *TEM* este recunoscătoare pentru cooperare instituţiilor publice din Republica Moldova: Ministerul Economiei, Ministerul Finanţelor, Banca Naţională a Moldovei, Biroul Naţional de Statistică.

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o informaţie din această publicaţie nu poate fi retipărită sau reprodusă sub nici o formă fără permisiunea scrisă a IEFS.

Publicaţia "Tendinţe în Economia Moldovei" este o ediţie trimestrială produsă cu asistenţa Misiunii Uniunii Europene de Consiliere în Politici Publice pentru Republica Moldova. Conţinutul acestei publicaţii este responsabilitatea exclusivă a autorilor şi nu reflectă punctul de vedere al Uniunii Europene.

© Institutul de Economie, Finanţe şi Statistică al AŞM şi ME

Pentru informaţii adiţionale Vă rugăm să ne contactaţi:

Institutul de Economie, Finanţe şi Statistică
2064, RM, Chişinău, Str. Ion Creangă, 45
Tel: (+ 373 22) 50-11-00, Fax: (+ 373 22) 74-37-94
e-mail: iefs@iefs.md, web site: www.iefs.md

CUPRINS

Principalele evenimente politice, economice şi sociale din Republica Moldova 7

Rezumatul ediţiei 10

Capitolul I. PRODUCȚIA 16

Capitolul II. PREȚURI ŞI RATE DE SCHIMB 25

Capitolul III. FINANȚE 30

Capitolul IV. SECTORUL EXTERN 47

Capitolul V. MEDIUL DE AFACERI 62

Capitolul VI. SECTORUL SOCIAL 68

ANEXE STATISTICE 79

DATE GENERALE

Denumirea oficială	REPUBLICA MOLDOVA
Capitala	Chişinău
Președinte	Nicolae Timofti
Președintele Parlamentului	Marian Lupu
Prim-ministru	Vlad Filat
Parlamentul Republicii Moldova	101 deputaţi (Partidul Comuniştilor din Republica Moldova – 34, Partidul Liberal Democrat din Moldova – 31, Partidul Democrat din Moldova – 15, Partidul Liberal – 12, Deputaţi neafiliaţi – 9)
Obținerea independenței	27 august 1991
Suprafața	33,8 mii km^2
Unităţi administrative	32 raioane, 5 municipii (Chişinău, Bălţi, Bender, Comrat, Tiraspol), UTA Gagauzia, Unităţile Administrativ-teritoriale din stânga Nistrului
Populația stabilă	3559,5 mii locuitori
Principalele religii	ortodoxă (93,34%), protestantă (1,98%), creştină de rit vechi (0,15%), catolică (0,14%), etc.
Moneda națională	Leu moldovenesc (1 USD = 12,4568 MDL, 1 EUR = 15,6822 MDL)

ABREVIERI

ACECL	-	Acordul Central European al Comerţului Liber
ACR	-	Avantajul Comparativ Relevat
AGCS	-	Acordul General asupra Comerţului cu Servicii
AHPCC	-	Analiza hazardului şi punctul critic de control
AID	-	Asociaţia Internaţională pentru Dezvoltare
ALSAC	-	Acord de Liber Schimb Aprofundat şi Cuprinzător
ATP	-	Preferinţe Comerciale Autonome
BERD	-	Banca Europeană pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare
BMA	-	Biroul Migraţie şi Azil
BNP	-	Bugetul Naţional Public
BNS	-	Biroul Naţional de Statistică
BPA	-	Bune practici agricole
BTC	-	Bariere Tehnice în Comerţ
CBN	-	Certificatele Băncii Naţionale
CE	-	Comisia Europeană
CNPF	-	Comisia Naţională a Pieţei Financiare
CNT	-	Capital Normativ Total
CPE	-	Coeficientul protecţiei efective
CSCI	-	Clasificatorul Standard de Comerţ Internaţional
CSI	-	Comunitatea Statelor Independente
CT	-	Contingent Tarifar
DPI	-	Drepturile Proprietăţii Intelectuale
DST	-	Drepturi Speciale de Tragere
EAD	-	Echivalent ad-valorem
FMI	-	Fondul Monetar Internaţional
IEFS	-	Institutul de Economie, Finanţe şi Statistică
IHH	-	Indicele Herfendahl-Hirschman
IMM	-	Întreprinderi Mici şi Mijlocii
IPC	-	Indicele Preţurilor de Consum
IPP	-	Indicele Preţului de Producţie
IPPI	-	Indicele Preţurilor Producţiei Industriale
ISD	-	Investiţii Străine Directe
MAIA	-	Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare

MDL	-	Leu Moldovenesc
MF	-	Ministerul Finanţelor
MSF	-	Măsuri sanitare şi fitosanitare
BNM	-	Banca Naţională a Moldovei
NCMF	-	Naţiunea cea mai Favorizată
NEER	-	Rata Nominală Efectivă de Schimb
NPC	-	Coeficientul Protecţiei Nominale
ODIMM	-	Organizaţia pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici şi Mijlocii
OIM	-	Organizaţia Internaţională a Migraţiei
OMC	-	Organizaţia Mondială a Comerţului
OMS	-	Organizaţie de Microfinanţare
ONU	-	Organizaţia Naţiunilor Unite
APC	-	Acordul de Parteneriat şi Cooperare
PIB	-	Produsul Intern Brut
RC	-	Rata de concentrare
REER	-	Rata Reală Efectivă de Schimb
SGP	-	Sistemul Generalizat de Preferinţe
TEM	-	Tendinţe în Economia Moldovei
TN	-	Transnistria
TVA	-	Taxa pe Valoare Adăugată
UE	-	Uniunea Europeană
USD	-	Dolar SUA
UTA	-	Unitate teritorial-administrativă
VAB	-	Valoare adăugată brută

PRINCIPALELE EVENIMENTE POLITICE, ECONOMICE ŞI SOCIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Al treilea semestru al anului 2012 a fost caracterizat de un şir de evenimente atît pe plan politic, cât şi economic şi social.

21 iunie

Parlamentul Republicii Moldova a adoptat proiectele de lege cu privire la politica bugetar-fiscală pentru anul 2013 şi rectificările la bugetul de stat pentru anul curent. Potrivit proiectului de lege privind rectificările la bugetul de stat pentru anul 2012, veniturile bugetare vor constitui în anul 2012 – 21,033 mlrd MDL, iar cheltuielile bugetare – 21,939 mlrd MDL. Astfel, faţă de bugetul aprobat iniţial, statul estimează că va obţine venituri cu 461 mln lei mai mici şi va efectua cheltuieli cu 244 mil. MDL mai puţine. Prin urmare, deficitul bugetar va fi cu 217 mil. MDL mai redus decât cel aprobat iniţial.

18 iulie

Adunarea generală a acţionarilor Gazpromului a adoptat un document conform căruia în perioada 2012-2014, circa 10,4 mlrd de metri cubi de gaze, în valoare de 3,9 mlrd USD vor fi livraţi în Republica Moldova. Preţul mediu va constitui 375 USD pentru o mie de metri cubi, ceea ce semnifică o scădere cu 15 USD faţă de preţul actual de 390 USD. De asemenea, acest document arată că Moldovagaz va acorda în continuare servicii de transportare a gazelor pe teritoriul Moldovei în volum de cel puţin 70 mlrd metri cubi, pentru care Gazprom va achita 172 mil. USD.

15 august

Cabinetul de miniştri a aprobat Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici şi mijlocii pentru anii 2012-2020, precum şi planul de acţiuni pentru implementarea obiectivelor Strategiei. Costul total de punere în aplicare a planului de acţiuni se ridică la suma de circa 362 mil. MDL. Din această sumă, circa 145,5 mil. MDL vor fi acoperiţi din bugetul de stat, circa 45 mil. MDL – de către partenerii de dezvoltare, iar o sumă de aproximativ 171 mil. MDL rămâne deocamdată o necesitate financiară neacoperită. Prin implementarea acestei strategii, se urmăreşte crearea unui mediu de afaceri favorabil, promovarea culturii antreprenoriale în vederea susţinerii IMM-urilor şi asigurării coeziunii sociale. Drept indicatori de performanţă, autorităţile şi-au stabilit majorarea până în anul 2020 a numărului de IMM-uri de la 12 la 25 per 1000 locuitori, creşterea cotei numărului de angajaţi ai IMM-urilor de la 55% la 65% din numărul total de angajaţi şi majorarea ponderii IMM-urilor în PIB de la 28% la 38%. Printre direcţiile prioritare enunţate în textul Strategiei sunt ajustarea cadrului normativ de reglementare la necesităţile dezvoltării IMM-urilor, îmbunătăţirea accesului la finanţare, sporirea competitivităţii IMM-urilor şi dezvoltarea parteneriatelor în afaceri.

22 august

Cancelarul german Angela Merkel a efectuat o vizită în Republica Moldova. În cadrul vizitei, a avut loc o întrevedere cu Prim-ministrul Republicii Moldova, Vlad Filat care a menţionat importanţa evenimentului respectiv şi rolul deosebit pe care îl au investitorii germani în dezvoltarea economiei, evidenţiind faptul că Republica Moldova este interesată în atragerea de noi investiţii. La rândul său, cancelarul federal remarcat necesitatea continuării procesului de reforme început de Republica Moldova, menţionînd că aceasta va face ţara noastră mai atractivă pentru potenţialii investitori. De asemenea, Angela Merkel a promis autorităţilor moldoveneşti creşterea asistenţei financiare. Astfel, în discursul său, cancelarul german a specificat creşterea asistenţei bilaterale de la 4,5 la 15 mil. EUR. Totodată, UE se angajează să acorde Republicii Moldova anul viitor circa 122 mil. EUR în calitate de asistenţă.

29 august

Guvernul a aprobat proiectul de lege cu privire la ratificarea Acordului privind zona de liber schimb cu statele CSI. Un rezultat important al acestui accord l-ar constitui excluderea posibilităţii de aplicare a embargourilor de către ţările CSI. Totodată, Acordul prevede scutirea de taxe la import şi export pentru un şir de produse, care, utlerior, vor ajunge la consumatori la un preţ mai mic.

10 septembrie

Guvernul Republicii Moldova a aprobat proiectul de lege cu privire la achitarea taxei de drum de către şoferii autoturismelor cu numere de înmatriculare străine. Se preconizează că banii acumulaţi din taxele achitate de posesorii autoturismelor cu numere de înmatriculare străine vor fi utilizaţi pentru reparaţia şi întreţinerea drumurilor naţionale.

14 septembrie

A avut loc cea de-a 12-a rundă a negocierilor Acordului de Asociere dintre Republica Moldova şi Uniunea Europeană. Discuţiile din cadrul rundei de negocieri s-au axat pe continuarea definitivării Preambulului Acordului de Asociere, precum şi ale Prevederilor sale Generale şi Instituţionale. Acestea la rândul său vizează modalităţile de organizare instituţională şi funcţională a activităţilor de monitorizare de către ambele părţi a implementării Acordului atât sub aspectul lansării de noi iniţiative de cooperare între RM şi UE, cât şi al ajustării legislaţiei naţionale la standardele şi principiile europene.

21 septembrie

În cadrul unei întrevederi a vicepreşedintelui Băncii Europene pentru Investiţii, Wilhelm Molterer cu Prim-ministrul Republicii Moldova Vlad Filat, a fost înaintată o solicitare de împrumut în sumă de 150 mil. EUR, de la Banca Europeană pentru Investiţii, pentru reabilitarea a 176 km de drumuri naţionale.

22 septembrie

Guvernul Statelor Unite ale Americii a donat instituţiilor medicale din Republica Moldova medicamente şi dispozitive medicale în valoare de 12 mil. USD. Prim-ministrul Vlad Filat a subliniat faptul că Guvernul Statelor Unite ale Americii a susţinut Republica Moldova şi în anii precedenţi prin ajutoare umanitare pentru sistemul de sănătate, care au constat în medicamente şi servicii de calitate, în anii 1994, 2000 şi 2008. Medicamentele şi dispozitivele medicale oferite de partenerii americani sistemului sănătăţii din Republica Moldova urmează a fi distribuite instituţiilor medico-sanitare publice republicane, municipale şi raionale din întreaga ţară, în conformitate cu profilul şi spectrul serviciilor medicale prestate şi populaţia deservită.

24-26 septembrie

Preşedintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti, a participat la cea de-a 67-a sesiune a Adunării Generale a Organizaţiei Naţiunilor Unite.

26 septembrie

A fost abrobat Proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2013. Proiectul bugetului estimează că datoria de stat a Republicii Moldova nu va depăşi 21,55 mlrd MDL până la finele anului viitor, iar deficitul bugetar va constitui circa 875 mil. MDL. În anul 2013, se prognozează venituri în sumă de 22,737 mlrd MDL, iar cheltuielile bugetare vor constitui aproximativ 23,611 mlrd MDL. Fondul de subvenţionare a producătorilor agricoli va fi alimentat de la buget cu 400 mil. lei, Fondul naţional pentru dezvoltare regională – cu 191,3 mil. MDL, Fondul rutier – cu peste 1 mlrd

MDL. Se vor aloca de asemenea circa 200,5 mil. MDL pentru crearea şi funcţionarea Fondului pentru Eficienţa Energetică.

27 septembrie

Consiliul de administraţie al BNM a decis să menţină rata dobânzii de politică monetară la nivelul actual de 4,5%, precum şi norma rezervelor minime obligatorii la nivelul actual de 14% din baza de calcul.

27 septembrie

Parlamentul Republicii Moldova a ratificat Acordul privind zona de comerţ liber cu statele CSI.

28 septembrie

FMI a acordat Moldovei următoarea tranşă de 50 mil. De Drepturi Speciale de Tragere (DST), ceea ce este echivalentul a circa 77 mil. USD pentru completarea rezervelor valutare. Suma debursărilor din partea FMI în cadrul programului actual de 3 ani constituie 320 milioane de Drepturi Speciale de Tragere (DST), din suma aprobată iniţial (în 29 ianuarie 2010) de 369,6 mil. DST (aproximativ 572,7 milioane dolari SUA). Suma tranşei aprobate este pusă la dispoziţia autorităţilor imediat după aprobarea Consiliului director al FMI.

REZUMATUL EDIŢIEI

Producţia

În perioada ianuarie-septembrie a anului curent PIB a constituit în preţuri curente 65402 milioane MDL cu o diminuare faţă de perioada similară a anului precedent de 0,2%, ceea ce denotă o recuperare tardivă a economiei naţionale. Această diminuare s-a obţinut în urma reducerii producţiei în trimestrul III cu 1,7%. Această evoluţie negativă s-a format în rezultatul situaţiei economice create în zona euro, cât şi secetei puternice din cele nouă luni fapt ce-a influenţat negativ asupra sectorului fitotehnic, zootehnic, agroalimentar şi a exporturilor.

Preţuri şi rate de schimb

În primele nouă luni ale anului 2012 indicele preţurilor de consum a crescut cu 4,9%, comparativ cu perioada similară a anului trecut. În trimestrul III al anului 2012, nivelul inflaţiei a avut o dinamică uşor ascendentă – ritmul de creştere a preţurilor comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent a fost de 4,4%. Principala cauză care a determinat majorarea inflaţiei a fost creşterea preţurilor produselor agro-alimentare (condiţiile climaterice nefaste au cauzat reducerea producţiei agricole). În trimestrul IV ritmurile de creştere a preţurilor au cunoscut o evoluţie neuniformă, coborându-se sub nivelul de 4% în lunile octombrie şi noiembrie, iar în decembrie majorându-se la 4,1%.

Alţi indici ai preţurilor, la fel au cunoscut creşteri:

- În primele nouă luni ale anului 2012 indicele preţurilor producţiei industriale s-a majorat cu 6%, comparativ cu perioada similară a anului trecut;
- În trimestrul III 2012 preţurile în construcţii s-au majorat cu 11,3% comparativ cu perioada similară a anului precedent şi îşi continuă ascensiunea, evoluţie ce a demarat în trimestrul II al anului 2010;
- În primule nouă luni ale anului 2012, preţurile produselor agricole au crescut cu 11,3% comparativ cu perioada similară a anului trecut.

În primele nouă luni ale anului 2012 s-a înregistrat un curs mediu de 15,4 MDL/EUR, ceea ce reprezintă o apreciere a monedei naţionale cu 6,3%, comparativ cu perioada similară anului 2011. În aceeaşi perioadă a anului 2012 cursul mediu al monedei naţionale faţă de dolarul SUA a fost de 12,1 MDL/USD, dolarul SUA depreciindu-se cu 2,9 % comparativ cu perioada similară a anului 2011.

Finanţe publice

Examinând structura veniturilor BPN în primele nouă luni ale anului 2012 constatăm că partea dominantă continuă să fie formată din venituri fiscale (85,2 %), ponderea în cauză rămânând constantă comparativ cu perioada similară a anului precedent. Comparativ cu trimestrul III al anului 2011, veniturile fiscale în perioada corespondentă a anului 2012 au crescut cu 2 %, constituind 87,4 %.

Se menţine tendinţa prevalării veniturilor indirecte în raport cu cele directe. Totodată, după cum s-a prognozat în ediţia precedentă, se produc schimbări în acest raport odată cu majorarea, începând cu 01.01.2012, a cotei impozitului pe venitul persoanelor juridice de la 0% la 12% – fapt ce se face resimţit analizând ritmul de creştere a impozitului pe venit comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Făcând o analiză a structurii cheltuielilor din BPN în trimestrul III al anului 2012 se observă că partea predominantă continuă să cuprindă cheltuielile de ordin social (65,4 %), ponderea acestora majorându-se cu 4,4 puncte procentuale comparativ cu perioada similară a anului

precedent. O altă componentă importantă a cheltuielilor publice o reprezintă cheltuielile de ordin economic, ponderea cărora în perioada examinată a anului 2012 a reprezentat 16,8 % – pondere ce a crescut cu 3,6 puncte procentuale comparativ cu ponderea înregistrată în perioada similară a anului precedent.

Executarea bugetelor în primele nouă luni ale anului 2012 a rezultat în felul următor:

- deficit în mărime de 887,8 mil. MDL la bugetul de stat şi de 67,7 mil. MDL la bugetul asigurărilor sociale de stat;
- excedent în mărime de 122,9 mil. MDL la bugetul unităţilor administrativ-teritoriale şi de 26,9 mil. MDL la bugetul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

Modificarea soldului datoriei publice către finele trimestrului III al anului 2012 în comparaţie cu începutul anului este condiţionată în cea mai mare măsură de majorarea soldului datoriei de stat cu 1 302,5 mil. MDL, după care urmează datoria BNM care s-a majorat cu 1 079,4 mil. MDL, datoria întreprinderilor sectorului public care s-a majorat cu 136,2 mil. MDL şi într-o măsură mai mică a crescut datoria UAT cu 38,0 mil. MDL.

Conform datelor privind PIB-ul estimat pentru anul 2012, ponderea datoriei de stat în PIB, la situaţia din 30 septembrie 2012, a constituit 23,4%, înregistrând o majorare nesemnificativă în raport cu perioada similară a anului precedent cu 0,1 %.

Ca evoluţie, se observă tendinţa ascendentă a datoriei de stat externe faţă de creditorii multilaterali. În acelaşi timp, datoria de stat externă faţă de creditorii bilaterali şi cei comerciali a continuat să scadă.

În raport cu perioada similară a anului precedent a fost înregistrată o diminuare a deservirii datoriei de stat externe cu circa 162,2 mil. MDL, sau cu aproximativ 21,5 %. Această evoluţie a fost cauzată într-o măsură mai mare de diminuarea sumelor destinate rambursării principalului, dar şi de diminuarea plăţilor pentru serviciul datoriei de stat.

Sectorul bancar

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2012, evoluţia sectorului bancar al Republicii Moldova a consemnat o tendinţă pozitivă de dezvoltare. În acelaşi timp în contextul temperării activităţii economice şi agravării crizei financiare în UE se face resimţită şi în sectorul bancar prin înrăutăţirea calităţii portofoliilor bancare (calitatea creditelor bancare).

Prin urmare, în primele nouă luni ale anului 2012, *creditele neperformante* în valoare absolută s-au majorat cu 24,3% faţă de începutul anului 2012 şi au însumat 4890,1 mil. MDL. Iar la data de 30.09.2012, ponderea creditelor neperformante, în total credite a constituit 14,5% şi a crescut cu 1,6 p.p., faţa de data 02.01.2012.

De la începutul anului 2012, *volumul creditelor noi acordate* a fost în continuă creştere, fiind resemţit şi în luna septembrie a anului 2012. Astfel se observă o creştere a creditelor noi acordate de bănci, de la 1515,7 mil. MDL în ianuarie 2012, la 2151,1 mil. MDL în septembrie 2012, majorîndu-se cu 41%.

Pe parcursul anului 2012, se atestă o continuă scădere a r*atei dobânzii la creditele acordate în monedă naţională*, tendinţă care s-a stabilizat şi în luna septembrie 2012. În luna septembrie 2012 rata medie a dobînzii la creditele acordate în monedă naţională a constituit un nivel de 12,5%, iar rata medie la depozite în lei, a ajuns la un nivel de 7,94%. Marja bancară la operaţiunile în monedă naţională a scăzut de la 5,51% în ianuarie 2012, până la un nivel de 4,72% în luna noiembrie 2012.

La sfârşitul lunii septembrie, *venitul net pe sistemul bancar* a constituit 797,9 mil. MDL şi a crescut cu 22,7% mai mult faţă de perioada similară a anului precedent. Îmbunătăţirea situaţiei

se datorează majorării veniturilor din dobânzi, precum şi excluderii defalcărilor destinate reducerilor pentru pierderi la active din calculul profitului.

Politica monetară

În decursul primelor nouă luni ale anului 2012 indicatorii monetari au înregistrat o dinamică ascendentă. Anticiparea evoluţiilor palide ale economiei naţionale a condiţionat relaxarea politicii monetare – pe parcursul primului trimestru al anului 2012 ratele instrumentelor politicii monetare au fost diminute, în restul anului nivelul acestora a rămas constant.

În decursul perioadei mai- noiembrie 2012 BNM, şi-a intensificat intervenţia pe piaţa valutară. Pentru a deprecia leul moldovenesc în raport cu valutele de referinţă (în felul acesta eftinind produsele exportate şi stimulând competitivitatea mărfurilor autohtone) BNM a recurs la procurări de valută. Volumul maxim al procurărilor de valută s-a realizat în luna august, de pe piaţă fiind cumpărate 115,9 mil. USD. Ulterior BNM şi-a diminuat volumul procurărilor pe piaţa valutară.

Sectorul extern

Pe parcursul anului 2012 am putut asista la o temperare a influxurilor valutare externe. Evoluţiile modeste ale acestora au fost condiţionate, preponderent, de situaţia economico-financiară a ţărilor europene caracterizată printr-un grad înalt de incertitudine, dar şi de unii factori de ordin intern (de ex. anul agricol nefavorabil).

Investiţiile străine directe nete efectuate în economia naţională au constituit doar 58,5 mil. USD în primele 9 luni ale anului, consemnînd astfel o reducere cu 71% faţă de perioada similară a anului precedent. Mai mult ca atît, nevelul investiţiilor străine în această perioadă s-a plasat chiar la un nivel inferior celui înregistrat în primele trei trimestre ale anului 2009, marcînd o valoare de două ori mai mică. Involuţia investiţiilor s-a datorat performanţei reduse a investiţiilor efectuate în capitalul social, dar şi a veniturilor reinvestite şi a creditelor intrafirmă care au înregistrat o tendinţă negativă de creştere.

În primele trei trimestre ale anului 2012 s-a înregistrat şi o temperare a ritmurilor de creştere a remiterilor efectuate în economia naţională atît faţă de perioadele precedente, cît şi de perioadele similare din anul 2011. Valoarea remiterilor în ianuarie-septembrie 2012 a constituit 1289,8 mil. USD, înregistrînd o creştere de 9,9% faţă de perioada similară a anului 2011, aceasta fiind susţinută cu precădere de dinamica tranferurilor băneşti efectuate din Federaţia Rusă, care au sporit cu 17,7%. Tendinţa dată a condiţionat sporirea ponderii Federaţiei Ruse în total remiteri de la 57,8% în ianuarie-septembrie 2011 la 62% în p.s. a anului 2012. Luînd în consideraţie că transferurile de mijloace băneşti efectuate din străinătate în favoarea persoanelor fizice au avut, o evoluţie volatilă pe parcursul perioadei ianuarie-noiembrie a anului 2012, situaţia rămîne a fi incertă privind dinamica lor în anul curent.

Evoluţia comerţului exterior în perioada iulie-septembrie 2012 a continuat tendinţa descrescătoare înregistrată de la începutul anului. Astfel, după o creştere a fluxurilor comerciale externe cu bunuri cu 37,3% în anul 2011, în 2012 tendinţele de creştere s-au temperat vizibil. După o sporire cu doar 9% în trimestrul I, în trimestrele ce au urmat acestea au marcat un regres de 0,3% şi, corespunzător, 4,8%.

De la începutul anului pînă în luna septembrie, valoarea tranzacţiilor comerciale externe a fost de 5282 mil. USD, cu 43,4 mil. USD mai mult (0,8%) faţă de aceeaşi perioadă a anului 2011. Valoarea exporturilor a fost de 1548,4 mil. USD, iar importurile de 3733,6 mil. USD sporind cu 0,2% şi, respectiv, 1,1%. Reducerea creşterii exporturilor în tandem cu cea a importurilor a condiţionat o păstrare a nivelului deficitului comercial, care s-a situat la 2,2 mild. USD, iar gradul de acoperire a importurilor prin exporturi a fost de 41%.

Factorii principali care au determinat dinamica slabă a comerţului în primele 9 luni ale anului sunt: anul agricol nefavorabil care a condiţionat reducerea exporturilor unor categorii de produse (preponderent seminţe oleaginoase şi cereale), care deţin o pondere însemnată în exporturile moldoveneşti; înrăutăţirea situaţiei economico-financiare în ţările UE şi reducerea cererii acestora pentru bunurile importate.

Mediul de afaceri

Potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în Registrul de stat au fost trecute în trimestrul III 2012 1378 de întreprinderi noi. Numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat a scăzut în trimestrul III 2012 comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent, indicele constituind 89%. De asemenea, numărul întreprinderilor înregistrate în trimestrul III, 2012 a atins o valoare mai mică comparativ cu trimestrele precedente ale aceluiaşi an, micşorându-se cu 8% faţă de trimestrul II.

Numărul întreprinderilor radiate în trimestrul III 2012 a constituit 845 de unităţi sau cu 2% mai puţin decât în aceeaşi perioadă a anului precedent.

În perioada ianuarie-septembrie 2012, au fost înregistrate 2798 întreprinderi noi în oficiul teritorial Chişinău, ce constituie 60,3% din total întreprinderi înregistrate în primele 9 luni ale acestui an. 71,9 % din numărul de întreprinderi radiate în perioada ianuarie-septembrie 2012 sunt din afara Chişinăului.

Potrivit datelor Biroului Naţional de Statistică în lunile ianuarie-septembrie 2012 s-a înregistrat o creştere cu 2,2% (în preţuri comparabile) a venitului din vânzări la întreprinderile cu genul principal de activitate comerţul cu amănuntul faţă de perioada similară a anului 2011.

Cifra de afaceri la întreprinderile cu genul principal de activitate comerţul cu ridicata (în preţuri curente) a înregistrat o creştere cu doar 1,0% în perioada ianuarie-septembrie 2012 comparativ cu perioada similară a anului precedent.

În perioada ianuarie-septembrie 2012, indicele valoric al cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de servicii de piaţă prestate populaţiei s-a majorat cu 4,7% (în preţuri comparabile) faţă de perioada similară a anului 2011.

Cât priveşte indicele valoric al cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de servicii de piaţă prestate în special întreprinderilor, în ianuarie-septembrie 2012 s-a înregistrat o creştere cu doar 0,1% (în preţuri curente) faţă de perioada similară a anului 2011.

Sectorul social

Situaţia demografică. Numărul populaţiei stabile a Republicii Moldova potrivit situaţiei din 1 ianuarie 2012 a constituit 3559,5 mii pers. Populaţia pe medii: populaţia urbană – 1485,7 mii pers., sau 41,7% din numărul total al populaţiei; populaţia rurală – 2073,8 mii pers., sau 58,3%; populaţia pe sexe: bărbaţi – 1711,7 mii pers. sau 48,1%, femei – 1847,8 mii pers. sau 51,9%. Coeficientul îmbătrânirii populaţiei a constituit 14,8. În *ianuarie-septembrie* 2012, numărul *născuţilor-vii* total pe republică a constituit 29649 pers. Rata natalităţii a constituit 11,1 pers. la 1000 de locuitori. Numărul celor *decedaţi* total a constituit 29528 pers. Rata mortalităţii a constituit 11,1 pers. la 1000 de locuitori. Numărul *copiilor decedaţi în vârstă sub 1 an* a constituit 260 pers. sau 8,8 decedaţi în vârstă sub 1 an la 1000 născuţi-vii. *Sporul natural* a populaţiei a fost de 0,05 pers. la 1000 locuitori. Numărul *căsătoriilor* total a constituit 17864 sau 6,7 căsătorii la 1000 de locuitori şi a scăzut cu 4,1% comparativ cu aceeaşi perioada anului precedent. Numărul *divorţurilor* total pe republică constituie 7707 sau 2,9 divorţuri la 1000 locuitori, fiind în scădere cu 4,7% comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Migrarea populaţiei. În *ianuarie-septembrie* 2012 permis de şedere au obţinut 1819 de cetăţeni străini şi 303 repatriaţi. În structura imigranţilor după scopul sosirii au dominat cei imigraţi de familii – 40,6%, la muncă – 37,9%, cetăţeni imigraţi la studii – 4,4%, din alte cauze – 17,2%. După ţara de emigrare, cetăţenii străini sunt imigranţi din: România, Ucraina, Federaţia Rusă, Turcia, Statele Unite ale Americii, Italia, Portugalia, Germania, alte ţări.

Piaţa forţei de muncă. În trimestrul III 2012 *populaţia economic activă* a Republicii Moldova a constituit 1286,9 mii pers., fiind în descreştere cu 4,5% (-60,3 mii) faţă de T.III 2011. Structura populaţiei active s-a modificat după cum urmează: ponderea populaţiei ocupate a crescut de la 94,7% la 95,2%, iar ponderea şomerilor s-a micşorat de la 5,3% la 4,8%. *Rata de activitate a populaţiei de 15 ani şi peste* a constituit 43,1%, fiind în descreştere faţă de valoarea trimestrului respectiv al anului precedent – 45,3%. *Populaţia ocupată* a constituit 1224,7 mii pers., micşorându-se cu 4,0% faţă de T.III 2011. *Rata de ocupare a populaţiei de 15 ani şi peste* a fost de 41,1%, înregistrând o scădere de 1,8 p.p. în comparaţie cu T.III 2011. *Numărul şomerilor*, estimat conform metodologiei Biroului Internaţional al Muncii a fost de 62,2 mii, fiind cu 8,8 mii mai mic faţă de T.III 2011. Şomajul a afectat într-o proporţie mai mare bărbaţii – 62,0% din total numărul de şomeri, la fel şi persoanele din mediul urban – 68,5%. *Rata şomajului* la nivel de ţară a înregistrat valoarea de 4,8%, fiind mai mică faţă de T.III a.2011 (5,3%). Rata şomajului la bărbaţi şi la femei a înregistrat următoarele valori: 5,9% şi 3,7%. Disparităţi semnificative s-au înregistrat între rata şomajului în mediul urban – 7,3%, faţă de mediul rural – 2,8%. În rândurile tinerilor (15-24 ani) rata şomajului a constituit 12,7%. În categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a avut valoarea 10,0%.

Veniturile disponibile ale populaţiei. În trimestrul III anului 2012, *veniturile disponibile* ale populaţiei au constituit 1507,3 MDL în medie pe o persoană lunar, cu o creştere de 2,3% faţă de perioada similară a anului precedent. În termeni reali, veniturile populaţiei au înregistrat o descreştere de 2,0%. Indicele preţurilor de consum în T.III 2012 faţă de T.III 2011 a constituit 104,4%.

Cheltuielile de consum ale populaţiei. *Cheltuielile medii lunare de consum* ale populaţiei în trimestrul III 2012 au constituit în medie pe o persoană 1675,3 MDL, fiind în creştere faţă de aceeaşi perioadă a anului precedent cu 3,2%. În termeni reali populaţia a cheltuit în medie cu 1,1% mai puţin comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent.

Remunerarea muncii. Câştigul salarial mediu nominal brut din economia naţională în ianuarie-septembrie 2012, potrivit BNS al RM, a constituit de 3426,3 MDL, înregistrând o creştere cu 9,3%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. În luna septembrie 2012, câştigul salarial mediu nominal brut a fost de 3421,5 MDL, înregistrând o creştere cu 8,3% faţă de luna septembrie 2011. Câştigul salarial mediu nominal brut din economia naţională în luna octombrie 2012 a constituit de 3482,3 MDL, înregistrând o creştere cu 10,1%, comparativ cu perioada respectivă a anului precedent.

Minimul de existenţă. Mărimea minimului de existenţă în trimestrul III 2012 a constituit în medie pentru o persoană 1456,9 MDL, fiind în creştere faţă de T.III 2011. Majorarea minimului de existenţă este determinată preponderent de creşterea preţurilor, în special la produse alimentare. Totodată, valoarea minimului de existenţă este practic la nivelul T.II al anului curent.

Pe medii de reşedinţă minimul de existenţă se caracterizează prin valori mai mari pentru mediul urban – 1563,9 MDL sau cu 13,3% mai mult comparativ cu mediul rural – 1380,3 MDL. Pe categorii de populaţie, valoarea maximă a minimului de existenţă revine populaţiei în vârstă aptă de muncă – 1531,9 MDL, şi în special bărbaţilor – 1614,9 MDL.

Protecţia socială a populaţiei. Conform datelor preliminare a Casei Naţionale de Asigurări Sociale, numărul *pensionarilor* aflaţi la evidenţa organelor de protecţie socială la 1 octombrie 2012 a constituit 645,7 mii pers. sau cu 10,5 mii persoane mai mult comparativ cu 1 octombrie

2011. Mărimea medie a *pensiei* (indexate) lunare stabilite a constituit 957,9 MDL, fiind în creştere cu 9,6% faţă de 1 octombrie 2011.

Ocrotirea **sănătăţii**. Potrivit informaţiei preliminare a Ministerului Sănătăţii, morbiditatea populaţiei de unele boli infecţioase în ianuarie-septembrie 2012 se caracterizează prin majorarea cazurilor de îmbolnăviri de hepatite virale 120 cazuri sau 3,4 cazuri la 100 mii locuitori, prin infecţii intestinale acute 15396 cazuri sau 432,5 cazuri la 100 mii locuitori, tuberculoză a organelor respiratorii 2448 cazuri sau 68,8 cazuri la 100 mii locuitori, şi a cazurilor de varicelă – 6979 cazuri sau 196,0 cazuri la 100 mii locuitori. Totodată, au fost înregistrate mai puţine cazuri de îmbolnăviri prin gripă (210 cazuri faţă de 4567 cazuri în ianuarie-septembrie 2011) şi a infecţiilor acute ale căilor respiratorii cu localizări multiple – 137,4 mii cazuri faţă de 179,1 mii cazuri în ianuarie-septembrie 2011.

Învăţământ. Reţeaua învăţământului superior, în anul de studii 2012/13, este formată din 34 unităţi, inclusiv 19 instituţii de stat şi 15 – nestatale. La începutul anului de studii 2012/13 numărul de studenţi a constituit 102,5 mii pers. (exclusiv cei străini) sau cu 1,4% mai puţin faţă de anul de studii precedent. Reducerea numărului de studenţi a fost determinată de scăderea contingentului de studenţi în instituţiile de stat. În medie la 10 mii locuitori revin 288 studenţi în instituţiile de învăţământ superior. Distribuţia numărului de absolvenţi licenţiaţi pe domenii generale de studiu în anul 2012 relevă faptul că în general activităţile inginereşti rămân a fi inferioare faţă de ştiinţele economice şi educaţie, în schimb numărul absolvenţilor cu profil ingineresc este practic la nivelul celor care au absolvit dreptul. În instituţiile de învăţământ superior şi-au desfăşurat activitatea didactică 6,0 mii pers. (personal de bază) sau cu 2,3% mai puţin comparativ cu anul de studii 2011/12. *Personalul didactic* cu grad ştiinţific a constituit 2,7 mii pers., inclusiv 2,3 mii doctori în ştiinţe şi 0,4 mii doctori habilitaţi. În afară de aceasta, personalul didactic auxiliar, în componenţa cărora intră laboranţii, tehnicienii şi bibliotecarii, număra 2,9 mii pers.

Infracţiuni. În ianuarie-septembrie 2012 s-au înregistrat 26,0 mii infracţiuni. Din total infracţiuni circa două treimi sunt înregistrate în localităţile urbane. În medie la 10 mii locuitori revin 73 infracţiuni înregistrate în această perioadă. Cel mai mare nivel de infracţionalitate a fost înregistrat în municipiile Chişinău şi Bălţi. Un nivel înalt al criminalităţii a fost înregistrat şi în raionul Criuleni, iar cel mai redus nivel în raionul Făleşti.

Capitolul I

PRODUCŢIA

În perioada ianuarie-septembrie a anului curent PIB a constituit în preţuri curente 65402 milioane MDL cu o diminuare faţă de perioada similară a anului precedent de 0,2%, ceea ce denotă o recuperare tardivă a economiei naţionale. Această diminuare s-a obţinut în urma reducerii producţiei în trimestrul III cu 1,7%. Această evoluţie negativă s-a format în rezultatul situaţiei economice create în zona euro, cât şi secetei puternice din cele nouă luni fapt ce-a influenţat negativ asupra sectorului fitotehnic, zootehnic, agroalimentar şi a exporturilor.

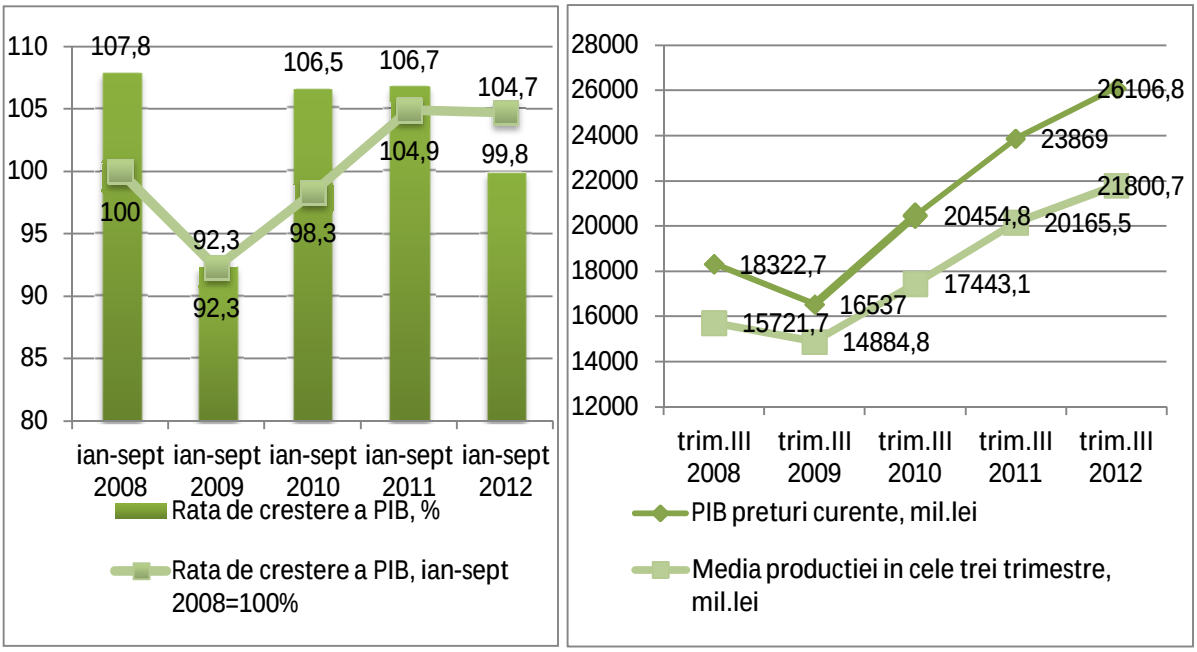

Figura 1. Rata de creştere a PIB-ului f-a-p, 2008-2012%

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Naţional de Statistică.

1.1. Produsul intern brut pe categorii de resurse

În perioada ianuarie-septembrie, componentele PIB pe categorii de resurse au suferit unele schimbări pozitive cât şi negative. Comparativ cu perioada similară a anului precedent impozitele nete pe produs au condiţionat o creştere de 1,2% cu un grad de influenţă la creşterea PIB de 0,2%, în timp ce VAB obţinută la nivelul sectoarelor economice a fost în descreştere cu 0,5%.

În perioada analizată ritmul de creştere a VAB obţinute în sectorul de bunuri s-a diminuat cu 8,1%, în urma reducerii valorii adăugate brute în sectorul agricol cu 20,2%, însă în trimestrul III situaţia a fost şi mai acută unde producţia agricolă s-a diminuat cu 30%.

Valoarea adăugată brută la nivelul sectorului servicii s-a majorat în această perioadă cu 2,7% datorită creşterii serviciilor oferite în sectorul comerţ cu ridicata cu 4,2%, tranzacţii imobiliare cu 4,5% şi activităţilor financiare cu 2,9%.

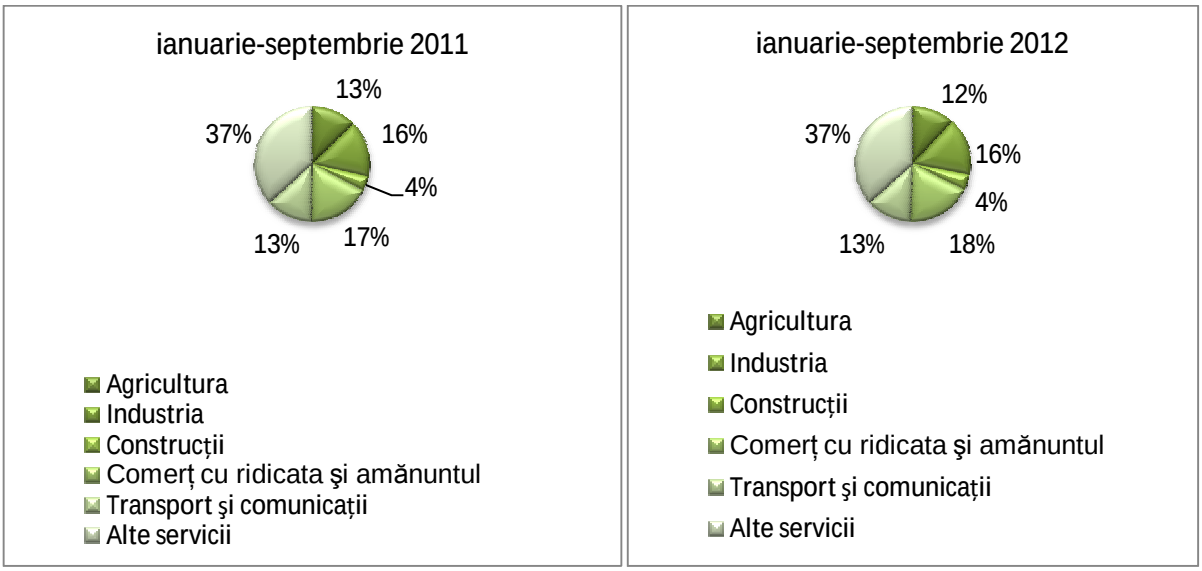

Figura 1.1. Structura VAB pe categorii de resurse,
în perioada ianuarie-septembrie 2011-2012, %.

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

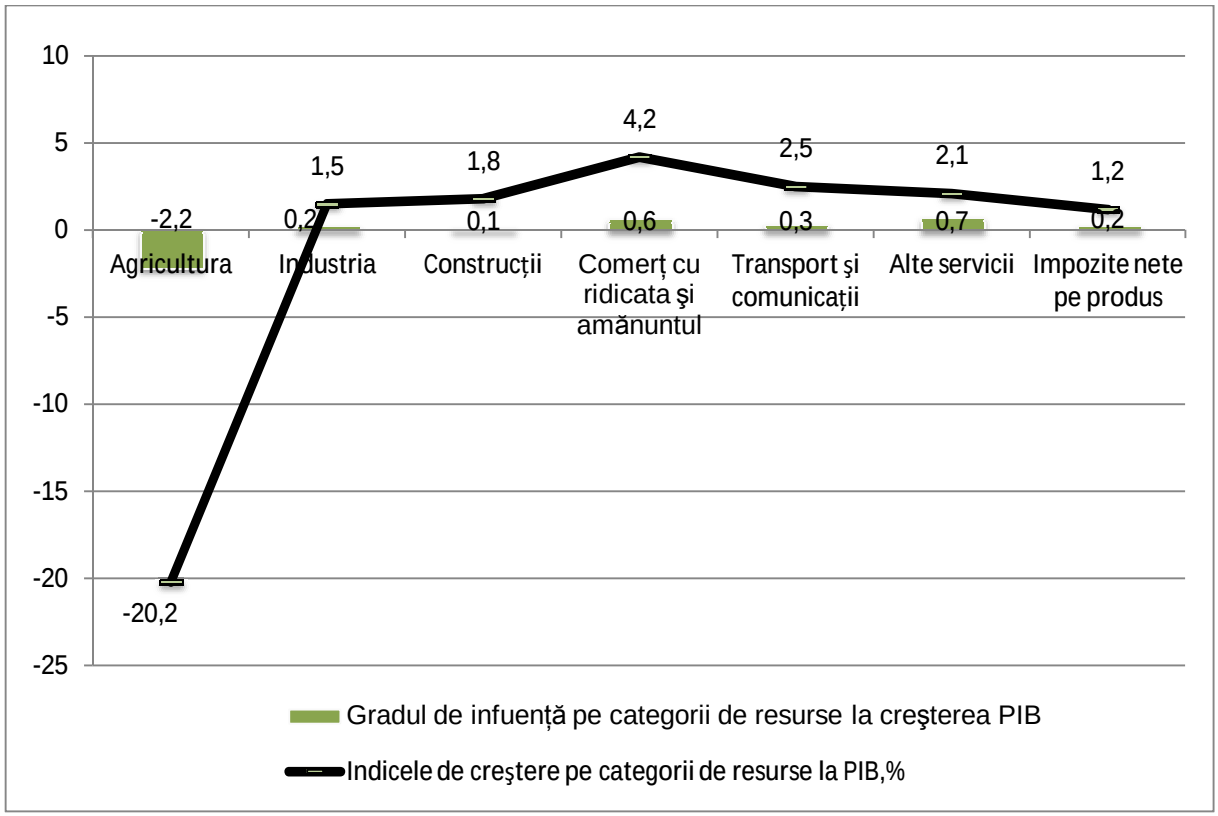

Figura 1.2. Evoluţia indicelui şi gradului de influenţă pe categorii de resurse
în ianuarie-septembrie 2012, %.

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Produsul intern brut pe categorii de utilizări

Pe parcursul perioadei cuprinse în cercetare ponderea consumului final în PIB a fost în creştere cu 19,5%, mai mult faţă de ianuarie-septembrie 2011 cu un grad de influenţă asupra creşterii economice de 1%. Această influenţă pozitivă s-a datorat în primul rând consumului final al gospodăriilor de 1,1% în defavoarea celui al administraţiei publice şi privat.

Deşi variaţia stocurilor în primele nouă luni nu a fost dramatică, contribuţia la formarea brută de capital a fost semnificativ cu un grad de influenţă de 0,1% în schimb ce formarea brută de capital fix a fost în creştere faţă de perioada similară a anului precedent cu 0,1% însă influenţa asupra PIB fiind de 0%.

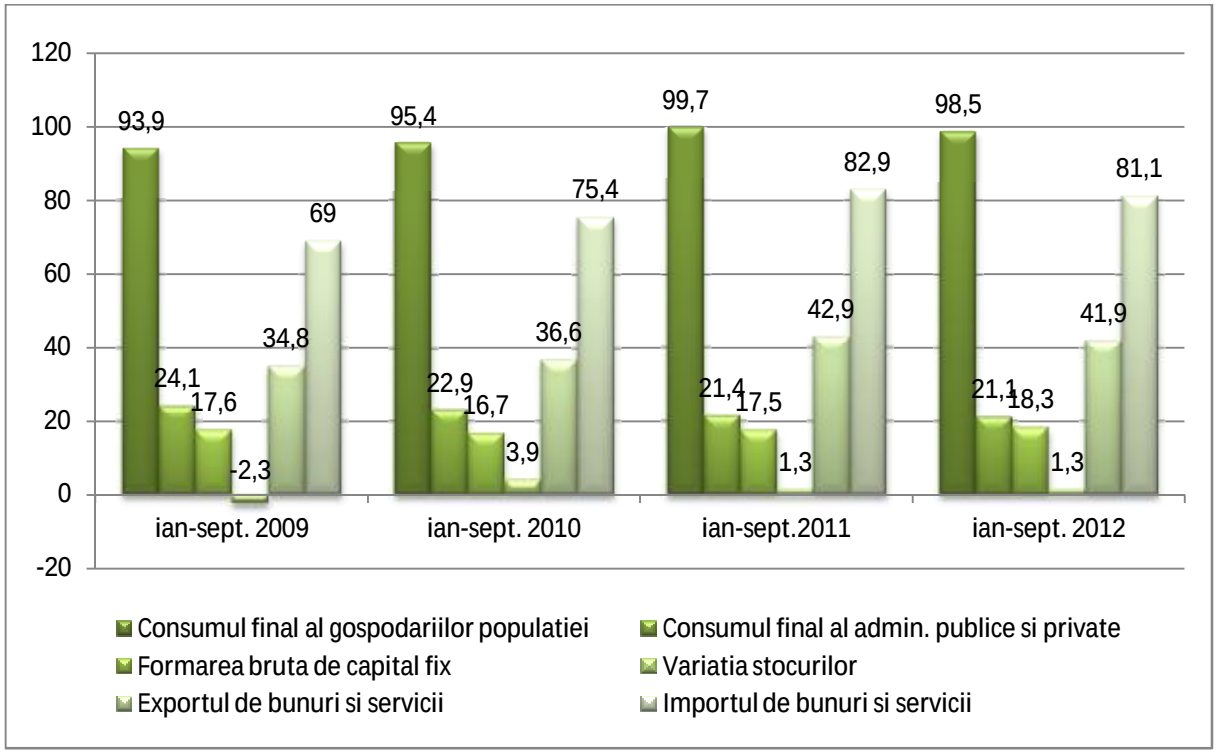

Figura 1.3. Structura PIB pe categorii de utilizări, ianuarie-septembrie 2009-2012, %.
Sursa: Calculele autorului conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

În perioada menţionată contribuţia exportului de bunuri şi servicii cât şi cea a importurilor a fost una pozitivă pentru majorarea creşterii economice din acest an, respectiv cu 5,1% şi 4,3%, însă ca de obicei, creşterea importurilor este mai mare ca cea de exporturi conducând la formarea unui export net de bunuri şi servicii negativ de 25665 mil. MDL preţuri curente. Cererea internă continuă să fie o componentă principală în formarea PIB, însă este în descreştere faţă de perioada similară a anului precedent cu 0,7p.p., astfel ponderea scăzând până la nivelul de 139,2%. Reducerea se datorează diminuării consumului final efectuat de către instituţiile fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populaţiei cu 9%.

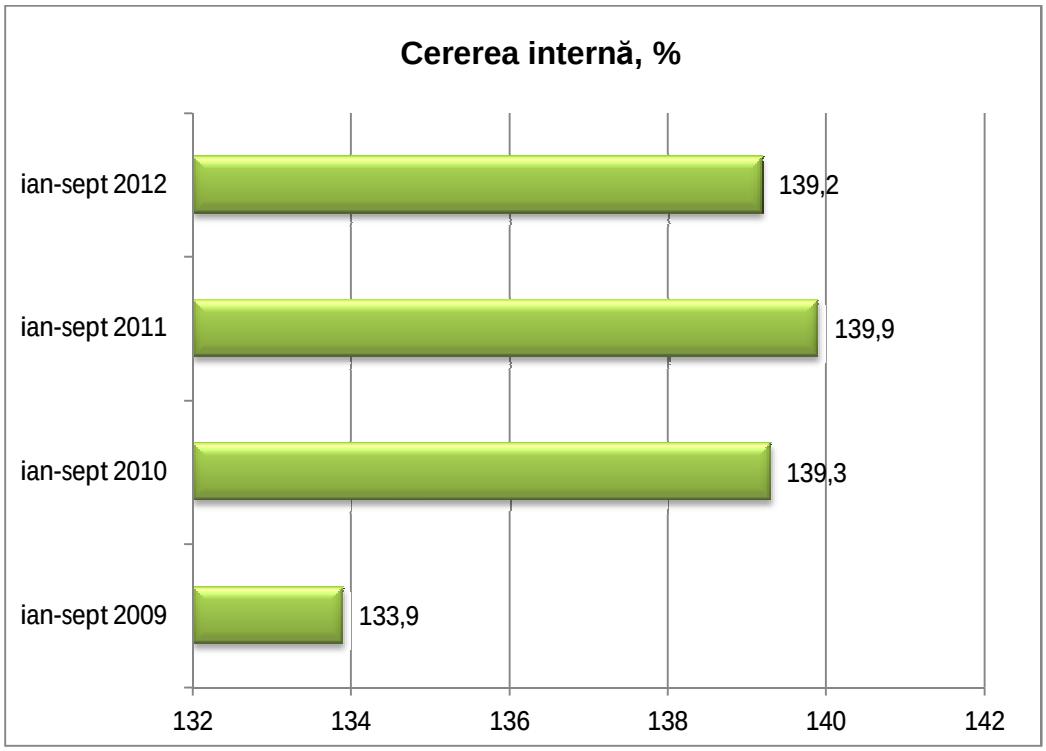

Figura 1.4. Ponderea cererii interne în PIB, ianuarie-septembrie 2009-2012, %.
Sursa: Calculele autorului conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Producţia de bunuri şi servicii

Industria

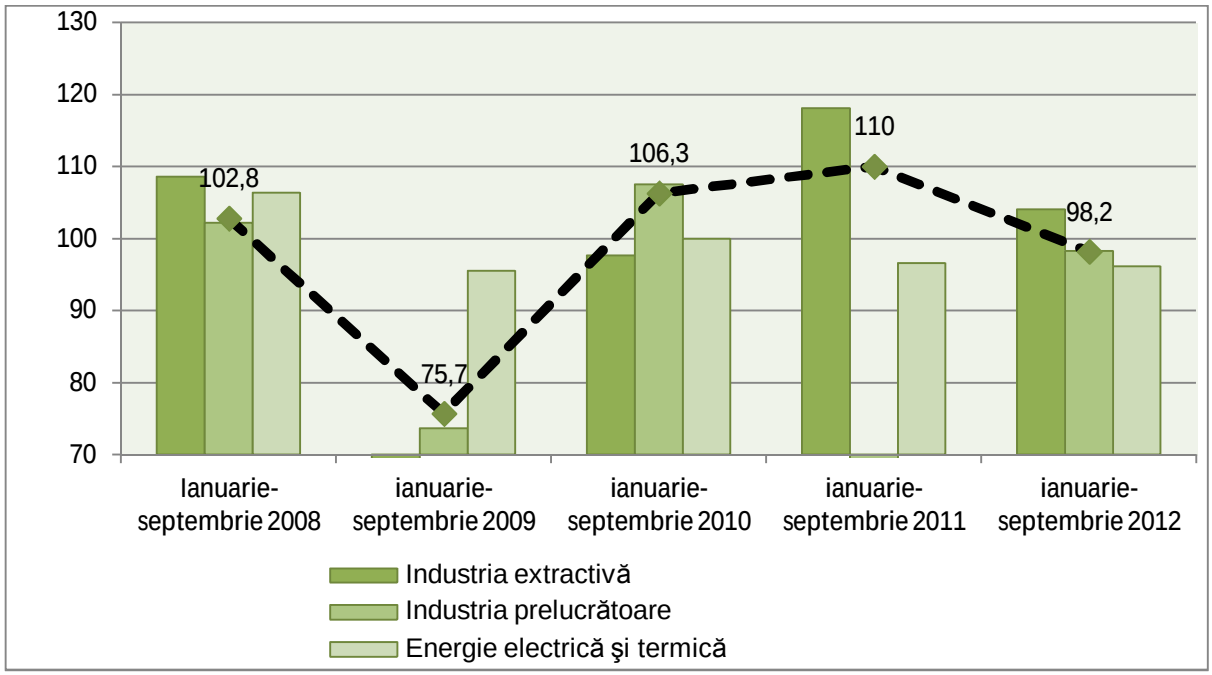
Pe parcursul primelor nouă luni ale anului curent producţia industrială a înregistrat o reducere de 1,8% faţă de perioada similară a anului precedent. Această diminuare se datorează de micşorarea producţiei de energie electrică şi termică faţă de perioada similară a anului precedent cu 3,8%. O evoluţie pozitivă de 4,1% a fost obţinută de industria extractivă.

Producţia livrată în această perioadă a constituit 20866,6 mil. MDL, depăşind producţia fabricată cu 272,9 mil. MDL sau 1,3%. Ponderea cea mai mare pe piaţă o menţin livrările la nivel intern în mărime de 68,8%, iar cea externă 31,2%.

Se evidenţiază o creştere constantă a produselor din carne şi prelucrarea cărnii cu 16,8%, fabricarea uleiurilor şi grăsimilor vegetale şi animale 19,8%, fabricarea produselor lactate 7,8% care în orice perioadă a anului variază în intervalul de creştere (7,5-7,8%), indiferent de factorii de producţie care sunt utilizaţi şi de originea lor – importuri sau producţia internă, concomitent creşteri au fost semnalate şi asupra produselor textile 6,8%. Producerea vinului a crescut cu 3,9% comparativ cu perioada similară a anului precedent datorită factorilor sezonieri de colectare şi prelucrare a strugurilor în trimestrul III.

Tendinţe de reducere a producţiei faţă de perioada similară a anului precedent sunt evidenţiate asupra producţiei de îmbrăcăminte şi repararea blănurilor (-24,2%), fabricarea cartonului şi hârtiei (-14,3%), fabricarea produselor de morărit (-31,6%), fabricarea produselor de tutun (-19,6%) cât şi a produselor din industria metalurgică, în special fabricarea maşinilor şi echipamentelor (-15,8%), una din cauze fiind lipsa de specialişti calificaţi.

Creşteri sunt semnalate la producţia de maşini şi aparate electrice cu 32,7%, producţia de aparatură şi instrumente medicale 41,1%.

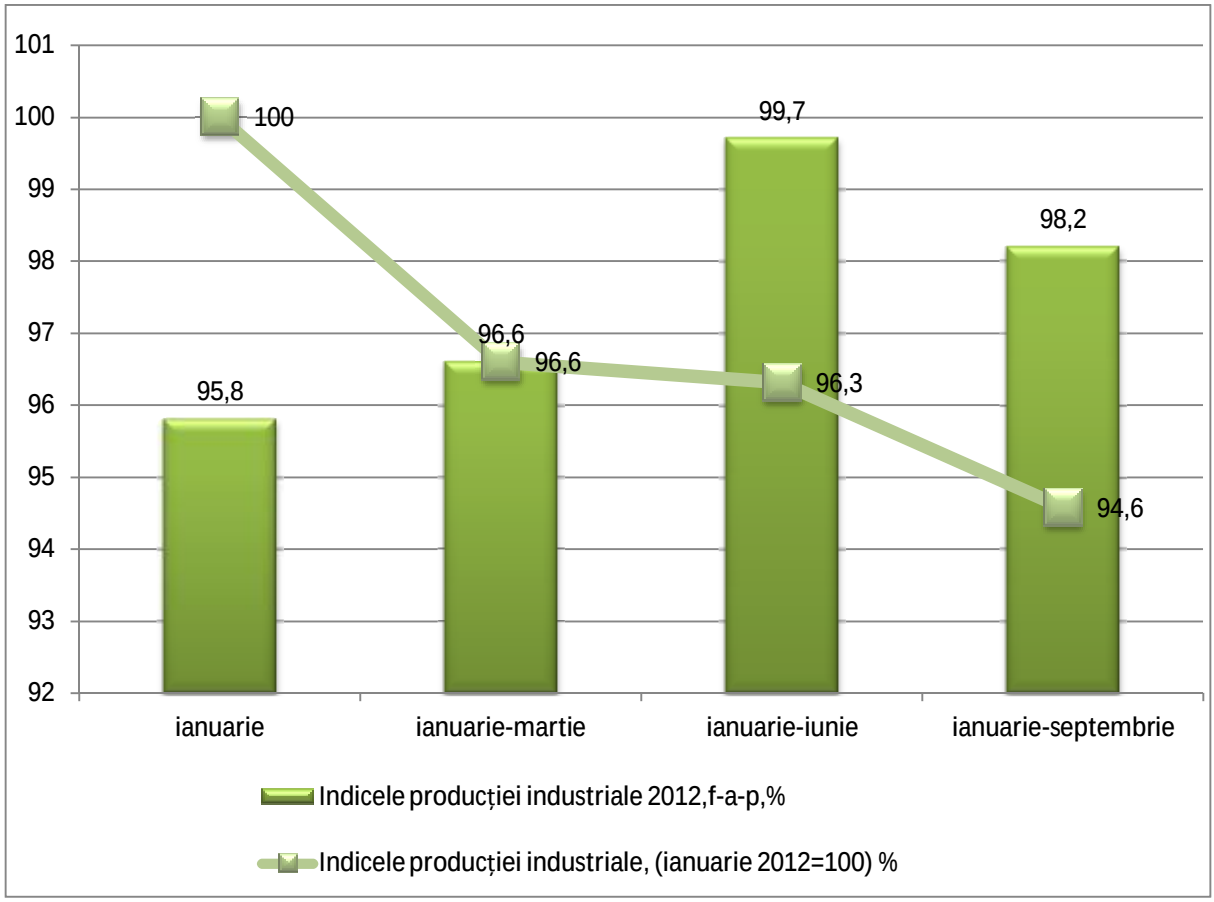

Figura 1.5. Evoluţia indicelui producţiei industriale în ianuarie-septembrie 2008-2012, %.

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Naţional de Statistică.

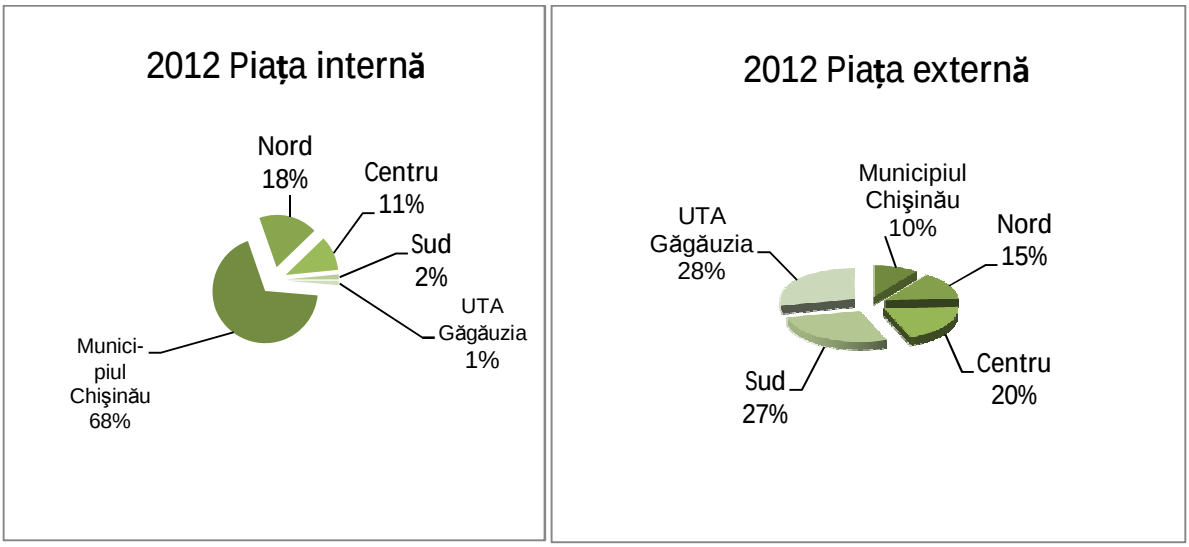

Figura 1.6. Ponderea producţiei livrate pe piaţa internă şi externă pe regiuni de dezvoltare în perioada ianuarie-septembrie 2012,%.

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Agricultura

În primele nouă luni ale anului curent în RM s-a obţinut un volum al producţiei agricole în mărime de 14067 mil. MDL, micşorându-se faţă de perioada similară a anului precedent cu 21,6%, reflectând o situaţie destul de critică la nivel naţional cît şi la nivel de întreprinderi agricole.

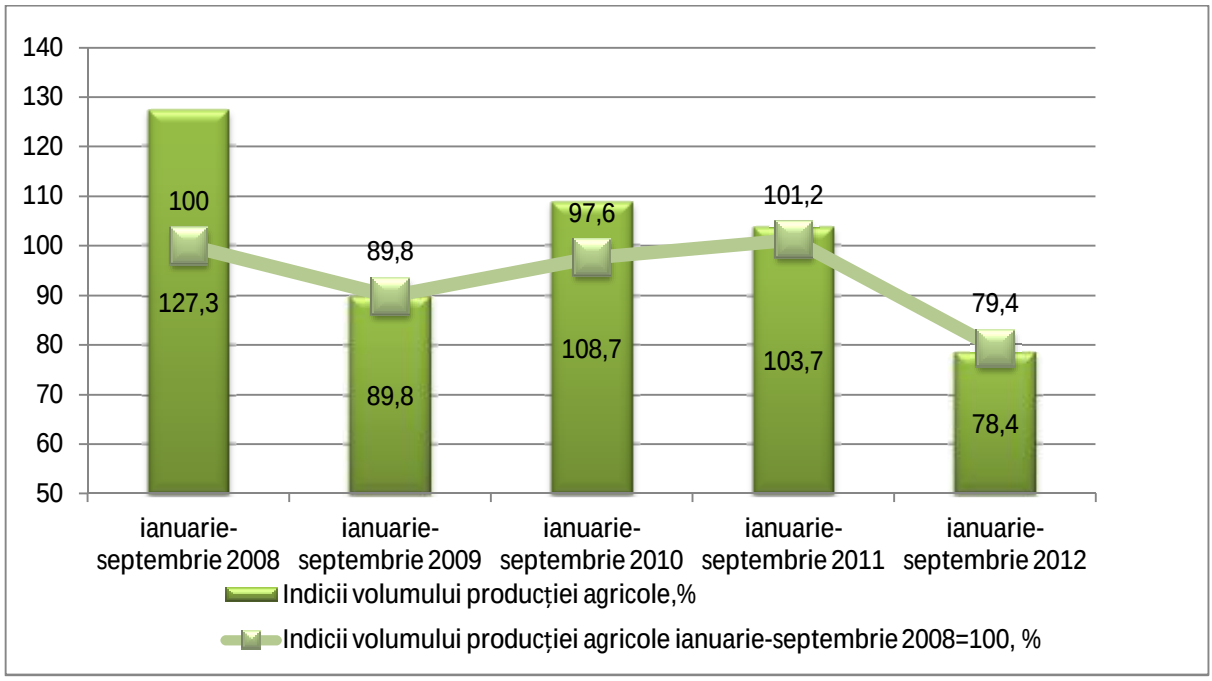

Figura 1.7. Evoluţia indicelor producţiei agricole în perioada ianuarie-septembrie 2008-2012,%.

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Situaţia creată a fost influenţată în special de recesiunea din sectorul vegetal care s-a micşorat considerabil faţă de perioada similară a anului precedent cu 33,1%, urmată de producţia animalieră cu 0,3%. Această reducere semnificativă a fost obţinută în urma diminuării roadei

medie la hectar de cereale şi leguminoase cu 35%, în special cea de porumb de boabe cu 70%, urmată de grîu de toamnă şi primăvară cu 39%, comparativ cu perioada similară a anului 2011.

După cum s-a menţionat mai sus producţia animalieră s-a diminuat în această perioadă cu 0,3%, datorită reducerii producţiei de lapte şi de ouă în gospodăriile populaţiei, respectiv cu 5,2% şi 16,5% şi în cadrul întreprinderilor agricole cu 0,5%, astfel producătorii confruntându-se cu probleme sistemice în procesul producţiei. În special, s-au înregistrat creşteri asupra numărului de vite şi păsări în masă vie cu 3,3% şi cel al porcinelor cu 1,9%, ovine şi caprine cu 5,3%.

Investiţii în active materiale pe termen lung

În primele nouă luni ale anului curent investiţiile totale în active materiale pe termen lung au însumat 8328 mil. MDL mai puţin faţă de perioada similară a anului precedent cu 0,7%, datorită diminuării investiţiilor asupra utilajelor şi a mijloacelor de transport respectiv cu 3,7%. Pe poziţii pozitive s-au situat investiţiile realizate asupra lucrărilor de construcţii şi montaj şi a altor lucrări cu 0,8% şi 22,8%.

În cea mai mare parte investiţiile totale au fost efectuate de către sectorul privat în mărimi nominale de 3382 mil. MDL, însă comparativ cu perioada anului precedent s-au diminuat cu 9,4%, concomitent, investiţiilor efectuate de sectorul public pe ţară le-a revenit o creştere de 27,9%.

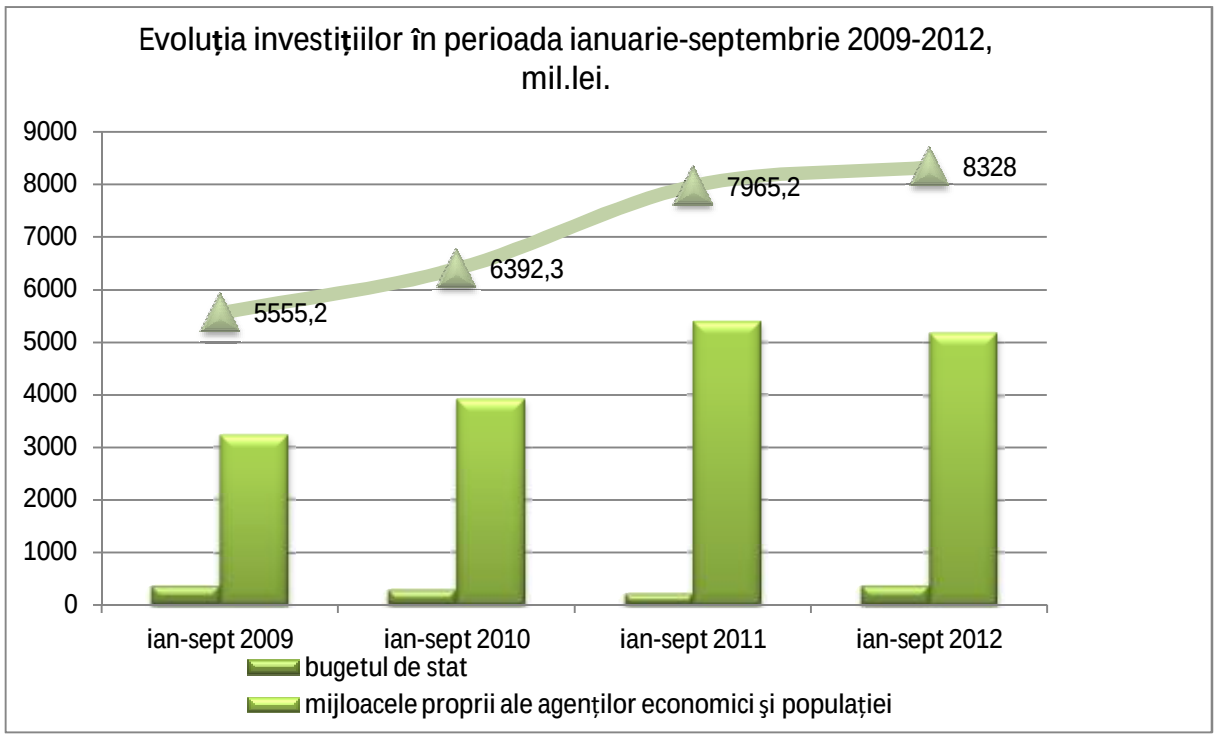

Figura 1.8. Evoluţia investiţiilor în perioada ianuarie-septembrie 2009-2012, mil.lei.
Sursa: Conform datelor Biroului Naţional Statistică.

Volumul lucrărilor în antrepriză executate în perioada analizată au fost în mărime de 2813,4 mil. MDL mai puţin faţă de ianuarie-septembrie 2011 cu 3,6%. Pe elemente de structură predomină construcţiile noi, urmată de lucrările de întreţinere şi reparaţii curente. Pe obiecte de construcţii s-au majorat investiţiile asupra clădirilor rezidenţiale cu 3,5%, şi de construcţiile inginereşti cu 2,1%.

Comerț și servicii

În ianuarie-septembrie a anului 2012 serviciile au avut progres pozitiv, de altfel susținând întreaga producție a Republicii Moldova. Volumul cifrei de afacere la întreprinderile cu activitatea principală de acordare a serviciilor de piață prestate populației au crescut cu 5,2%, concomitent s-a majorat și volumul cifrei de afacere în comerțul cu amănuntul cu 1,0%, însă evoluția comerțului cu amănuntul în luna septembrie fiind în descreștere cu1,5%, aceste ramuri fiind cele mai importante surse de creștere în sectorul dat. O influență mai mică o au serviciile de piață prestate întreprinderilor care au înregistrat o creștere de 0,2%.

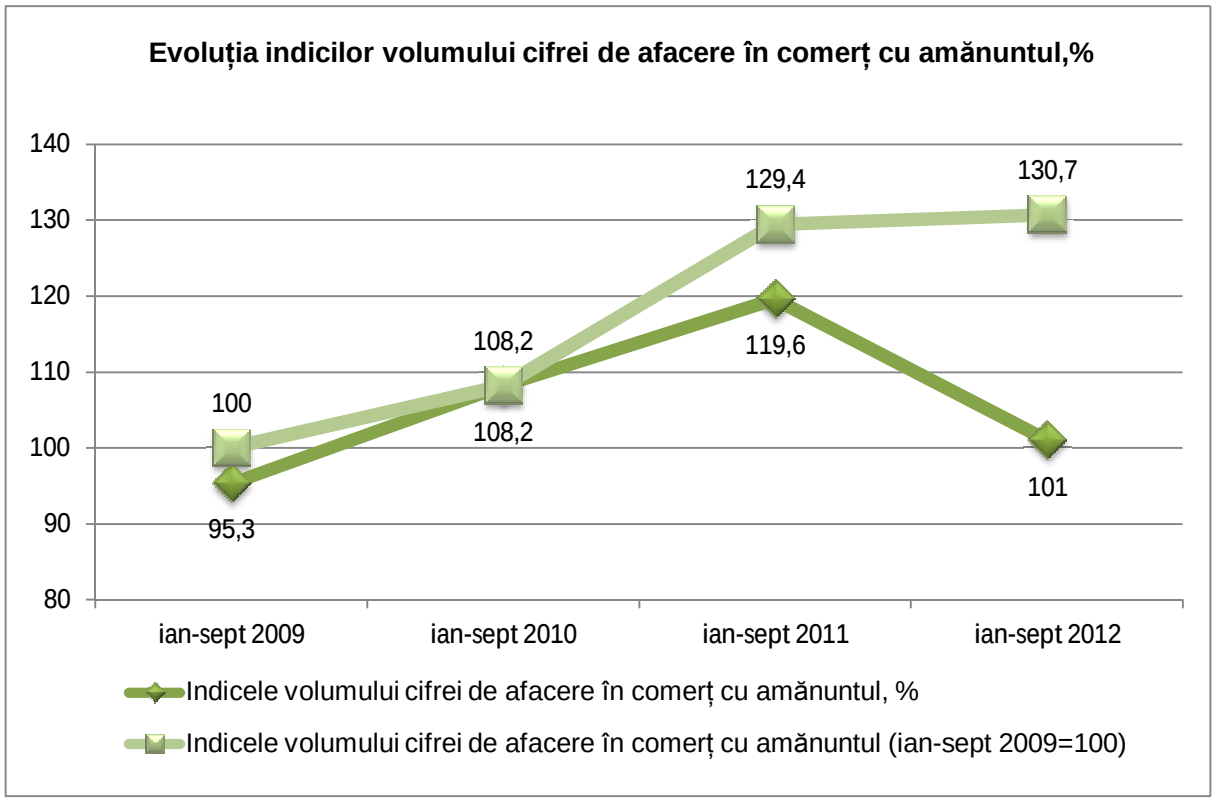

Figura 1.9. Evoluția indicelor volumului cifrei de afacere în comerț cu amănuntul, %
Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Transportul

În perioada analizată întreprinderile care au ca activitate principală transportarea mărfurilor, au transportat mărfuri în volum de 6913,3 mii tone sau cu 4,2% mai puțin față de perioada similară a anului precedent. Micșorarea volumului mărfurilor transportate s-au evidențiat la întreprinderile de transport feroviar și fluvial, respectiv cu 13,3% și 8,5%. În perioada ianuarie-noiembrie au fost transportate mărfuri în volum de 9121,2 mii tone mai mult cu 2,3% față de ianuarie-noiembrie anul curent.

Ponderea cea mai mare a pasagerilor transportați pe tipuri de transport în primele nouă luni este menținută de autobuze și microbuze cu 49,4%, urmată de troleibuze cu 46,9%, cea mai mică fiind condiționată de transportul fluvial cu o pondere de 0,1%.

Turismul

În perioada ianuarie-iunie agențiile de turism au oferit servicii, în creștere față de perioada similară a anului precedent cu 4,8%. Majorări semnificative au fost înregistrate la nivelul turismului emițător cât și cel receptor, respectiv cu 17,3% și 12,3 %, însă deplasarea rezidenților peste hotare a depășit nivelul celor care au sosit pe teritoriul RM cu 7,1%. Ponderea cea mai

mare a excursioniştilor moldoveni în străinătate a fost în Bulgaria 38,2%, Turcia 35,3% şi România 6,9%, creşterea a fost determinată de factorii sezonieri şi perioada concediilor.

Comunicaţii

În trimestrul trei pe piaţa serviciilor de internet şi transmisie de date s-a înregistrat un volum al vânzărilor de 202,05 mil. MDL fiind în creştere faţă de trim. III 2011 cu 18,8%. Cele mai mari vînzări au fost înregistrate la companiile S.A. Moldelecom, Starnet, Orange. Cota de piaţă în funcţie de veniturile obţinute la S.A Moltelecom s-a ridicat la 70,8% însă la S.R.L Starnet şi S.A Orange s-a diminuat până la 13,7%, respectiv 3,5%. Ponderea serviciilor de telefonie mobilă în structura pieţei de comunicaţii electronice a crescut în comparaţie cu trimestrul II 2012 cu 1.6p.p şi a constituit 59,8%, concomitent ponderea pieţei de telefonie fixă a scăzut cu 1,1p.p şi a constituit 23,6%.

În trimestrul III a crescut numărul total de utilizatori ai serviciilor de comunicaţii electronice cu 3,3% faţă de trim. II 2012.

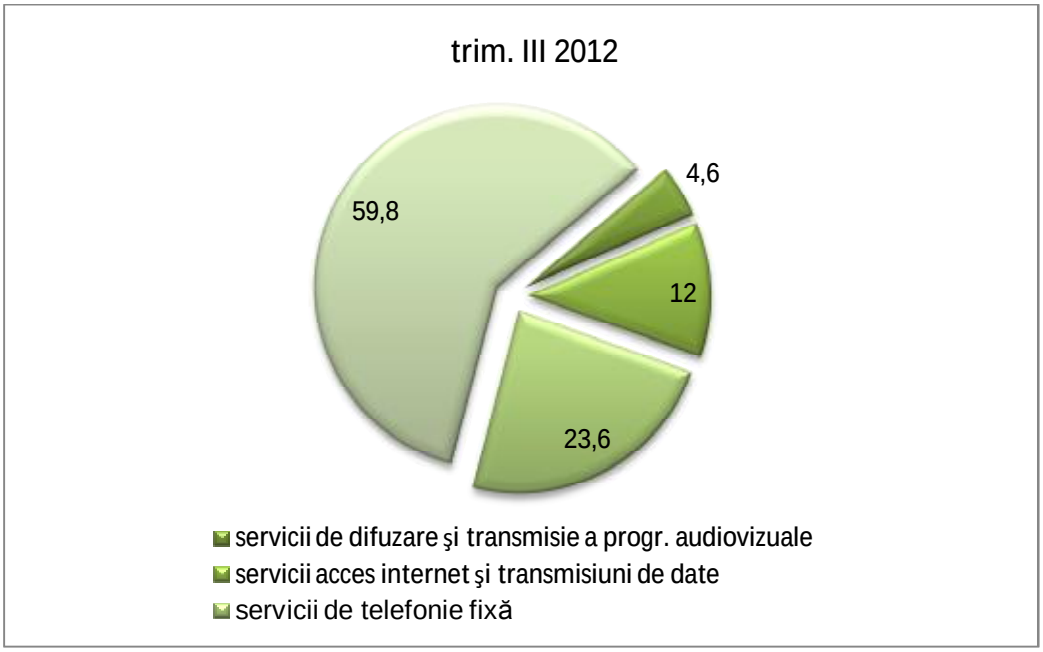

Figura 1.10. Structura pieţei de comunicaţii electronice în funcţie de venituri, %.
Sursa: Conform datelor ANRCETI.

Capitolul II

PREŢURI ŞI RATE DE SCHIMB

În primele nouă luni ale anului 2012 indicele preţurilor de consum a crescut cu 4,9%, comparativ cu perioada similară a anului trecut. În aceeaşi perioadă, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 3,4%, produse nealimentare – 4,4%, servicii – 7,3%.

În trimestrul III al anului 2012, nivelul inflaţiei a avut o dinamică uşor ascendentă – ritmul de creştere a preţurilor comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent a fost de 4,4%, fiind mai mare faţă de perioada iulie – septembrie 2012, când acest indicator a fost de 4,2%. Indicii lunari ai preţurilor, calcuaţi comparativ cu perioadele similare ale anului 2011, au avut următoarele creşteri: în iulie – 4%, în august – 4,4%, iar în septembrie – 4,9%. Principala cauză care a determinat mica majorare a inflaţiei a fost creşterea preţurilor produselor agro-alimentare (condiţiile climaterice nefaste au cauzat reducerea producţiei agricole). În trimestrul IV ritmurile de creştere a preţurilor au cunoscut o evoluţie neuniformă, coborându-se sub nivelul de 4% în lunile octombrie şi noiembrie, iar în decembrie majorându-se la 4,1%.

În trimestrul III 2012, preţurile la produsele alimentare s-au majorat cu 3,6% (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, s-au produs următoarele majorări: în iulie – 2,1%, în august – 3,5%, în septembrie – 5,1%). Preţurile la produsele nealimentare s-au majorat cu 3,7% (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, creşterile au fost de: 3,8% în iulie, de 3,7% în august şi de 3,5% în septembrie), serviciile s-au scumpit cu 6,4% (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent s-au înregistrat următoarele majorări: în iulie – 6,4%, în august – 6,4% şi în septembrie – 6,3%).

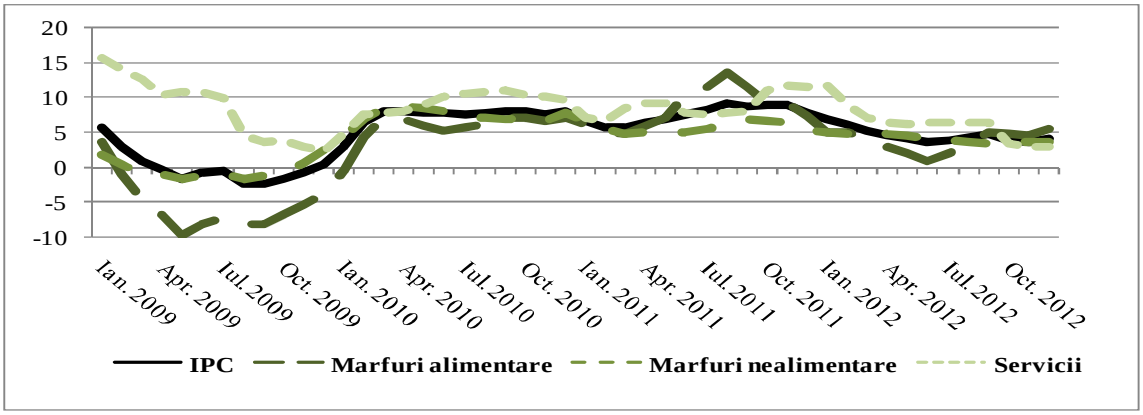

Figura 2.1. Ritmul anual de creştere al IPC şi a componentelor sale, %
Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

În cel de-al treilea trimestru al anului 2011, printre produsele alimetare, cele mai mari majorări de preţuri, comparativ cu perioada similară a anului precedent, s-au produs la: castraveţi– 99,6%, tomate – 51,6%, ouă – 49,3%, ceapă – 27,7%, carne de porcine – 18%, carne de ovine – 15,8%, semifabricate din carne – 12,3%, carne de bovine – 10%. În special, în această perioada s-au scumpit legumele – evoluţie cauzată de secetă. pentru majoritatea produselor nealimentare s-au înregistrat creşteri ale preţurilor sub 5%, doar tutunul s-a scumpit cu 15,5% şi ţesăturile de bumbac cu 5,9%. Printre servicii, cea mai importantă majorare de preţuri a fost înregistrată la serviciile comunal-locative – o creştere de 11,6% (gazele naturale s-au scumpit cu 22,3%, apa şi canalizarea cu 12,8%, iar încălzirea centrală cu 12,3%) şi educaţie 10,1%.

După o scădere continuă, ce a durat un an (septembrie 2011 - septembrie 2012), evoluţia inflaţiei de bază s-a stabilizat. Din luna septembrie 2012, valorile inflaţiei de bază au fost cuprinse între 3,7-3,8%, şi a continuat tendinţa ce a demarat în septembrie 2011. În trimestrul III 2012 ritmurile de creştere al IPC a depăşit inflaţia de bază. Această devansare a fost cauzată de scumpire produselor agro-alimentare, ce a determinat majorarea ritmurilor de creştere a IPC şi ce nu sunt luate în consideraţie la calcurarea inflaţiei de bază. În acelaşi timp, stabilizarea inflaţiei de bază, cel mai probabil trebuie asociată cu temperarea cererii interne.

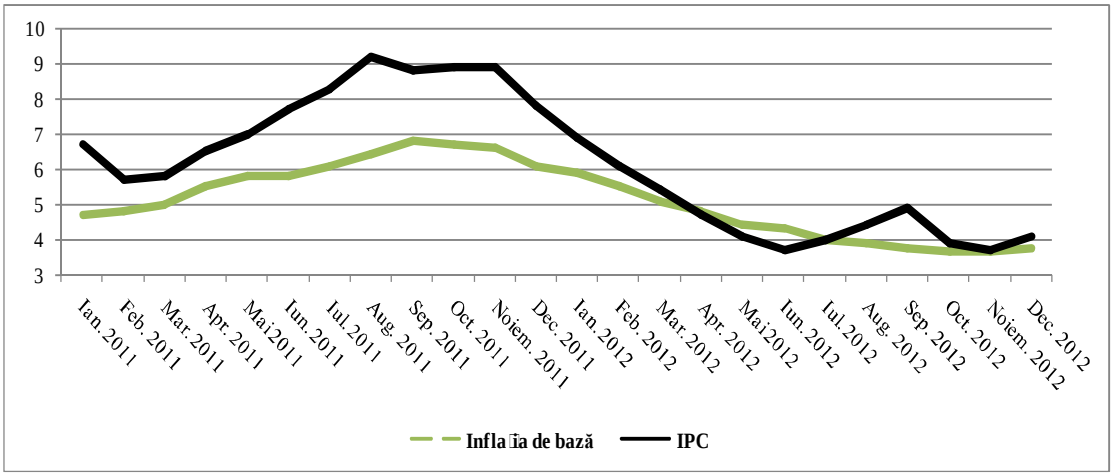

Figura 2.2. Ritmul anual de creştere al inflaţiei de bază şi al IPC, %

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

În primele nouă luni ale anului 2012 indicele preţurilor producţiei industriale s-a majorat cu 6%, comparativ cu perioada similară a anului trecut. În ramurile industriei s-au înregistrat următoarele creşteri: industria extractivă – 2%, industria prelucrătoare – 5,3%, sectorul energetic – 10,2%. Pe parcursul primelor 3 trimestre ale anului 2012 se atestă o temperare în evoluţia indicelui preţurilor producţiei industriale – compartiv cu aceeaşi perioadă a anului 2011, s-a înregistrat următoarea dinamică: în primul trimestru preţurile producţiei industriale au cunoscut o avansare de 7,8%, , în trimestrul II majorarea a fost deja de 5,8%, iar în trimestrul III preţurile au crescut cu 5%. În lunile octombrie şi noiembrie 2012 preţurile producţiei industriale au înregistrat ritmuri de creştere de 5%. În trimestrul III 2012, majorările lunare ale preţurilor producţiei industriale (comparativ cu perioadele similare ale anului precedent) au fost de 5% în iulie, de 4,8% în august şi de 5,3% în septembrie. În al treilea trimestru al anului 2012, comparativ cu perioada similară a anului precedent, în subsectoarele industriei s-au înregistrat următoarele evoluţii:

- în industria extractivă, preţurile au cunoscut o ascensiune de 5,1% (modificările lunare, compartiv cu perioada similară a anului trecut au fost de 4,3% în iulie, de 5,4% în august şi de 5,7% în septembrie);
- în industria prelucrătoare indicele preţurilor a avansat cu 4,1% (creşterile lunare, compartaiv cu perioada similară a anului trecut au fost de 3,9% în iulie, de 4,4% în august şi de 4,1% în septembrie);
- în sectorul energetic preţurile au crescut cu 9,9% (în toate lunile trimestrului majorările, comparativ cu perioada similară a anului trecut au fost de 9,9%).

În trimestrul III 2012, niveluri avansate ale majorării preţurilor, comparativ cu perioada similară a anului 2011, s-au înregistrat la fabricarea băuturilor alcoolice distilate – 44,2%, producţia energiei electrice – 19,6%, aprovizionarea cu aburi si apă caldă – 11,3%.

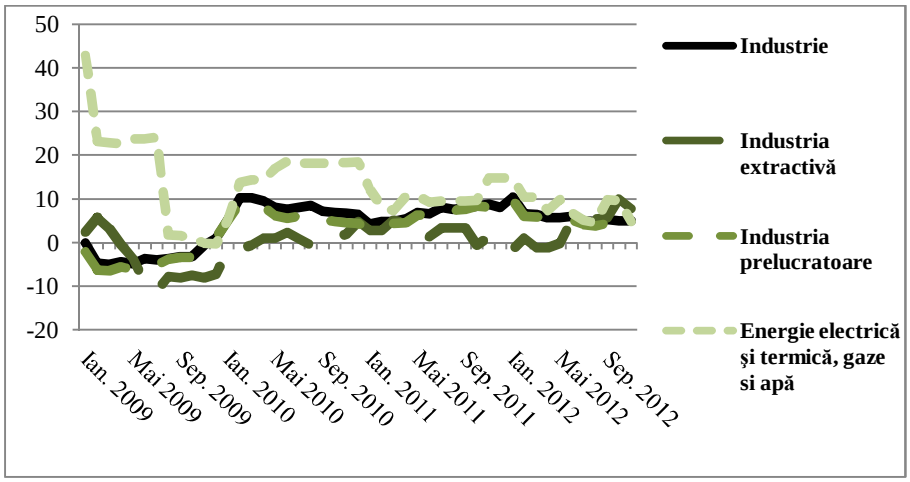

Figura 2.3. Ritmul anual de creştere al indicelui preţurilor producţiei industriale şi al componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

În trimestrul III 2012 preţurile în construcţii s-au majorat cu 11,3% comparativ cu perioada similară a anului precedent şi îşi continuă ascensiunea, evoluţie ce a demarat în trimestrul II al anului 2010. În profil sectorial cele mai mari creşteri de preţuri la construcţii au fost înregistrate în telicomunicaţii – 20,8%, transport – 15,7%, ,construcţia obiectelor de menire social-culturală – 12,8% şi comerţul şi alimentaţia publică - 12,1%

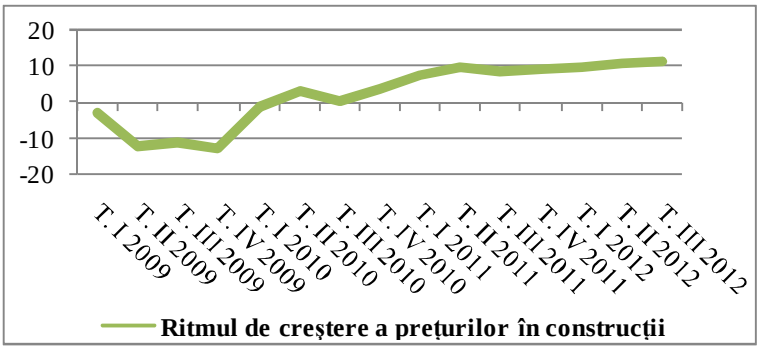

Figura 2.4. Ritmul de creştere al preţurilor în construcţii, %
(faţă de aceeaşi perioadă a anului precedent)

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

În primule nouă luniale anului 2012, preţurile produselor agricole au crescut cu cu 11,3% comparativ cu perioada similară a anului trecut. Preţurile la produsele vegetale s-au majorat cu 8,3%, iar preţurile produselor animaliere au crescut cu 19,1%. După două trimestre de reduceri a preţurilor agricole, în trimestrul III 2012 s-a produs o creştere bruscă de 22,3%, comparative cu aceeaşi perioadă a anului 2011. În trimestrul III preţurile produselor vegetale s-au majorat cu 22%, comparativ cu perioada similară a anului precedent, iar produsele de origine animalieră s-au scumpit cu 23,9%. În perioada iulie-septembrie 2012 cele august mari majorări de preţuri, comparative cu aceeaşi perioadă a anului 2011, s-au înregistrat la următoarele produse: floarea soarelui – 51,7%, carne de porcine – 38,7%, ouă – 34,9% şi struguri – 26,4%.

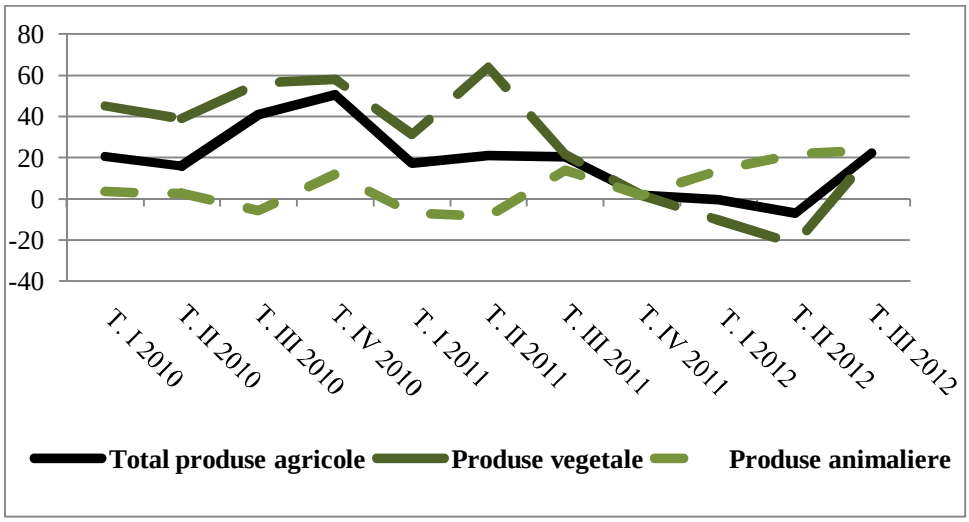

Figura 2.5. Ritmul de creştere a preţurilor produselor agricole, %
(faţă de aceeaşi perioadă a anului precedent)

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

În primele nouă luni ale anului 2012 s-a înregistrat un curs mediu de 15,4 MDL/EUR, ceea ce reprezintă o apreciere a monedei naţionale cu 6,3%, comparativ cu perioada similară anului 2011. În perioada februarie – iunie 2012 leul moldovenesc şi-a întărit poziţia faţă de moneda unică europeană, cursul evoluând de la 15,7 MDL/EUR la 15,1 MDL/EUR. Această dinamică a fost cauzată de evoluţiile economice nefaste din zona EURO. În a doua jumătate a anului 2012 s-a înregistrat o tendinţă inversă, moneda europeană apreciindu-se faţă de leu, de la un curs de 15,2 MDL/EUR, în luna iulie, la 16 MDL/EUR, în luna decembrie. În perioada ianuarie-septembrie a anului 2012 cursul mediu al monedei naţionale faţă de dolarul SUA a fost de 12,1 MDL/USD, dolarul SUA depreciindu-se cu 2,9% comparativ cu perioada similară a anului 2011. În trimestrul III 2012, comparativ cu perioada similară a anului precedent dolarul SUA s-a apreciat în raport cu moneda naţională cu 8%. În perioada aprilie-august 2012 dolarul SUA a fost pe o pistă de apreciere faţă de MDL cursul modificându-se de la 11,8 MDL/USD la 12,5 MDL/USD. Evoluţiile principalelor valute de referinţă în raport cu leul moldovenesc în trimestrul II şi III ale anului 2012 au fost influienţate de cu intensificarea activităţii BNM pe piaţa valutară, care a procurat sume importante de valută.

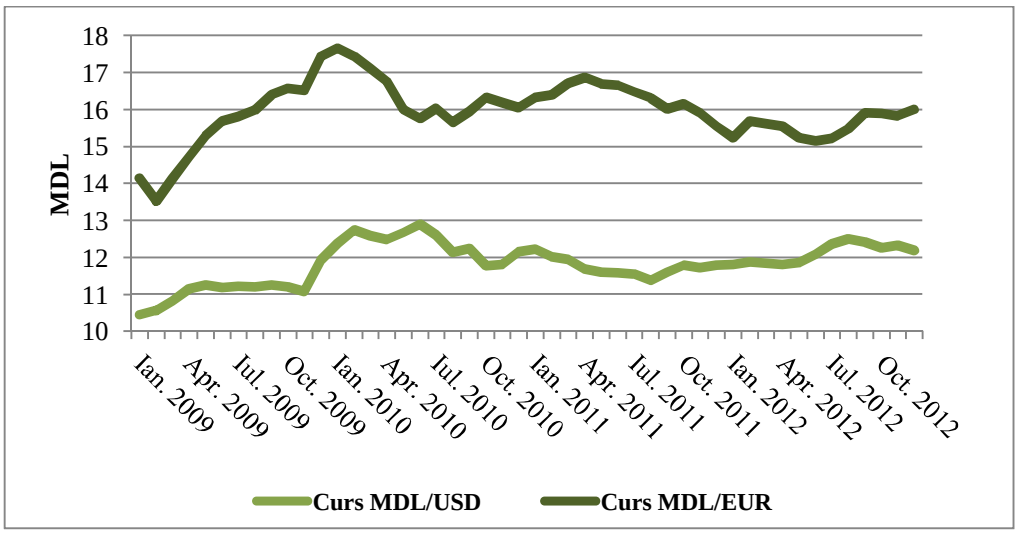

Figura 2.6. Evoluţia cursului mediu lunar MDL/USD şi MDL/EUR

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

În primele 9 luni ale anului 2012, comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent, cursul real al monedei naţionale a avut evoluţii diferite faţă de principalele valute de referinţă. Leul moldovenesc s-a apreciat cu 8,3% faţă de moneda unică europeană (în perioada iulie-septembrie 2012, comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent, MDL s-a preciat cu 6,1%, în primele 2 trimestre moneda naţională, la fel s-a depreciat). În raportul MDL/USD s-a produs o uşoară depreciere a monedei naţionale de 0,2%. Deprecierea MDL faţă de USD în trimestrul III 2012 cu 5,3%, comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent, a compensant aprecierea leului de 4,9% din primul trimestru, în timp ce în perioada aprilie-iunie s-a înregistrat o uşoară slăbire a monedei naţionale de 0,4%.

Regiunea din partea stângă a râului Nistru

În regiunea din partea stângă a râului Nistru în luna septembrie 2012, comparativ cu decembrie 2011 IPC a crescut cu 8,65%. În aceeaşi lună a anului 2012, comparativ cu luna decembrie 2011 componentele IPC au înregistrat următoarele modificări de preţuri: produse alimentare – 10,85%, produse nealimentare – 4,99%, servicii – 9,51%. Preţurile producţiei industriale în septembrie 2012, faţă de decembrie 2011 s-au majorat cu 7%, iar preţurile de vânzare a producţiei agricole în perioada ianuarie-septembrie 2012 comparativ cu perioada similară a anului precedent au crescut cu 14,4%.

În perioada ianuarie-septembrie 2012 cursul mediu ponderat faţă de USD a fost de 11,13 ruble din regiunea din partea stângă a râului Nistru, depreciindu-se cu 8,2% faţă de aceeaşi perioadă a anului precedent.

Capitolul III

FINANŢE

3.1. Finanţe publice

Veniturile Bugetului public naţional

În primele 9 luni al anului 2012 la BPN au fost acumulate venituri în sumă totală de 23940,7 mil. MDL, cu 2696,2 mil. MDL sau cu 12,7% mai mult decât în perioada similară a anului 2011. Totodată, planul de încasări a fost realizat în volum de 97,0% (neîncasate fiind 742,7 mil. MDL).

Făcând o analiză pe părţi componente a BPN, se constată că în primele 9 luni ale anului 2012, veniturile la *bugetul de stat* pe toate componentele au constituit 14281,7 mil. MDL, ceea ce este mai puţin cu 842,8 mil. MDL sau cu 5,6%. În comparaţie cu perioada similară a anului 2011, veniturile acumulate au crescut cu 1303,5 mil. MDL sau cu 10,0%. Totodată, la *bugetul unităţilor administrativ-teritoriale* pe toate componentele a fost realizată în sumă de 6375,0 mil. MDL (inclusiv 3153,2 mil. MDL transferuri de la bugetul de stat) sau la nivel de 102,6% faţă de prevederile perioadei de gestiune şi cu 113% mai mult ca în perioada similară a anului 2011. Partea de venituri la *bugetul asigurărilor sociale de stat* a fost executată în sumă de 7239,7 mil. MDL, (inclusiv transferurile de la bugetul de stat – 2093,1 mil. MDL), ceea ce este cu 14,5 mil. MDL sau cu 0,2% mai puţin faţă de prevederile perioadei de gestiune şi cu 116,1% mai mult ca în perioada similară a anului 2011. La *fondurile asigurării obligatorii de asistenţă medicală* au fost încasate venituri în sumă totală de 2587,2 mil. MDL, (inclusiv transferurile de la bugetul de stat în sumă de 1259,4mil. MDL), ceea ce este cu 304,2 mil. MDL sau cu 10,5% mai puţin faţă de prevederile perioadei de gestiune şi cu 3,3% mai puţin ca în perioada similară a anului 2011.

Examinând structura veniturilor BPN în primele nouă luni ale anului 2012 constatăm că partea dominantă continuă să fie formată din venituri fiscale (85,2%), ponderea în cauză rămânând constantă comparativ cu perioada similară a anului precedent. De altfel, o creştere a ponderii comparativ cu primul semestru al anului precedent a fost înregistrată doar la compartimentul „Granturi" (cu 0,7%) şi la „Venituri nefiscale" (cu 0,1%), toate celelalte ponderi, respectiv, diminuându-se – tendinţă reliefată şi ca rezultat al analizei dinamicii veniturilor în semestrul I al anului 2012 comparativ cu perioada similară a anului 2011.

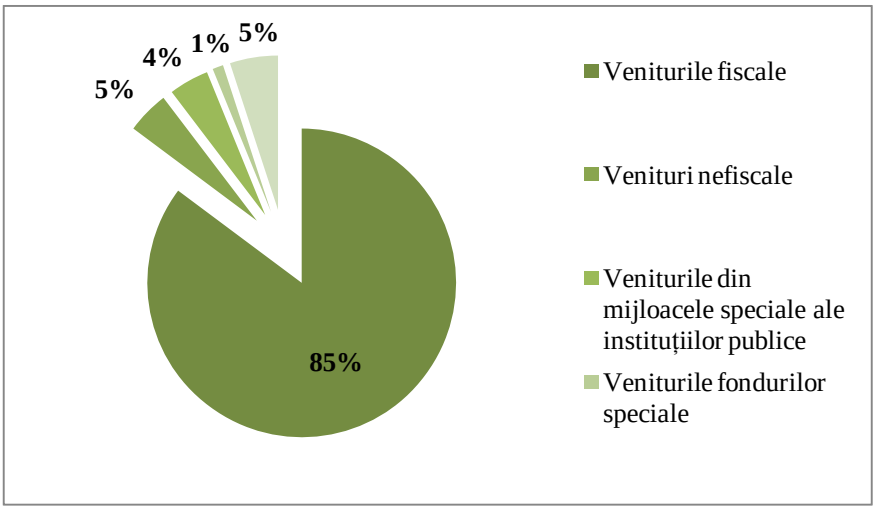

Figura 3.1.1 Structura veniturilor Bugetului public naţional în 9 luni ale anului 2012

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor.

Comparativ cu trimestrul III al anului 2011, veniturile fiscale în perioada corespondentă a anului 2012 au crescut cu 2%, constituind 87,4%. Veniturile nefiscale, de asemenea, au înregistrat o creştere în trimestrul III al anului 2012 comparativ cu aceeaşi perioadă a anului 2011, celelalte componente diminuându-se în perioada examinată comparativ cu perioada corespondentă a anului 2011 (veniturile din mijloacele speciale ale instituţiilor publice – cu 1,1%, granturile – cu 0,9% şi veniturile din fondurile speciale – cu 0,9%).

Din veniturile fiscale, în trimestrul III al anului 2012, ponderea cea mai importantă o au veniturile din TVA, care constituie 37,3% în trimestrul II al anului 2012 (diminuare cu 5,7% comparativ cu perioada corespondentă a anului 2011), contribuţiile sociale – 25,2% (creştere cu 0,7%), accizele – 10,0% (diminuare cu 0,7%), impozitul pe venit – 13,8% (creştere cu 5,4%) şi primele obligatorii de asistenţă medicală – 6,4% (creştere cu 0,4%).

Se menţine tendinţa prevalării veniturilor indirecte în raport cu cele directe. Totodată, după cum s-a prognozat în ediţia precedentă, se produc schimbări în acest raport odată cu majorarea, începând cu 01.01.2012, a cotei impozitului pe venitul persoanelor juridice de la 0% la 12% – fapt ce se face resimţit analizând ritmul de creştere a impozitului pe venit comparativ cu perioada similară a anului precedent.

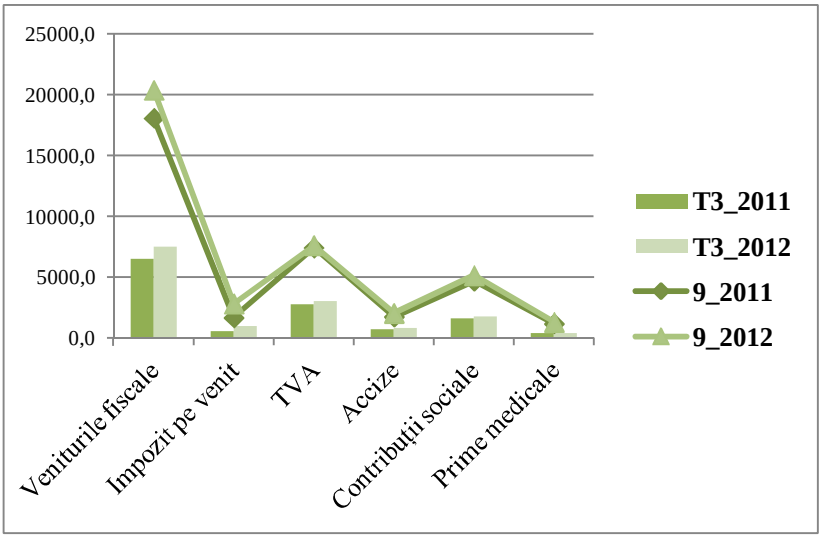

Figura 3.1.2 Structura veniturilor fiscale, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor.

În ceea ce ţine de încasările nefiscale, menţionăm că în trimestrul III anului 2012 acestea au constituit 225,4 mil. MDL, ponderea în total venituri fiind de 2,6%, în timp ce în perioada similară a anului 2011 acest indicator a fost de 2,5%.

Cea mai importantă contribuţie la formarea veniturilor din granturi, o au granturile externe. Pentru trimestrul al treilea al anului 2012, suma totală a veniturilor bugetare sub formă de granturi a reprezentat 420,4 mil. MDL, din care 396,4 mil. MDL – granturi externe şi 24,0 mil. MDL – granturi interne. De menţionat că în comparaţie cu perioada similară a anului precedent, veniturile din granturi a scăzut cu 0,4% sau cu 19,3 mil. MDL, ponderea acestora din total venituri micşorându-se cu 0,9% puncte procentuale în perioada examinată a anului 2012 comparativ cu perioada similară a anului 2011 (spre comparare, în trimestrul II al anului 2012 comparativ cu perioada similară a anului 2011, veniturile din granturi au crescut cu 147%).

Cheltuielile Bugetului public naţional

În primele nouă luni ale anului 2012, din buget au fost efectuate cheltuieli în sumă totală de 24748,4 mil. MDL, cu 2096,0 mil. MDL sau cu 9,3% mai mult decât în perioada similară a anului

2011. Partea de cheltuieli a bugetului public naţional s-a executat în volum de 89,3% faţă de planul prevăzut.

Făcând o analiză a părţilor componente a bugetului public naţional, menţionăm că în perioada examinată partea de cheltuieli a *bugetului de stat* s-a realizat în sumă de 15169,5 mil. MDL, ceea ce constituie 87,9% din planul prevăzut şi este cu 908,7 mil. MDL sau cu 6,4% mai mult faţă de perioada respectivă a anului 2011. De la *bugetele unităţilor administrativ-teritoriale* s-au efectuat cheltuieli în sumă totală de 6252,1 mil. MDL ceea ce constituie 85,5% faţă de planul prestabilit, astfel reprezentând o majorare cu 561,7 mil. MDL sau cu 9,9%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. Partea de cheltuieli a *bugetului asigurărilor sociale de stat* a fost executată în sumă totală de 7307,4 mil. MDL sau în proporţie de 99,8% faţă de plan şi cu 359,9 mil. MDL sau cu 5,2% mai mult faţă de perioada respectivă a anului 2011. Cheltuielile *fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală* au fost realizate în sumă de 2560,3 mil. MDL sau la nivel de 92,2% faţă de prevederile perioadei şi cu 105,8 mil. MDL sau cu 4,3% mai mult ca în perioada respectivă a anului precedent.

Făcând o analiză a structurii cheltuielilor din BPN în trimestrul III al anului 2012 se observă că partea predominantă continuă să cuprindă cheltuielile de ordin social (65,4%), ponderea acestora majorându-se cu 4,4 puncte procentuale comparativ cu perioada similară a anului precedent.

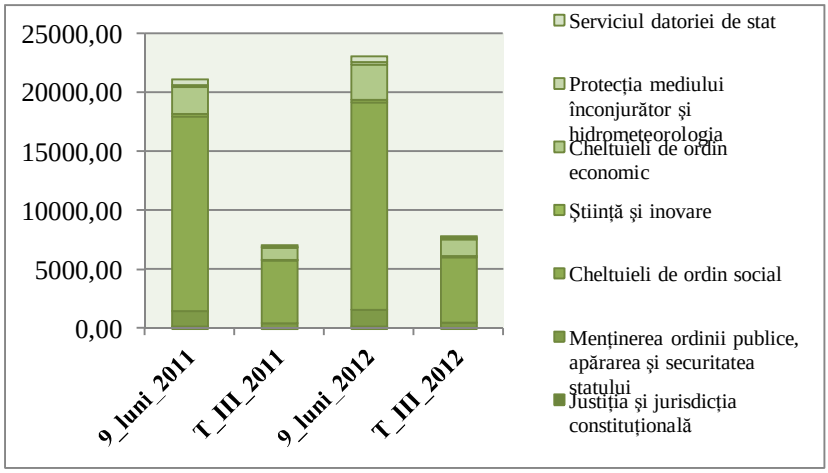

Figura 3.1.3 Volumul cheltuielilor realizate din BPN, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor.

În trimestrul III al anului 2012, din total cheltuieli de ordin social, ponderea cea mai importantă o au cheltuielile privind asigurarea şi asistenţa socială (52,1%), care demonstrează o diminuare (0,3%) pornind de la datele pentru perioada similară a anului 2011, de altfel, ca şi evoluţia negativă înregistrată la compartimentul ocrotirii sănătăţii – 0,9 puncte procentuale. Alte componente din această grupă au înregistrat o creştere a ponderii în total cheltuieli de ordin social, cum ar fi învăţământul – cu 1,1 puncte procentuale sau cultura, arta sportul şi acţiunile de tineret – cu 0,2 puncte procentuale. Cheltuielile de ordin social au fost realizate în primele nouă luni ale anului 2012 cu 234,2 mil. MDL sau cu 4,4% mai mult ca în perioada similară a anului 2011, pe toate componentele.

O altă componentă importantă a cheltuielilor publice o reprezintă cheltuielile de ordin economic, ponderea cărora în perioada examinată a anului 2012 a reprezentat 16,8% – pondere ce a crescut cu 3,6 puncte procentuale comparativ cu ponderea înregistrată în perioada similară a anului precedent. Principala componentă a cheltuielilor de ordin economic o reprezintă transporturile, gospodăria drumurilor, comunicaţii şi informatică, care în al treilea trimestru a anului 2012 a constituit 59,4% din total cheltuieli cu caracter economic. Ponderea cheltuielilor în cauză a crescut cu 13,2% comparativ cu perioada similară a anului precedent. De asemenea, ponderea

cheltuielilor din agricultură, gospodărie silvică, gospodărie piscicolă şi gospodăria apelor din total cheltuieli cu caracter economic a scăzut cu 3,3 puncte procentuale comparativ cu perioada similară a anului precedent. În valori absolute, cheltuielile de ordin economic realizate în al treilea trimestru al anului 2012 au crescut cu 421 mil. MDL sau cu 41,8% comparativ cu perioada similară a anului 2011.

Rezultatul financiar bugetar

Executarea bugetelor în primele nouă luni ale anului 2012 a rezultat în felul următor:

- deficit în mărime de 887,8 mil. MDL la bugetul de stat şi de 67,7 mil. MDL la bugetul asigurărilor sociale de stat;
- excedent în mărime de 122,9 mil. MDL la bugetul unităţilor administrativ-teritoriale şi de 26,9 mil. MDL la bugetul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

Printre principalele surse de finanţare a deficitului bugetar se numără: veniturile nete din vânzarea valorilor mobiliare de stat (+207,9 mil. MDL), împrumuturile debursate din surse externe (+ 716,9 mil. MDL), mijloace din vânzarea şi privatizarea patrimoniului public (+ 114,9 mil. MDL), alte surse (+113,3 mil. MDL) etc.

Datoria publică

Potrivit situaţiei din 30 septembrie 2012, soldul datoriei publice s-a majorat comparativ cu începutul anului cu 2 553,4 mil. MDL sau cu 10,3% şi a constituit 27 429,2 mil. MDL.

Astfel, datoria publică la data 30 septembrie 2012 este compusă din:

- Datoria de stat – 20 529,0 mil. MDL (74,8%);
- Datoria BNM – 4 910,9 mil. MDL (17,9%);
- Datoria întreprinderilor din sectorul public – 1 743,1 mil. MDL (6,3%);
- Datoria UAT – 246,1 mil. MDL (0,9%).

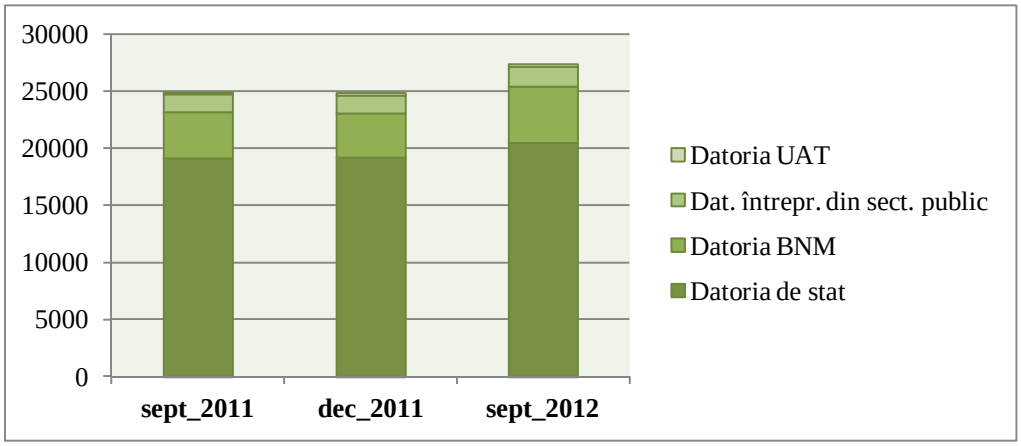

Figura 3.1.4. Structura datoriei publice, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor.

Modificarea soldului datoriei publice către finele trimestrului III al anului 2012 în comparaţie cu începutul anului este condiţionată în cea mai mare măsură de majorarea soldului datoriei de stat cu 1 302,5 mil. MDL, după care urmează datoria BNM care s-a majorat cu 1 079,4 mil. MDL, datoria întreprinderilor sectorului public care s-a majorat cu 136,2 mil. MDL şi într-o măsură mai mică a crescut datoria UAT cu 38,0 mil. MDL.

În comparaţie cu situaţia de la 30 septembrie 2011, soldul datoriei publice s-a majorat cu circa 10%.

La 30 septembrie 2012, datoria publică externă a constituit 19 987,3 mil. MDL (sau 72,9% din soldul datoriei publice), iar datoria publică internă a constituit 7 441,8 mil. MDL (27,1%). Comparativ cu situaţia de la sfârşitul anului 2011, ponderea datoriei publice externe în datoria publică totală s-a majorat nesemnificativ, cu circa 1,2%.

În ce priveşte, arieratele la împrumuturile sectorului public, acestea au înregistrat la 30 septembrie 2012, valoarea de 393,1 mil. MDL, fiind formate în totalitate din arieratele la împrumuturile interne ale întreprinderilor din sectorul public şi ale UAT. Comparativ cu situaţia de la sfârşitul anului 2011, valoarea arieratelor la împrumuturile interne s-a majorat cu 63,3 mil. MDL, această majorare fiind condiţionată, în special, de majorarea arieratelor la împrumuturile întreprinderilor din sectorul public. Arierate la împrumuturile externe a sectorului public nu au fost înregistrate.

Datoria de stat

La situaţia de la 30 septembrie 2012, soldul datoriei de stat a constituit 20 529,04 mil. MDL, majorându-se cu 1 302,54 mil. MDL sau 6,8% de la începutul anului, ca rezultat al sporirii datoriei de stat externe cu 1 094,62 mil. lei şi respectiv a datoriei de stat interne cu 207,93 mil. MDL.

Conform datelor privind PIB-ul estimat pentru anul 2012[1], ponderea datoriei de stat în PIB, la situaţia din 30 septembrie 2012, a constituit 23,4%, înregistrând o majorare nesemnificativă în raport cu perioada similară a anului precedent cu 0,1%.

În ce priveşte structura după tipul datoriei, datoria de stat la situaţia din 30 septembrie 2012 a fost formată din 70,5% – datorie de stat externă şi 29,5% – datorie de stat internă.

Tabel 3.1.1. Structura datoriei de stat, mil. MDL

Momentul constatării	Datoria de stat internă			Datoria de stat externă			Total datorie de stat	
	Valoarea (mil. MDL)	% din total datorie	% din PIB	Valoarea (mil. MDL)	% din total datorie	% din PIB	Valoarea (mil. MDL)	% din PIB
30.09.2011	5 403,5	28,2	6,6	13 771,7	71,8	16,8	19 175,2	23,2
31.12.2011	5 841,9	30,4	7,1	13 384,6	69,6	16,3	19 226,5	23,4
30.09.2012	6 049,8	29,5	6,9	14 479,2	70,5	16,5	20 529,0	23,4

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor.

Potrivit structurii pe valute a datoriei de stat, ponderea majoră îi revine datoriei reprezentate de împrumuturile de stat externe în coşul valutar DST– 50,6%, urmată de datoria de stat internă în lei moldoveneşti – 29,5%. Următoarele poziţii sunt ocupate de USD – 10,7%, Euro – 6,3%, WPU – 1,6%, JPY – 1,2%, GBP – 0,1% şi KWD – 0,1%.

În structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coşului valutar DST, poziţia dominantă este ocupată de dolarul SUA – 32,4%, urmat de leul moldovenesc – 29,5% şi Euro – 24,3%. Suma ponderilor celorlalte valute nu depăşeşte valoarea de 15% din total.

Datoria de stat internă

La situaţia din 30 septembrie 2012 datoria de stat internă a constituit 6 049,9 mil. MDL, dintre care:

– VMS emise pe piaţa primară - 3 533,8 mil. MDL (58,4%);

[1] Valoarea estimată de Ministerul Economiei pentru anul 2012 este de 87 900 mil. MDL

– VMS emise pentru asigurarea stabilităţii financiare - 302,7 mil. MDL (5,0%);
– VMS convertite - 2 213,4 mil. MDL (36,6%).

Comparativ cu situaţia din 1 ianuarie 2012, datoria de stat internă s-a majorat cu 207,9 mil. MDL sau cu 3,6%, iar comparativ cu situaţia din 30 septembrie 2011 – cu 646,4 mil. MDL sau cu 12,0%. Modificarea datoriei de stat interne s-a produs din contul majorării emisiunii VMS pe piaţa primară cu 277,8 mil. MDL şi răscumpărării VMS emise pentru asigurarea stabilităţii financiare în sumă de 69,9 mil. MDL.

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2012, prin cele 48 licitaţii, Ministerul Finanţelor a oferit pe piaţa primară spre vânzare valori mobiliare de stat în sumă de 5 417,0 mil. MDL. Cererea la VMS a constituit 9 594,4 mil. MDL, fiind superioară ofertei cu 4 177,4 mil. MDL sau de 1,8 ori.

Pe piaţa primară în această perioadă au fost emise 5 tipuri de VMS. Valorile mobiliare de stat cu scadenţa până la un an, au fost emise pe trei termene: bonuri de trezorerie cu scadenţa 91 zile, 182 şi 364 zile, a căror pondere în totalul VMS comercializate pe piaţa primară a constituit 96,7%. Ponderea cea mai mare în totalul VMS comercializate au constituit-o bonurile de trezorerie cu scadenţa 182 zile (42,8%) şi 91 zile (33,8%).

Analizând datoria de stat internă *în dependenţă de maturitate* la data de 30.09.2012, se constată că ponderea cea mai mare o are datoria publică internă pe termen scurt (89,6%), urmată de datoria publică internă pe termen mediu (10,4%), datoria publică internă pe termen lung lipsind în totalitate. Astfel, se reliefează tendinţa enunţată şi în ediţiile precedente ale ediţiilor Tendinţe în Economia Moldovei şi anume creşterea ponderii datoriei pe termen scurt şi mediu.

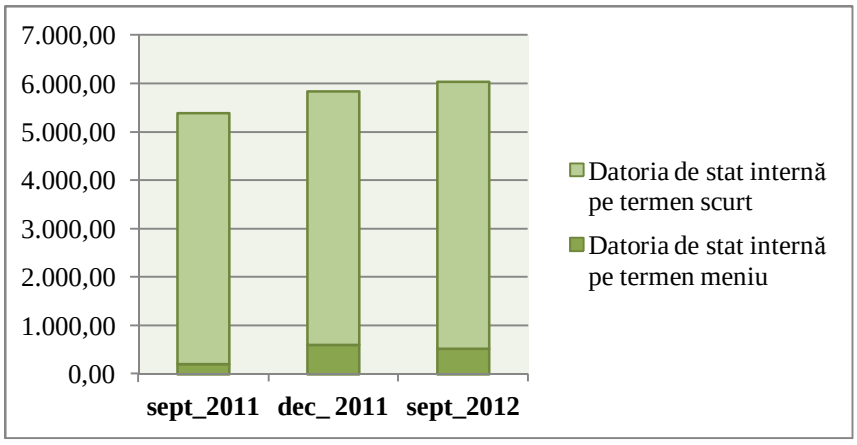

Figura 3.1.5. Structura datoriei de stat interne, mil. MDL
Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor.

Ca pondere în PIB, datoria de stat internă a înregistrat 6,9%, majorându-se comparativ cu perioada similară a anului 2011 cu 0,3%.

Datoria de stat externă

La situaţia din 30 septembrie 2012, soldul datoriei de stat externe a constituit 14 479,2 mil. MDL (1 169,1 mil. USD), inclusiv 14 402,02 mil. MDL (1 162,8 mil. USD) – datoria de stat externă directă şi 77,2 mil. lei (6,2 mil. dolari SUA) – datoria de stat externă garantată asumată.

De la începutul anului 2012, soldul datoriei de stat externe exprimat în lei moldoveneşti s-a majorat cu 1 094,6 mil. MDL sau cu 8,2%. Această majorare se datorează majorării soldului datoriei de stat externe exprimat în dolari SUA precum şi fluctuaţiei cursului valutar.

În aceeaşi perioadă, soldul datoriei de stat externe exprimat în dolari SUA a înregistrat o majorare cu 26,6 mil. UDS, sau cu 2,3%. Această creştere poate fi justificată de valoarea pozitivă

a finanțării externe nete, care la 30 septembrie 2012 a constituit 21,2 mil. USD, precum şi de fluctuaţia pozitivă a ratei de schimb a dolarului SUA faţă de alte valute în sumă de 5,4 mil. USD.

Analizând datoria de stat externă *în dependenţă de maturitate* la data de 30.09.2012, se constată că aceasta e compusă în totalitate de datoria publică externă pe termen lung – situaţie similară cu cea înregistrată la finele anului 2011. Merită a fi menţionat că la situaţia din 30.09.2011, pe lângă datoria de stat externă pe termen scurt, datoria de stat externă se mai compunea şi din angajamente pe termen mediu (6,3 mil. MDL din 13771,7 mil. MDL total datorie de stat externă la data menţionată), ponderea acestora fiind una infimă (mai puţin de 1%).

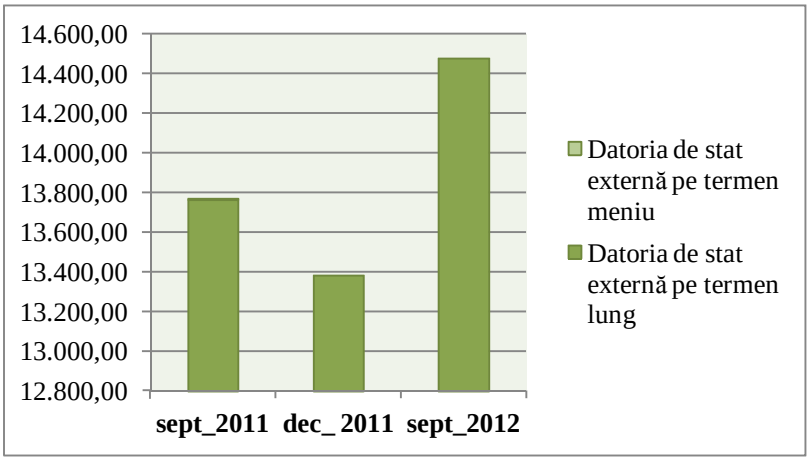

Figura 3.1.6. Structura datoriei de stat externe, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor.

În ce priveşte *structura datoriei de stat externe pe valute*, ponderea majoritară aparţine coşului valutar DST, reprezentat de împrumuturile de stat externe de la instituţiile financiare internaţionale, cum sunt FMI, Banca Mondială, şi FIDA, care ocupă 71,8% din portofoliul datoriei de stat externe, cu circa 1,4% mai mult decât la sfârşitul anului 2011. A doua poziţie este ocupată de dolarul SUA cu 15,2% (cu 2,0% mai puţin decât la finele anului 2011), urmat de Euro cu 9,0% (cu 1,8% mai mult decât la finele anului 2011), iar suma ponderilor celorlalte valute cum sunt JPY, GBP, WPU, KWD formează mai puţin de 10% din volumul datoriei de stat externe.

Odată cu descompunerea coşului valutar DST pe valute componente, 45,9% din datoria de stat externă e deţinută de dolarul SUA, după care urmează Euro cu 34,5%, yenul japonez cu 8,8%, lira sterlină cu 8,4% şi cu o pondere mult mai mică celelalte valute.

Tabel 3.1.2 Structura datoriei de stat externe pe valute, % din total datorie externă

Tipul valutei	DST	USD	EURO	JPY	GBP	Alte
Cu descompunerea DST	-	45,9	34,5	8,8	8,4	2,4
Fără descompunerea DST	71,8	15,2	9,0	1,7	0,1	2,2

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanţelor.

În *structura datoriei de stat externe pe creditori*, creditorii multilaterali continuă să fie principalii creditori ai Guvernului Republicii Moldova. Datoria de stat externă faţă de creditorii multilaterali, la situaţia din 30 septembrie 2012, a constituit 963,57 mil. USD (82,4%) din soldul total al datoriei de stat externe. Cea mai mare pondere în soldul datoriei de stat externe faţă de creditorii multilaterali o deţine AID cu 47,9%, urmată de FMI – cu 34,0%, BIRD – cu 6,2%, FIDA – cu 5,2%, etc.

Datoria de stat externă faţă de creditorii bilaterali a constituit 199,3 mil. USD (17,1%), Guvernului Rusiei revenindu-i ponderea majoră (circa 42,5% din datoria faţă de creditorii bilaterali). Datoria de stat externă faţă de creditorii comerciali a însumat 6,23 mil. USD (0,5%), fiind formată integral din datoria faţă de banca germană AKA Ausfuhrkredit-Ge.

Ca evoluţie, se observă tendinţa ascendentă a datoriei de stat externe faţă de creditorii multilaterali. În acelaşi timp, datoria de stat externă faţă de creditorii bilaterali şi cei comerciali a continuat să scadă.

Ca pondere în PIB, datoria de stat externă a înregistrat 16,5 la sută, mic;orându-se comparativ cu situaţia de la 30 septembrie 2011 cu 0,3%.

Deservirea datoriei de stat

În primul semestru al anului 2012 pentru deservirea datoriei de stat, din bugetul de stat au fost utilizate mijloace în sumă de 983,9 mil. MDL, care se compune din: deservirea datoriei de stat externe în valoare de 591,3 mil. MDL şi deservirea datoriei de stat interne în valoare de 392,6 mil. MDL.

În raport cu perioada similară a anului precedent a fost înregistrată o diminuare a deservirii datoriei de stat externe cu circa 162,2 mil. MDL, sau cu aproximativ 21,5%. Această evoluţie a fost cauzată într-o măsură mai mare de diminuarea sumelor destinate rambursării principalului, dar şi de diminuarea plăţilor pentru serviciul datoriei de stat. Comparativ cu perioada analogică a anului 2011, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne au fost mai mari cu 48,5 mil. MDL sau cu 14,1% în legătură cu deservirea costisitoare a VMS emise în anul 2011.

Din total datorie de stat externă, 458,3 mil. MDL au fost utilizate pentru rambursarea sumei principale (cu 25,0% mai puţin decât în perioada similară a anului precedent) şi 133,0 mil. MDL – pentru plata dobânzii (o diminuare cu 6,5% comparativ cu situaţia similară a anului precedent). Această evoluţie se datorează atât diminuării valorii rambursărilor comparativ cu anul precedent – an în care a intervenit termenul de scadenţă pentru rambursarea integrală a împrumutului acordat în anul 2010 de către Guvernul Poloniei, cât şi micşorarea soldului împrumuturilor cu rate ale dobânzii mai mari contractate anterior (Guvernul Rusiei, etc.).

Din suma totală pentru serviciul datoriei de stat interne 267,0 mil. MDL au fost utilizate pentru plata dobânzii şi cupoanelor la VMS emise pe piaţa primară (68,0%), 125,6 mil. MDL – pentru plata dobânzii la VMS convertite (32,0%) şi 0,03 mil. MDL – pentru plata cupoanelor la VMS emise pentru asigurarea stabilităţii financiare (0,008%).

Finanţele publice ale Transnistriei

În primele nouă luni ale anului 2012, veniturile bugetului Transnistriei a constituit 1617,11 mil. MDL, ceea ce reprezintă 6,8% din total venituri realizate pe teritoriul controlat al Republicii Moldova (la situaţia de la finele primului semestru al anului 2012, acestea constituiau 9,7%), din care:

- 1002,3 mil. MDL plăţi fiscale (62%);
- 280,2 mil. MDL plăţi nefiscale (17,3%);
- 162,8 mil. MDL veniturile fondurilor cu destinaţie specială (10,1%);
- 108,7 mil. MDL veniturile din activitatea de întreprinzător şi alte venituri (6,7%).

Cheltuielile bugetului Transnistriei au reprezentat 2279,6 mil. MDL sau 9,2% din total cheltuieli realizate pe teritoriul controlat al Republicii Moldova, ceea ce constituie 80,6% de la planul de cheltuieli fixat. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, cheltuielile au crescut cu 16,3%.

Ponderea cea mai importantă în total cheltuieli e deținută de cheltuielile de ordin social (86,4%), în special, cheltuielile de salarizare, cheltuielile pe protecţia socială şi medicală, educaţie, ştiinţă, cultură.

3.2. Sectorul bancar

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2012, evoluţia sistemului bancar al Republicii Moldova a înregistrat performanţe semnificative, demonstrînd o dinamică pozitivă a marii majorităţii a indicatorilor. Sectorul bancar din Republica Moldova este constituit din 2 niveluri, reprezentat de Banca Naţională a Moldovei (BNM) şi 14 bănci comerciale licenţiate.

Numărul total de *angajaţi în sistemul bancar* la data de 30.09.2012 a constituit 11143 de persoane, mai puţin cu 20 de persoane, comparativ cu 02.01.2012. Respectiv, în medie fiecărui angajat din sectorul bancar i-au revenit active în valoare de 5 mil. MDL, mai mult cu 0,6%, comparativ cu 02.01.2012.

În al III trimestru al anului 2012, *activele totale ale sistemului bancar* au totalizat 55791,2 mil. MDL, majorîndu-se cu 12% faţă de luna ianuarie 2012. În luna noiembrie 2012 *activele totale ale sistemului bancar* au constituit 56946,7 mil. MDL majorîndu-se de 14% faţă de ianuarie 2012. În luna noiembrie evoluţia activelor bancare a fost determinată de creşterea accentuată a activelor generatoare de profit, cea mai mare pondere în totalul activelor a revenit portofoliul de credite 63,6%, majorîndu-se cu 5 p.p., comparativ cu 02.01.2012.

Astfel, la data de 30.09.2012, comparativ cu 02.01.2012, s-au înregistrat următoarele modificări:

- creşterea numerarului cu 16,7% pînă la 12840,2 mil. MDL;
- majorarea altor active cu 36,9% pînă la 1002,6 mil. MDL;
- creşterea împrumuturilor şi creanţelor cu 12,1% pînă la 35403,8 mil. MDL;
- creşterea creanţele privind impozitele cu 58% pînă la 95,2 mil. MDL;
- majorarea activelor imobilizate şi grupurile destinate cedării, clasificate drept deţinute în vederea vânzării net cu 14,6% pînă la 871,8 mil. MDL;
- imobilizările corporale cu 5,8% pînă la 1662,4 mil. MDL;
- scăderea imobilizărilor necorporale cu 2% pînă la 256,1 mil. MDL.

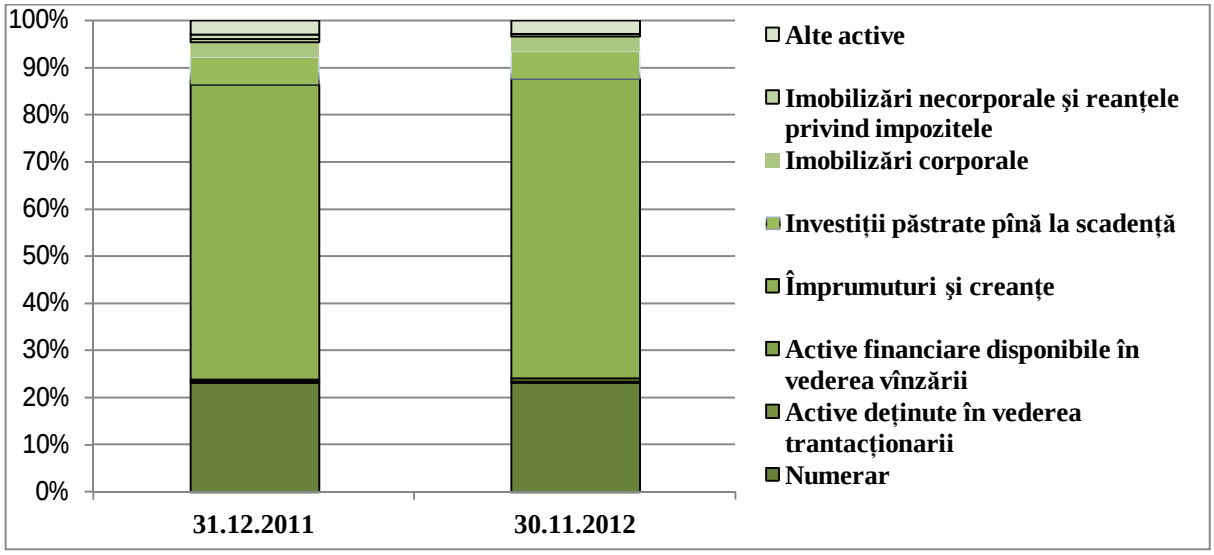

Fig. 3.2.1. Evoluţia activelor bancare după volum şi structură, I semestru 2012,%
Sursa: Banca Națională a Moldovei.

Pe parcursul a 9 luni ale anului 2012, creditele neperformante în valoare absolută s-au majorat cu 24,3% faţă de începutul anului 2012 şi au însumat 4890,4 mil. MDL. Astfel, la data de 30.09.2012, ponderea creditelor neperformante (substandart, compromise şi dubioase), în total credite a constituit 14,5% şi a crescut cu 1,6 p.p., faţă de 02.01.2012. Acelaşi volum de credite neperformante, proiectat asupra CNT, constituie 72,6%, la data de 30.09.2012 şi s-a majorat cu 19,7 p.p. faţă de 02.01.2012. În acest context, a crescut reducerile pentru datoria la credite cu 1,2 p.p. constituind 10,2% la finele lunii septembrie. Respectiv şi în luna noiembrie 2012, reducerile pentru datoria la credite a constituit 10,4%.

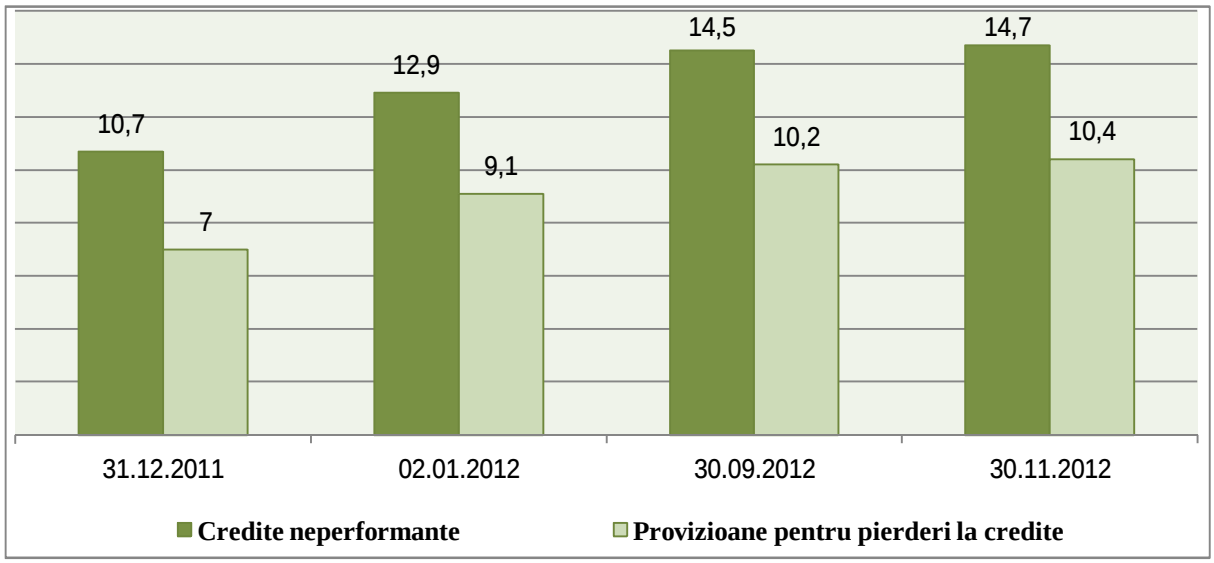

Figura. 3.2.2. Evoluţia calităţii creditelor bancare, %

Sursa: conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

În luna septembrie 2012 rata medie a *dobânzii la creditele* acordate în monedă naţională s-a diminuat cu 1,5p.p., atingînd nivelul de 12,6%, iar la 30.09.2011 a fost de 14,1%. Iar în luna noiembrie 2012 rata medie a *dobânzii la creditele* acordate în monedă naţională a atins la nivelul de 12,7%. În septembrie 2012, rata medie a dobânzii la credite în valută străină, a scăzut cu 1,1 p.p., ajungînd pînă la nivelul de 7,8%, comparativ cu 30.09.2011 şi a constituit 8,9%. Iar în luna noiembrie 2012, rata medie a dobânzii la credite în valută străină au ajuns la nivelul de 7,7% puţin în scădere cu 0,05 p.p. faţă de luna septembrie 2012.

În primele nouă luni ale anului 2012 se observă o creştere a *creditelor noi acordate de bănci,* de la 1515,7 mil. MDL ianuarie 2012, la 2151,1 mil. MDL în septembrie 2012, majorîndu-se cu 41%. Volumul creditelor acordate în MDL în luna septembrie 2012 a constituit 1353,4 mil. MDL, ce a scăzut cu 253,7 mil. MDL, sau cu 19% faţă de luna septembrie 2011.

Astfel, în luna septembrie 2012 rata medie a dobânzii la creditele acordate în moneda naţională s-a diminuat cu 0,29 p.p., până la 12,5%, ca rezultat al scăderii ratei medii la creditele acordate persoanelor juridice cu 0,32 p.p., la nivelul de 13,20% în timp ce rata medie la creditele acordate persoanelor fizice a crescut cu 0,05 p.p., până la 15,42%.

Creditele acordate cu termenul de peste 12 luni au continuat să rămână cele mai atractive, ponderea lor constituind 63,2% în septembrie 2012 din volumul total al creditelor în moneda naţională şi au fost acordate în medie cu o rată de 13,05% sau în creştere cu 0,34 p.p. de luna precedentă. Acestea sunt urmate de creditele acordate cu termen de la 6 până la 12 luni cu o pondere de 25,3%, fiind acordate cu o rată medie de 11,97%, în descreştere cu 0,77 p.p. faţă de luna precedentă. Cea mai mare parte a creditelor noi acordate în moneda naţională este reprezentată de creditele acordate persoanelor juridice 76,6% din totalul creditelor în MDL, care

au fost acordate cu o rată medie de 11,83%, în timp ce rata medie la creditele acordate persoanelor fizice a constituit 15,06%.

În luna septembrie 2012 volumul creditelor noi acordate în valută străină (exprimate în MDL) s-a micşorat cu 258,7 mil. MDL, sau cu 24,5% faţă de perioada similară a anului precedent, fiind de 797,7 mil. MDL. Rata medie ponderată a dobânzii la aceste credite în perioada respectivă a constituit 7,78%, reducându-se cu 1,08 p.p.

Analiza *capitalului normativ total*, determinant al solvabilităţii băncilor, la data de 30.09.2012 a constituit 6735,4 mil. MDL, a scăzut cu 10,5 p.p. faţă de 02.01.2012. Astfel, activele ponderate la risc constituind 27408,6 mil. MDL, mai mult cu 10 p.p. faţă de finele lunii ianuarie 2012. *Capitalul de gradul I*, la 30.09.2012, a scăzut cu 11,4% pînă la 6636,7 mil. MDL faţă de 02.01.2012. Valoarea pozitivă a acestui indicator confirmă rezistenţa şi siguranţa sistemului în cazul şocurilor financiare.

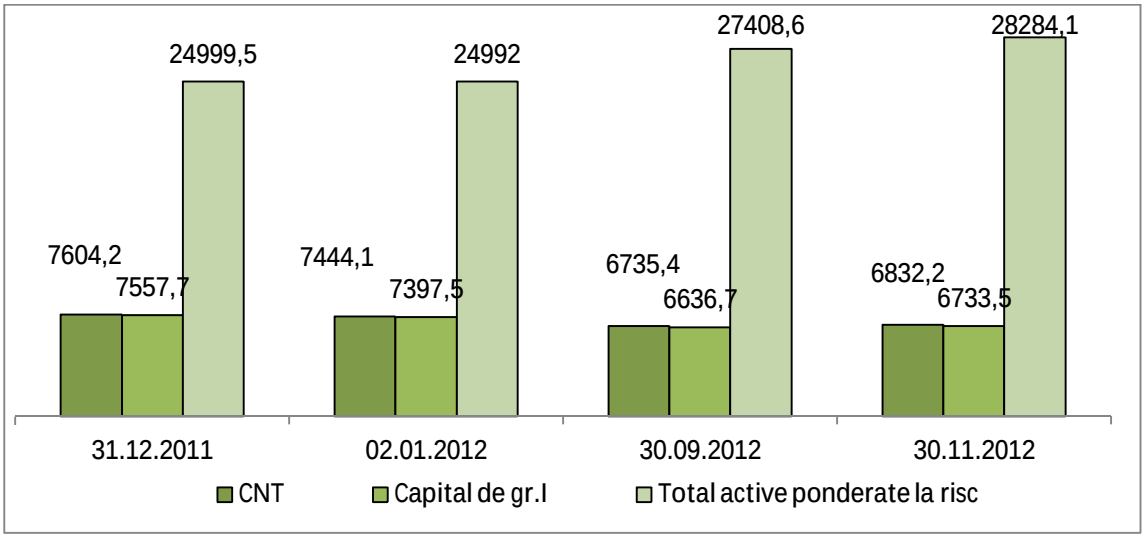

Figura 3.2.3. Evoluţia capitalului sistemului bancar, mil. MDL.
Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

În luna noiembrie, cota investiţiilor străine în capitalul social al băncilor a constituit 72,1%, fiind în scădere cu 1,9 p.p., această situaţie este explicată prin faptul majorării investiţiilor acţionarilor rezidenţi.

La data de 30.09.2012, *obligaţiunile băncilor* au constituit 45476,8 mil. MDL şi s-au majorat cu 14% faţă de 02.01.2012.

În primele nouă luni ale anului 2012, *soldul depozitelor* în sistemul bancar a constituit 37287,1 mil. MDL, majorîndu-se cu 14%, faţă de ianuarie 2012, ca rezultat al creşterii soldului depozitelor în moneda naţională cu 55,6% şi al depozitelor în valută străină – cu 44,4%. Prin urmare, indicatorii menţionaţi au crescut comparativ cu începutul anului cu 9,3% până la 16560 mil. MDL şi cu 18,5% până la 20726 mil. lei, reflectând încrederea în moneda na ţională.

La data de 30.09.2012, depozitele persoanelor fizice au crescut cu 15,1% până la 23847 mil. MDL, confirmând credibilitatea sistemului bancar, şi depozitele persoanelor juridice cu 12,8% până la 11908 mil. MDL. La finele lunii septembrie 2012, soldul depozitelor în sistemul bancar s-a majorat cu 5325 mil. MDL faţă de luna iunie.

Volumul depozitelor noi atrase de bănci la data de 30.09.2012 a constituit 29825,1 mil. MDL, în scădere cu 0,8%, faţă de primul semestru al anului 2011.

În luna septembrie 2012, comparativ cu aceeaşi lună a anului 2011, în structura depozitelor la termen în valută naţională, s-au înregistrat următoarele modificări:

- micşorarea depunerilor cu termen până la 1 lună cu 80,9%, constituind 108,5 mil. MDL;
- micşorarea depunerilor cu termen de la 1 până la 3 luni cu 91,2%, constituind 71,05 mil. MDL;
- creşterea depunerilor cu termen de la 3 până la 6 luni cu 16%, constituind 595,15 mil. MDL;
- creşterea depunerilor cu termen de la 6 până la 12 luni cu 27,6%, constituind 609,35 mil. MDL;
- micşorarea depunerilor cu termen mai mult de 12 luni cu 48,3%, constituind 275,23 mil. MDL.

În structura depunerilor la termen în valută străină, în luna septembrie 2012, comparativ cu luna septembrie 2011, s-a consemnat o scădere de 237,4 mil. MDL, sau cu 13,6%, depunerilor în valută străină cu termen până la 1 lună, constituind 91,96 mil. MDL. Totodată, a scăzut suma depunerilor în valută străină cu termen de la 3 până la 6 luni cu 40% constituind 314,99 mil. MDL.

Ponderea maximă 32,2% din totalul depozitelor atrase la termen în valută străină a fost consemnată la depunerile cu termen de la 6 până la 12 luni, care au fost atrase cu o rată medie a dobânzii de 4,93%, în creştere cu 0,18 p.p. faţă de lună august.

În luna noiembrie 2012 volumul depozitelor noi la termen atrase în moneda naţională s-a micşorat cu 253,1 mil. MDL, sau cu 12,3% comparativ cu aceeaşi perioadă a anului preceden înregistrând 1808,8 mil. lei. Volumul depozitelor noi la termen atrase în valută străină (exprimate în MDL) în luna noiembrie 2012 a crescut cu 14,5 mil. MDL, sau cu 1,2% ă comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent, constituind 1275,0 mil. MDL.

Tendinţe de creştere au fost înregistrate la rata dobânzilor. În luna septembrie a anului 2012, rata dobânzilor la depozitele atrase în lei a constituit 7,94% şi a fost în creştere cu 1,07p.p., faţă de luna septembrie a anului 2011, cînd acest indicator a constituit 6,87%. Respectiv, în noiembrie 2012 rata medie a dobânzilor la depozite atrase în lei a constituit 7,96%, în creştere cu 0,02p.p. faţă de luna septembrie a anului 2012.

Marja bancară la operaţiunile în monedă naţională a scăzut de la 5,51% în luna decembrie 2011 la 4,72% în noiembrie anul 2012. În luna ianuarie 2012, marja bancară la operaţiunile în monedă naţională a înregistrat un nivel de 7,65%, iar în luna septembrie 2012 s-a înregistrat un nivel de 4,64%. În acest context, observăm că ratele medii ale dobânzii la depozite în monedă naţională au creascut în luna martie 2011, constituind 6,7%. Respectiv şi ratele medii ale dobânzii la depozite în monedă străină au crescut mai intens la începutul anului de la 4,03% în luna ianuarie 2012, pînă la 4,6% în noiembrie 2012.

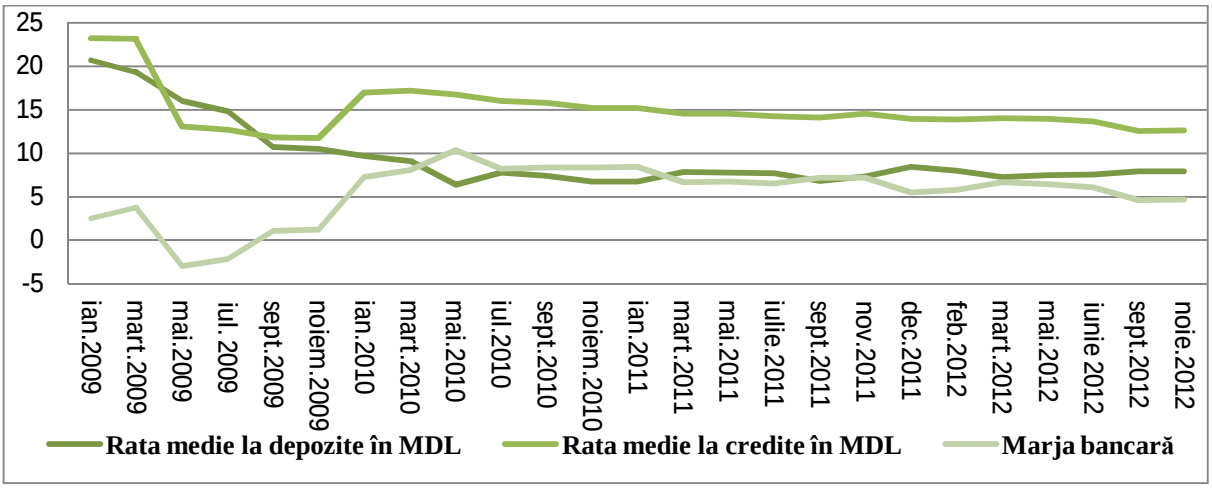

Figura 3.2.4. Evoluţia marjei bancare*, a ratelor medii a dobânzii la depozite şi la credite în MDL, %

Sursa: Calcule în baza datelor, oferite de Banca Naţională a Moldovei.

**Nota: Indicatorul Marja bancară a fost calculat ca diferența dintre rata medie la depozite în MDL și rata medie la credtie MDL.*

În luna septembrie a anului 2012 venitul net raportat la active (ROA) a constituit 2,0%, la data de 30.09.2012, cît şi raportat la capitalul acţionar (ROE) a înregistrat 10,5%. Odată cu creşterea volumului de capital acţionar şi de active, majorarea ROE şi ROA denotă că ritmul de creştere a profitului net este mult mai rapid, fapt destul de încurajator. Astfel, în luna septembrie al 2012, profitul băncilor pe întregul sistem a constituit 797,9 mil. MDL sau cu 22,7% mai mult faţă de septembrie 2011.

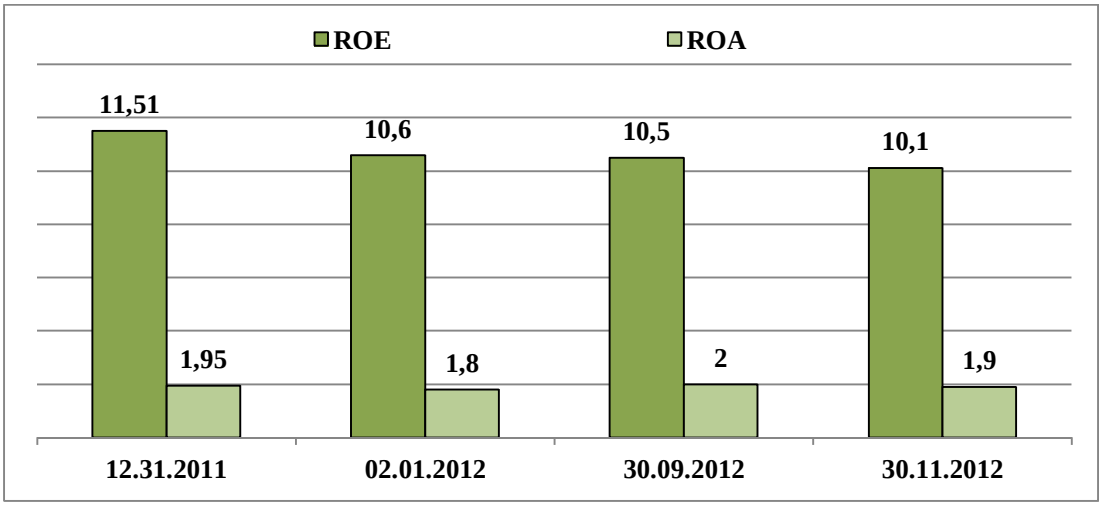

Figura 3.2.5. Evoluţia profitabilităţii bancare, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

Ponderea activelor, generate de dobândă în total active, la data de 30.09.2012, a scăzut cu 0,1 p.p. şi a constituit 80,9%, comparativ cu data de 02.01.2012, a constituit 81%. Respectiv, la data de 30.09.2012, se înregistrează nivelul marjei nete din dobânzi de 5,2%. Astfel, băncile în situaţii mai dificile, compensează veniturile din alte surse şi, în special, din comisioanele din transferuri, inclusiv a celor din străinătate şi din alte comisioane percepute de către bancă.

Indicele de eficienţă, detreminat ca raportul dintre veniturile nete aferente dobânzilor plus veniturile neaferente dobânzilor la cheltuieli neaferente dobânzilor, la 30.09.2012 constituie 137,4%. Iar în luna noiembrie 2012, indicele de eficienţă a constituit 136,7% mai puţin cu 0,7 p.p. faţă de luna septembrie 2012.

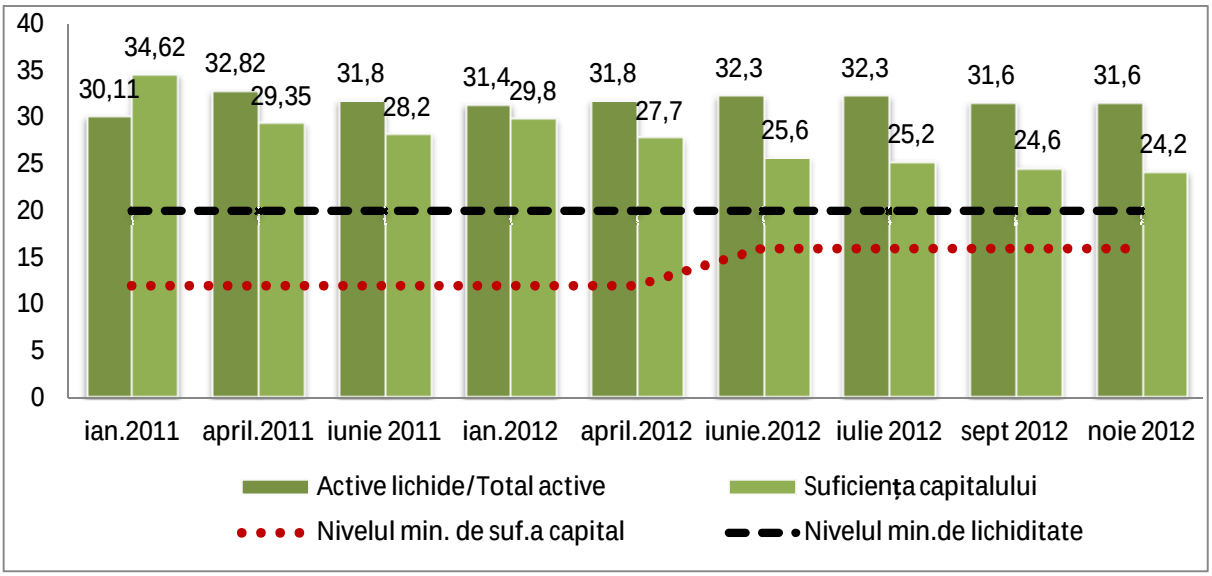

Figura 3.2.6. Indicatori de lichiditate şi suficienţa capitalului, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

Gradul de suficienţă a capitalului se menţine la un nivel înalt, constituind 24,6% la 30.09.2012. Deşi, aflat peste nivelul minim necesar de 16%, (pînă în mai al anului 2012 suficienţa capitaluilui ponderat la risc a constituit 12%), se observă o diminuare a acestui indicator de 5,2 p.p. faţă de 02.01.2012. Considerăm explicabil faptul diminuării gradului de suficienţă a capitalului bancar, prin creşterea considerabilă a portofoliului de credite, care fac parte din activele riscante cu o pondere majoră la risc.

Tabelul 3.2.1. Tendinţele lichidităţii bancare, %

Indicatorii	02.01.2012	30.09.2012	30.11.2012
Principiul II al lichidităţii	*31,4*	*31,6*	*31,6*
Principiul I al lichidităţii	*0,7*	*0,7*	*0,7*

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

Lichiditatea bancară poate fi privită atît prin prisma ponderii activelor lichide în total active, cît şi prin prisma obligaţiunilor, pe care banca este obligată să le onoreze. Astfel, în luna septembrie 2012, ponderea activelor lichide (principiul II al lichidităţii) înregistrează 31,6%, şi în noiembrie 2012 a înregistrat tot aceeaşi sumă, ceea ce denotă neafectarea capacităţii de plată a băncilor.

Lichiditatea pe termen lung sau principiul I al lichidităţii, pe întreg sistemul bancar a înregistrat 0,7%, la 30.09.2012. Aceste valori ale indicatorilor lichidităţii relevă existenţa surselor adecvate pentru susţinerea plăţilor aferente obligaţiunilor.

Regiunea Republicii Moldova din partea stîngă a râului Nistru. În primele nouă luni ale anului 2012, evoluţia sectorului bancar al Transnistriei a înregistrat tendinţe relativ stabile de dezvoltare. Sistemul bancar din stânga râului Nistru este format din nouă bănci, iar declaraţiile sunt prezentate de şase instituţii bancare.

Activele totale ale sistemului bancar transnistrean au însumat la începutul lunii noiembrie 2012 – 5682,16 mil. ruble, echivalentul a 6531,9 mil. MDL. Comparativ cu luna iunie 2012, activele au crescut cu 407,26 milioane de ruble, echivalentul a 468,16 mil. MDL (la data de 01.11.2012, o rublă transnistreană echivala cu 0,8699 MDL).

În primele nouă luni al anului 2012, capitalul propriu al băncilor a atins valoarea de 1211,41 mil. ruble, mai mult cu 2% faţă de luna iunie 2012. Capitalul acţionar al băncilor din Transnistria a constituit în luna noiembrie suma de 964,35 mil. de ruble. Obligaţiunile sectorului bancar totale s-au majorat cu 1,3% în luna octombrie 2012, sau cu 4066,6 mil de ruble, echivalentul a 4674,8 mil. MDL.

Portofoliul de depozite al populaţiei în luna noiembrie a scăzut cu 0,32% – până la 1936,57 mil. de rub, faţă de sfîrşitul anului 2011 ce a constituit suma de 1942,9 mil. rub. În luna octombrie 2012, depozitele persoanelor fizice a însumat 13334,6 mil. rub, iar depozitele persoanelor juridice a constituit suma de 478,8 mil. rub.

Soldul creditelor acordate sectorului economic au atins în luna octombrie aproape 2698,9 mil. de ruble., mai puţin cu 4,4% faţă de începutul anului 2012. Acest lucru se datorează faptului că creditele persoanelor fizice în această perioadă au scăzut cu 6,8% pînă la suma de 621 mil. rub în luna octombrie şi creditele acordate persoanelor juridice au scăzut cu 3,6% pînă la suma de 2077,9 mil. rub. faţă de sfîrşitul anului 2011.

3.3. Politică monetară

Indicatorii monetari la 31.09.2012 a înregistrat următoarele valori:

- agregatul monetar M0 a constituit 12,67 mild. MDL;
- agregatul monetar M1 a fost de 19,53 mild. MDL;

- agregatul monetar M2 a atins un nivel de 33,59 mild. MDL;
- agregatul monetar M3 s-a cifrat la 47,91 mild. MDL;
- baza monetară a însumat 16,84 mild. MDL.

Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2012 indicatorii monetari au cunoscut o evoluţie ascendentă şi au fost mai mari în comparaţie cu valorile atestate pe 31.09.2011.

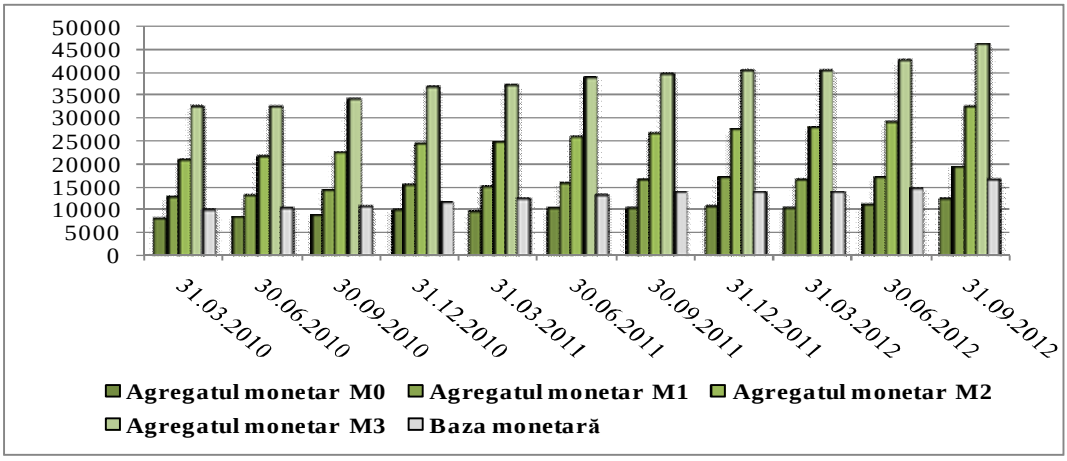

Figura 3.3.1. Evoluţia agregatelor monetare şi a bazei monetare, mil. MDL
Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

La 31.09.2012 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulaţie) – 27,3%; depozite la vedere – 14,6%; instrumentele pieţii monetare reprezintă o pondere infimă apropiată de 0%; depozite la termen – 28,5% şi depozite în valută - 29,6%. Pe parcursul anilor 2010-2012 se observă o uşoară reducere a ponderii depozitelor la în valută, în timp ce cota depozitelor la termen este în creştere (în noiembrie 2012 ponderile acestor elemente constituente ale agregatului monetar M3 s-au apropiat destul de mult: depozite la termen – 29,3% şi depozite în valută – 29,9%), celelalte componente ale masei monetare îşi păstrează o distribuire relativ constantă.

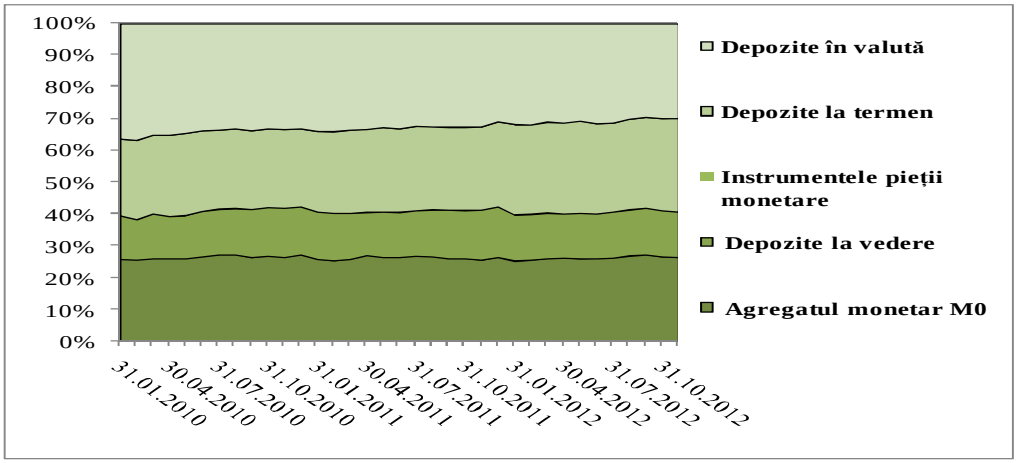

Figura 3.3.2. Structura masei monetare
Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

Anticiparea temperării ritmurilor de creştere a preţurilor, precum şi a evoluţiilor palide ale economiei naţionale în anul 2012 a condiţionat relaxarea politicii monetare. Ratele instrumentelor politicii monetare au fost diminuate pe parcursul primului trimestru 2012, în restul anului nivelul acestora a rămas constant.

Tabel 3.3.1. Evoluţia ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naţionale a Moldovei

	Rata de bază, %	Rata dobânzii la credite overnight, %	Rata dobânzii la depozite overnight, %
Ianuarie 2012	9,5/8,5	12,5/11,5	6,5/5,5
Februarie	8,5/6,5	11,5/9,5	5,5/3,5
Martie 2012	6,5/4,5	9,5/7,5	3,5/1,5
Aprilie 2012	4,5	7,5	1,5
Mai 2012	4,5	7,5	1,5
Iunie 2012	4,5	7,5	1,5
Iulie 2012	4,5	7,5	1,5
August 2012	4,5	7,5	1,5
Septembrie	4,5	7,5	1,5
Octombrie	4,5	7,5	1,5
Noiembrie	4,5	7,5	1,5

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

În decursul ultimelor 2 trimestre ale anului anului 2012 în evoluţia operaţiunile de sterilizare a lichidităţilor se disting 2 etape: în perioada iulie-septembrie soldul mediu zilnic a vânzărilor de certificate a crescut de la 3,5 mild. MDL la 4,36 mild MDL, urmând o fază de scădere, între lunile octombrie şi decembrie soldul mediu zilnic s-a redus de la 3,96 mild. MDL la 3,65 mild. MDL. În aceaşi perioadă băncile comerciale nu au solicitat de la BNM oferirea facilităţilor de credite "overnight". În a doua jumătate a anului 2012 solicitarea de depozite "overnight" a cunoscut două etape: între lunile iulie – octombrie sold mediu zilnic al depozitelor a scăzut de la 293,3 mil. MDL la 135,4 mil. MDL, după care a urmat o perioadă de creştere, în noiembrie soldul mediu zilnic constituia 184,6 mil. MDL, iar în decembrie 368,9 mil. MDL.

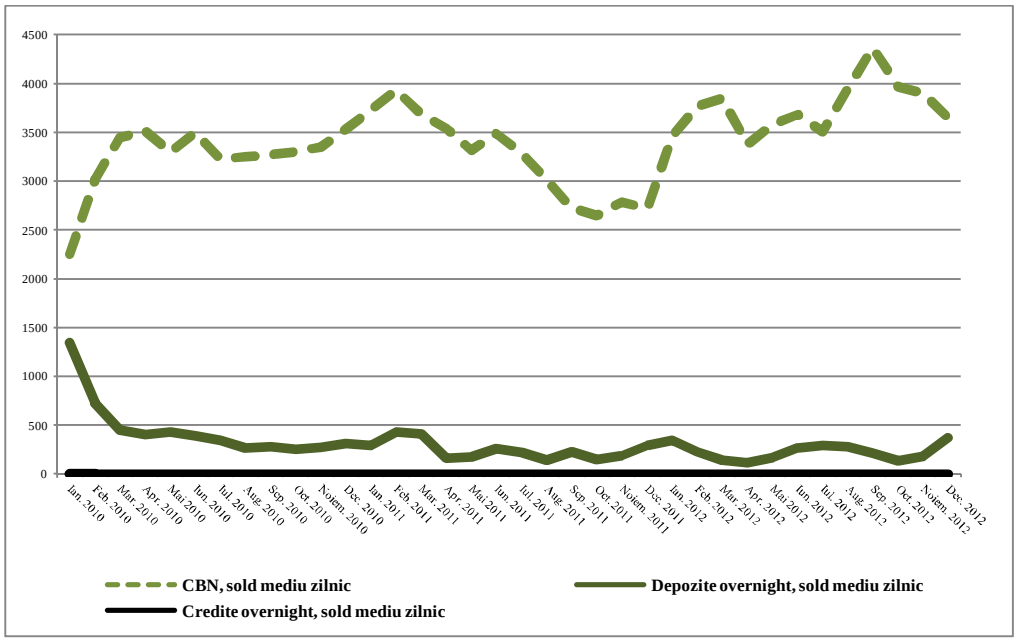

Figura 3.3.3. Instrumentele politicii monetare, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

În decursul ultimelor 2 trimestre ale anului 2012 BNM nu a recurs la modificarea ratei rezervelor obligatorii, nivelul acesteia păstrându-se la 14%.

Începând cu luna mai 2012 BNM, a intervenit pe piaţa valutară. Pentru a deprecia leul moldovenesc în raport cu valutele de referinţă (în felul acesta ieftinind produsele exportate şi stimulând competitivitatea mărfurilor autohtone) BNM a recurs la procurări de valută. Volumul maxim al procurărilor de valută s-a realizat în luna august, de pe piaţă fiind cumpărate 115,9 mil. USD. Ulterior BNM şi-a diminuat volumul procurărilor pe piaţa valutară.

Tabel 3.3.2. Procurările de valută efectuate de BNM pe piaţa interbancară în perioada mai-noiembrie 2012

LUNA	VOLUMUL PROCURĂRILOR, MIL. USD
Mai	1
Iunie	20,3
Iulie	31,5
August	115,92
Septembrie	73,53
Octombrie	19,42
Noiembrie	13,86

Sursa: Conform datelor Băncii Naţionale a Moldovei.

Regiunea din partea stângă a râului Nistru

Pe 31.09.2012, masa monetară în regiunea din stânga Nistrului constituia 4937,6 mil. ruble. Caracteristic pentru regiunea din stânga Nistrului este gradul înalt de dolarizare – pe 31.06.2012 acest indicator era de 60,3%. Pe parcursul perioadei ianuarie-septembrie 2012 se atestă o reducerea ponderii valutei străine în masa monetară de la 64,5 la 60,3%.

Pe parcursul primului semestru al anului 2012, în condiţiile creşterii excesului de lichiditate rata rezervelor obligatorii a fost majorată de 2 ori: pe 01.01.2012 de la de la 11 la 13% şi pe 01.02.2012 de la 13 la 14%. Rata rezervelor obligatorii de 14% a rămas constantă pe parcursul perioadei februarie-septembrie2012.

Capitolul IV

SECTORUL EXTERN

Investiţiile străine directe

În anul 2012, perioadă caracterizată printr-un grad înalt de incertitudine, investiţiile străine s-au dovedit a fi foarte vulnerabile. Valoarea acestora în primele 9 luni ale anului a constituit 58,5 mil. USD, consemnînd o reducere cu 71% faţă de perioada similară a anului precedent şi chiar plasîndu-se la un nivel inferior celui înregistrat în primele trei trimestre ale anului 2009.

Evoluţiile nefaste ale influxurilor de investiţii au fost cauzate de evoluţiile negative ale veniturilor reinvestite de către investitorii străini, precum şi a creditelor intracompanii, ceea ce reflectă mai degrabă incapacitatea acestora de a obţine profituri din activitatea desfăşurată şi retragerea investiţiilor efectuate în economia moldovenească. De asemenea, în trimestrul III o evoluţie negativă au consemnat şi investiţiile în capital fix.

În perioada ianuarie-septembrie 2012, per ansamblu, investiţiile în capital fix au reuşit să menţină un trend pozitiv, depăşind volumul investiţiilor străine efectuate în economia naţională în perioada similară a anului precedent cu 1,3%. Valoarea acestora a fost de 91,5 mil. USD. De asemenea şi valoarea netă a creditelor intrafirmă a fost una pozitivă, de 1,6 mil. USD, dar în descreştere faţă de TI-TIII a anului precedent cu 95,9%. Totodată, veniturile reinvestite au înregistrat o valoare netă de (-) 34,6 mil. USD. Aceste evoluţii sunt determinate concomitent de situaţia critică a investitorilor străini, majoritatea investiţiilor provenind din Europa de Vest, dar şi de situaţia incertă a mediului de afaceri din Republica Moldova.

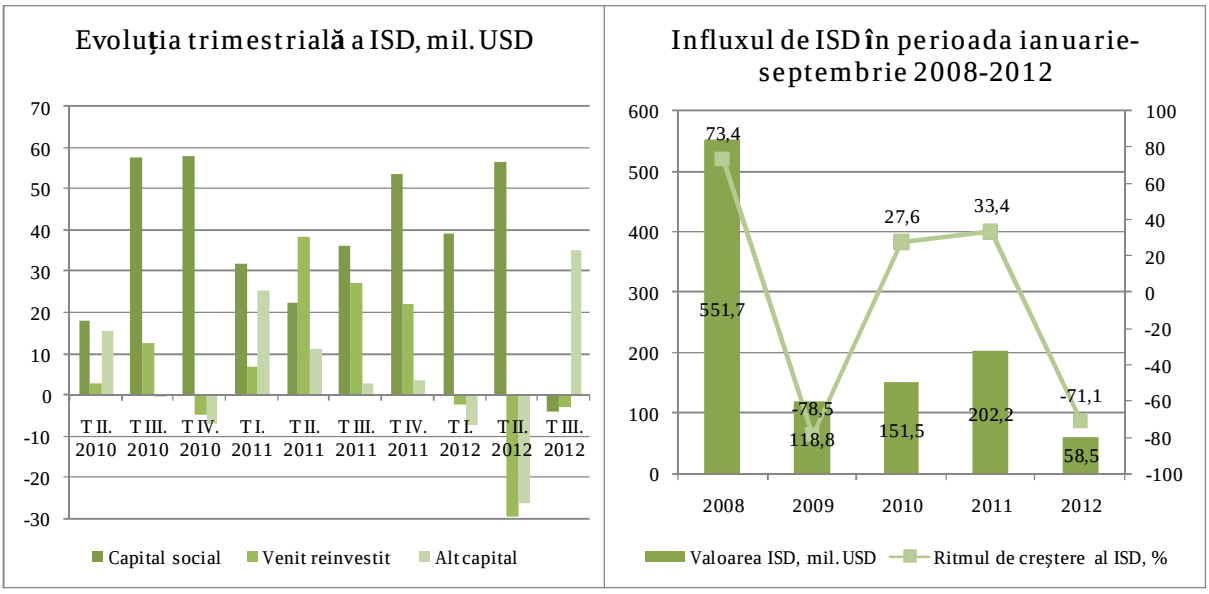

Figura 4.1. Evoluţia influxurilor de ISD în perioada ianuarie-septembrie 2012
Sursa: Banca Naţională a Moldovei.

Remiterile în Republica Moldova

În tandem cu celelalte influxuri de capital străin, în primele trei trimestre ale anului 2012 s-a înregistrat şi o temperare a ritmurilor de creştere a remiterilor efectuate în economia naţională. Valoarea acestora în ianuarie-septembrie 2012 a constituit 1289,8 mil. USD, consemnînd o creştere de 9,9% faţă de perioada similară a anului precedent. De notat că, în timp ce în primele 9 luni ale anului 2011 valoarea remiterilor raportată la PIB a constituit 22,6%, în anul 2012 pe fonul evoluţiei modeste a economiei naţionale valoarea acestui indicator s-a majorat cu 1,2 p.p.

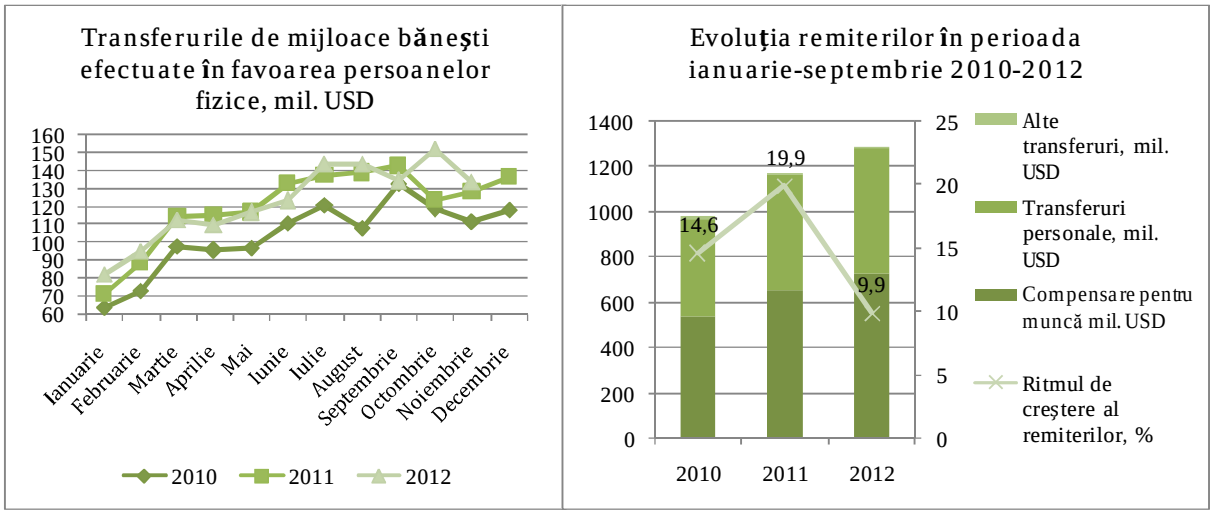

Figura 4.2. Evoluţia influxului de remiteri în Republica Moldova în perioada ianuarie-septembrie 2012

Sursa: Banca Națională a Moldovei.

Luînd în consideraţie că transferurile de mijloace băneşti efectuate din străinătate în favoarea persoanelor fizice au avut, o evoluţie volatilă pe parcursul perioade ianuarie-noiembrie a anului 2012, situaţia rămîne a fi incertă privind dinamica lor în anul curent. Devierea standard a ritmurilor de creştere a remiterilor în perioada menţionată a constituit 253,8%, în timp ce în perioadele similare din anul 2010 şi 2011 valoarea acestora a fost de 79,1% şi, corespunzător, 42,8%.

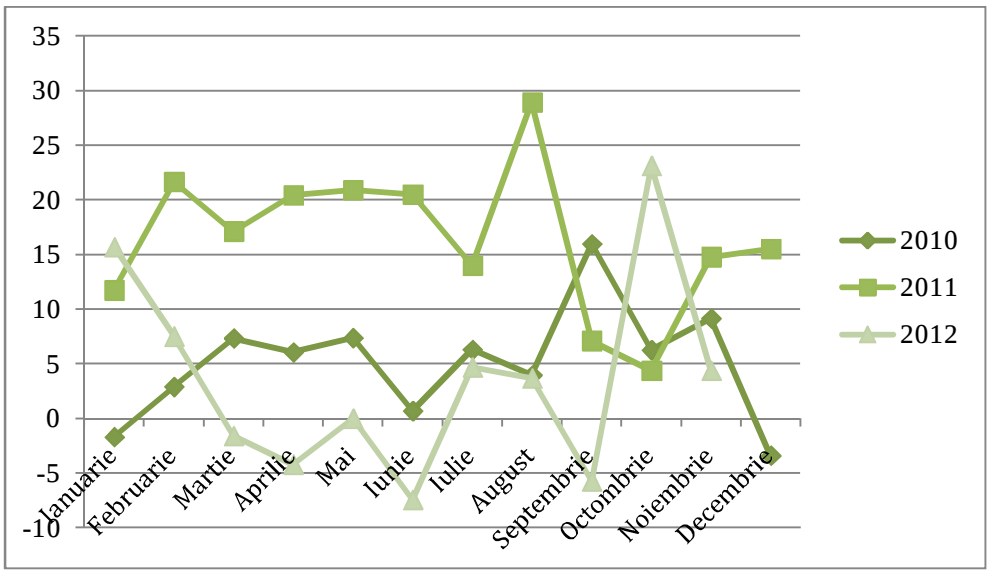

Figura 4.3. Creşterea transferurilor mijloacelor băneşti din străinătate efectuate prin sistemul bancar în favoarea persoanelor fizice, %

Sursa: Banca Națională a Moldovei.

Comerţul exterior

Evoluţia comerţului exterior în perioada iulie-septembrie 2012 a continuat tendinţa descrescătoare înregistrată de la începutul anului. Astfel, după o creştere a fluxurilor comerciale externe cu bunuri cu 37,3% în anul 2011, în 2012 tendinţele de creştere s-au temperat vizibil. După o sporire cu doar 9% în trimestrul I, în trimestrele II şi III acestea au marcat un regres de 0,3% şi, corespunzător, 4,8%.

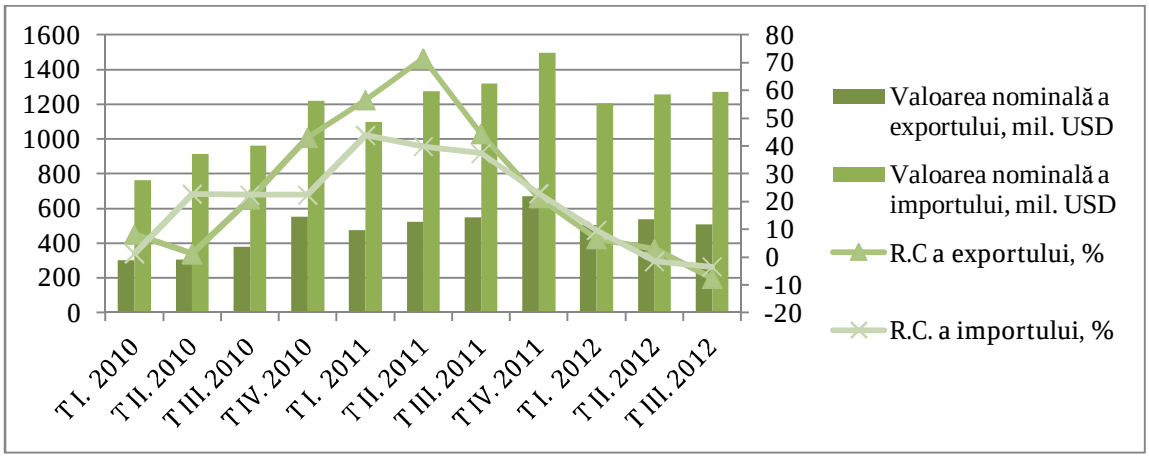

Figura 4.4. Evoluţia trimestrială a comerţului exterior al Republicii Moldova
Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Tendinţele negative ale comerţului exterior în perioada iulie-septembrie 2012 au fost determinate atît de evoluţiile exporturilor, cît şi de cele ale importurilor. Exporturile au constituit 506,6 mil. USD, în această perioadă, fiind în descreştere cu 7,8% faţă de perioada similară a anului 2011, trend determinat de reducerea exporturilor către UE cu 22,8%. Deşi mai puţin impunătoare, o tendinţă de reducere au înregistrat-o şi importurile. Valoarea acestora a constituit 1272,9 mil. USD, o descreştere cu 3,5% faţă de perioada similară din anul 2011. Spre deosebire de exporturi, unde traiectoria de descreştere a fost nuanaţată de involuţia tranzacţiilor cu ţările UE, în cazul importurilor aceasta a fost condiţionată de instabilitatea relaţiilor comerciale atît cu partenerii estici, cît şi vestici. Totodată, rolul determinant, l-a avut reducerea cu 10,4% a importurilor din CSI.

Per ansamblu, aceste evoluţii au cauzat în perioada ianuarie-septembrie a anului 2012 o moderare a comerţului exterior, faţă de perioada similară a anului precedent. În termeni absoluţi, s-a reuşit, totuşi, atingerea nivelului înregistrat în primele 9 luni ale anului 2011, care a fost unul „record" pentru dinamica sa istorică. De la începutul anului 2012 pînă în luna sptembrie, valoarea tranzacţiilor comerciale externe a fost de 5282 mil. USD, cu 43,4 mil. USD mai mult (0,8%) faţă de aceeaşi perioadă a anului trecut. Valoarea exporturilor a fost de 1548,4 mil. USD, iar a importurilor de 3733,6 mil. USD. Reducerea creşterii exporturilor în tandem cu cea a importurilor a condiţionat o păstrare a nivelului deficitului comercial, care s-a situat la 2,2 mild. USD, iar gradul de acoperire a importurilor prin exporturi a fost de 41%.

Figura 4.5. Evoluţia comerţului exterior al Republicii Moldova în perioada ianuarie-septembrie, 2008-2012 (mil. USD)
Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Exporturile în perioada ianuarie-septembrie a anului 2012, au cifrat 1548,4 mil. USD, puţin depăşind valoarea anului precedent de 1544,9 mil. USD. Cu toate că s-au temperat ritmurile de creştere în CSI (6,5%) şi în alte ţări (7,9%), impactul negativ determinant l-a produs reducerea livrărilor pe piaţa vestică.

Exporturile în UE s-au redus în perioada analizată cu 6,4%, dat fiind contractarea livrărilor pe cîteva dintre principalele pieţe de pe această destinaţie: România (-11,5%), Marea Britanie (-13,3%), Polonia (-4,4%), Germania (-37,3%), Belgia (-0,3%) ş.a., care deţin în jur de 27,4% din total. În acelaşi timp, au rămas încă pe un trend pozitiv exporturile în Italia (+6%), Bulgaria (+1,6%), Franţa (+37,6%). Împreună, pieţele sus-menţionate au concentrat 40,4% din 46,6% din exporturile orientate în perioada dată, pe piaţa UE. De notat, că după o majorare a ponderii pieţei respective în valoarea totală a exporturilor de la 39,7% în T.I-T.III 2005 la 53,3%, aceeaşi perioada a anului 2009, după criză aceasta s-a diminuat semnificativ, pînă la 46,6% în anul 2012.

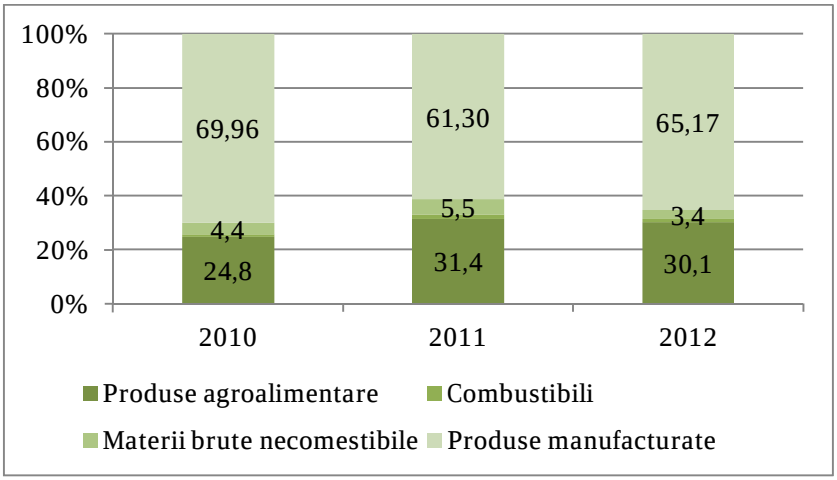

Figura 4.6. Structura exporturilor către UE în perioada ianuarie-septembrie, 2010-2012 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Exporturile spre piaţa occidentală se formează preponderent din produse manufacturate, deşi, în mare parte din bunuri cu o valoare adăugată redusă, fabricate în baza contractelor de prelucrare în lohn (îmbrăcăminе şi accsorii de îmbrăcăminte 23%, maşini şi aparate electrice şi părţi ale acestora – 18,1%, mobilă – 6,6%, încălţăminte – 3,4%). Totodată, începînd cu anul 2009 şi pînă în anul 2011 s-a simţit o uşoară sporire a cotei produselor agroalimentare, dat fiind menţinerea unui trend pozitiv în anul acutizării crizei (2009) şi un ritm superior de creştere comparativ cu mărfurile manufacturate în următorii doi ani. Printre principalele produse agroalimentare exportate (conform datelor disponibile pentru perioada ianuarie-septembrie 2012) sunt grăsimi şi uleiuri vegetale – 8,5%, fructe şi legume – 8,1%, seminţe şi fructe oleaginoase – 4,8%, cereale – 2,8%, băuturi – 2,5%. În primele 9 luni a. 2012, însă, drept urmare anului agricol nefavorabil, se poate observa o reducere a livrărilor acestei categorii de produse în structura exporturilor pe destinaţia dată, precum şi de materii prime, sporind, în schimb, cota bunurilor manufacturate.

Exporturile au fost influenţate în sens negativ, cu precădere, de reducerea livrărilor de seminţe şi fructe oleaginoase cu 54%, după o creştere triplă în perioada similară a anului 2011, de cereale cu 60%, articole din minerale nemetalice cu 38% şi minereuri metalifere şi deşeuri din metale cu 53,9%, de îmbrăcăminte şi încălţăminte cu 7,8% şi, respectiv, 16,4%. Efectele acestora, au fost, parţial, compensate de sporirea exporturilor de zahăr şi produse din zahăr mai mult de 7 ori, de uleiuri şi grăsimi vegetale, maşini şi aparate electrice şi părţi ale acestora, mobilă şi părţile ei, instrumente şi aparate profesionale, ştiinţifice şi de control mai mult de două ori, dar şi de astfel de produse cum ar fi vehicule rutiere, gaz şi produse industriale obţinute din gaz.

Tabelul 4.1. Dinamica principalelor categorii de produse exportate în UE în perioada ianuarie-septembrie, 2012 (%)

Cod CSCI	Denumirea produsului	Valoarea, mil. USD	Structura, %	Modificarea structurii 2012/2011, %	Ritmul de creştere, %
84	Îmbrăcăminte şi accesorii	165,7	23,0	-0,4	-7,8
77	Maşini şi aparate electrice şi părţi ale acestora	130,7	18,1	3,5	16,2
42	Grăsimi şi uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracţionate	61,4	8,5	3,1	47,2
05	Legume şi fructe	58,5	8,1	1,9	21,4
82	Mobilă şi părţile ei	47,4	6,6	1,4	17,9
22	Seminţe şi fructe oleaginoase	34,4	4,8	-4,9	-53,9
85	Încălţăminte	24,5	3,4	-0,4	-16,4
04	Cereale şi preparate pe bază de cereale	20,4	2,8	-3,8	-60,1
11	Băuturi	17,8	2,5	0,2	3,5
06	Zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere	16,1	2,2	1,9	608,7
89	Alte articole diverse	15,4	2,1	0,5	19,9
28	Minereuri metalifere şi deşeuri de metale	15,3	2,1	-2,1	-52,6
87	Instrumente şi aparate, profesionale, ştiinţifice şi de control	13,6	1,9	1,1	117,8
83	Articole de voiaj; sacoşe şi similare	13,5	1,9	0,1	-1,0
66	Articole din minerale nemetalice	11,4	1,6	-0,8	-38,1
78	Vehicule rutiere	8,0	1,1	0,2	19,6

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Efectele diminuării exporturilor în UE au fost compensate parţial de continuarea creşterii acestora pe cîteva pieţe estice – Federaţia Rusă (+10,5%), Belarus (+ 9.2%) şi Kazahstan (+23%), care prin urmare au determinat sporul livrărilor spre est, care au fost în creştere cu 6,5%. Astfel cota acestor state în exporturile moldoveneşti a sporit de la 40,6% la 43,1%, în parte, ţărilor menţionate revenindu-le cîte un spor de 2,8 p.p (atingînd nivelul de 30,7%), de 0,3 p.p (pînă la 3,6%) şi, respectiv, de 0,4% (de 2,3%). Totodată semne de descurajare, ridică valoarea redusă a exporturilor spre Ucraina, care nu şi-a revenit la nivelul perioadei precriză. În primele 9 luni ale anului 2012, cota acestora s-a redus pînă la 5,5%, după o contractare a valorii exportate cu 15,2%.

Sub aspect al structurii pe grupe de produse, exporturile în CSI din perioada analizată pot fi caracterizate prin următoarele tendinţe:

- Reducerea exporturilor de produse agroalimentare ca valoare (-0,1%) şi pondere în total (-2,9%). Exportul produselor agricole şi alimentare în CSI a cifrat 275,9 mil. USD. Urmărind evoluţiile din perioada 2010-2012, T.I-T.III, se poate observa o reducere a cotei acestei categorii de produse pe destinaţia dată, deşi pieţele estice rămîn încă a fi importante pentru unele dintre aceste produse, în special de origine animalieră. Influenţa negativă s-a produs, preponderent, ca urmare scăderii livrărilor de fructe şi legume, seminţe şi fructe oleaginoase, produse lactate şi ouă, uleiuri şi grăsimi de origine animală şi vegetală;

- Creşterea exporturilor de materii brute, din contul îngrăşămintelor naturale şi minerale naturale şi a livrărilor diverselor produse manufacturate. Acestea din urmă, au cifrat 372,5 mil. USD ceea ce constituie 55,8% din exporturile totale în CSI. Evoluţia pozitivă s-a datorat, preponderent sporirii livrărilor de produse medicinale şi farmaceutice, uleiuri eterice, diverse produse ale industriei uşoare – textile, confecţii de îmbrăcăminte, mobilă şi încălţăminte;

vehicule rutiere, cauciuc prelucrat şi articole din minerale nemetalice şi prelucrate din metal ş.a. Totodată, în sens opus au evoluat cea mai mare parte a produselor clasificate în categoria maşini şi echipamente de tranport.

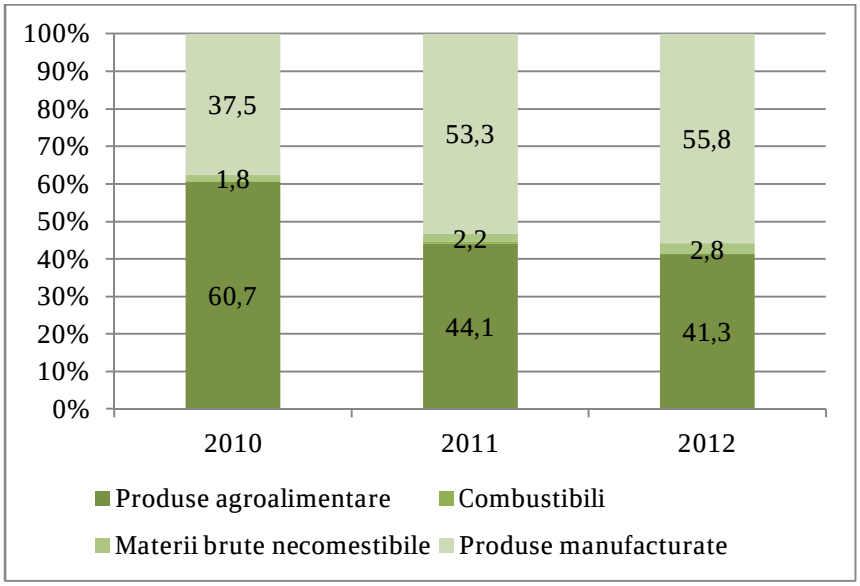

Figura 4.7. Structura exporturilor către CSI în perioada ianuarie-septembrie, 2010-2012 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Tabelul 4.2. Dinamica principalelor categorii de produse exportate în CSI în perioada ianuarie-septembrie, 2012 (%)

Cod CSCI	Denumirea produsului	Valoarea, mil. USD	Structura, %	Modificarea structurii 2012/2011, %	Ritmul de creştere, %
A	*1*	*2*	*3*	*4*	*5*
11	Băuturi	106,3	15,9	1,8	19,9
05	Legume şi fructe	96,1	14,4	-2,6	-9,8
54	Produse medicinale si farmaceutice	56,0	8,4	0,8	17,8
65	Fire, ţesături, articole textile necuprinse în altă parte şi produse conexe	52,0	7,8	1,6	34,3
74	Maşini şi aparate industriale cu aplicaţii generale;	33,8	5,1	-1,8	-21,5
55	Uleiuri esenţiale, rezinoide şi substanţe parfumate, preparate pentru toaletă, produse pentru înfrumuseţare	31,1	4,7	2,5	127,1
78	Vehicule rutiere	26,9	4,0	0,5	21,2
82	Mobilă şi părţile ei	20,1	3,0	0,2	14,1
22	Seminţe şi fructe oleaginoase	17,8	2,7	-1,9	-37,8
01	Carne şi preparate din carne	15,4	2,3	0,5	33,1
62	Cauciuc prelucrat	14,9	2,2	-0,1	3,3
69	Articole prelucrate din metal	14,8	2,2	-0,1	-0,1
89	Alte articole diverse	13,9	2,1	-0,6	-15,7
12	Tutun brut si prelucrat	13,7	2,1	-0,1	1,2

Tabelul 4.2 – continuare

A	1	2	3	4	5
72	Maşini şi aparate specializate pentru industriile specifice	11,7	1,8	-1,1	-35,6
66	Articole din minerale nemetalice	10,7	1,6	0,0	4,9
84	Îmbrăcăminte şi accesorii	10,6	1,6	0,3	31,4
27	Ingrăşăminte naturale şi minerale naturale	10,3	1,5	0,7	104,7
08	Hrană destinată animalelor (exclusiv cereale nemăcinate)	9,6	1,4	0,0	9,1
87	Instrumente şi aparate, profesionale, stiinţifice si de control	9,1	1,4	0,4	52,7
85	Încălţăminte	9,0	1,3	0,0	2,9
79	Alte echipamente de transport	8,4	1,3	1,0	392,5
04	Cereale şi preparate pe baza de cereale	7,1	1,1	0,0	10,6

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Exporturile către alte ţări decît cele ale Europei de Vest şi ale CSI au fost şi ele în uşoară creştere – (+) 7,9%, constituind 160,1 mil. USD. Îndeosebi, acestea s-au majorat spre următoarele destinaţii – SUA (+21,8%), Irak (de 4 ori), Noua Zeelandă (de 356,7 ori), Georgia (+53,2%), China (de 2,7 ori), Elveţia (+37,6%), ceea ce a condiţionat o creştere mai mult decît dublă a cotei lor în total exporturi de la 2,1% la 5,1%. Totodată, exporturile spre Turcia – cea mai importantă piaţă din această categorie de ţări, conform valorii livrate, s-au redus cu 24,2%, reprezentînd 41.5 mil. USD.

Spre deosebire de UE şi CSI, exporturile pe această destinaţie sunt formate, în mărime de 57,5% din produse agroalimentare. După o reducere a cotei acestor produse în ianuaruiie-septembrie 2011, comparativ cu perioada similară a anului 2010 cu 16,9%, în anul 2012 s-a restabilit parţial, în special ca urmare sporirii accelerate a exporturilor de fructe şi legume, carne şi produse din carne, peşte şi băuturi. Totodată, exporturile de seminţe şi fructe oleaginoase şi cereale şi-au continuat tendinţa de scădere înregistrată în primele 9 luni ale anului 2011.

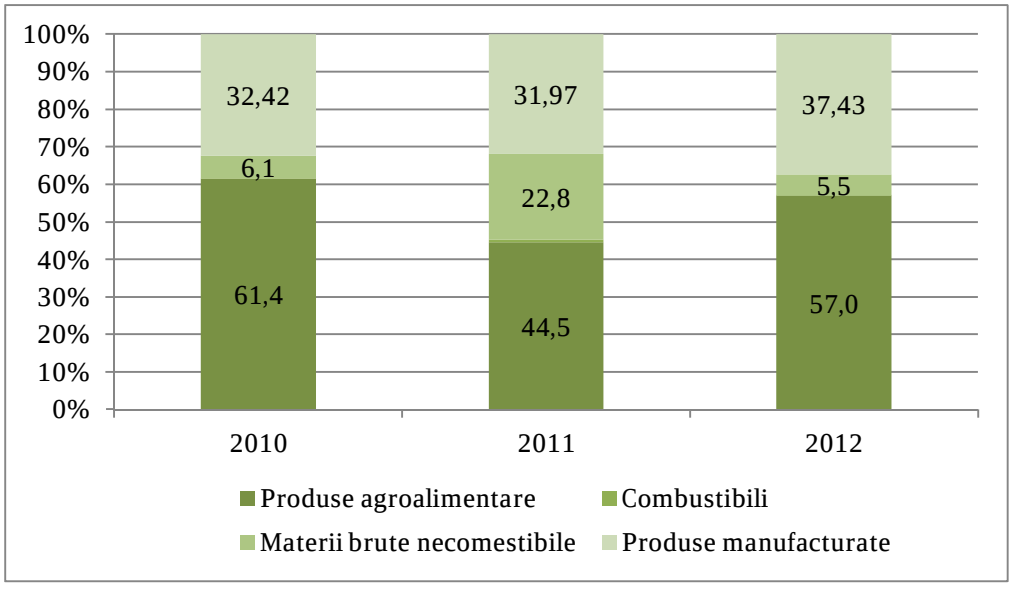

Figura 4.8. Structura exporturilor către grupul „Alte ţări" în perioada ianuarie-septembrie, 2010-2012 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Produsele manufacturate, deşi într-o proporţie mai mică, au contribuit şi ele la sporirea exporturilor pe aceste pieţe, majorîndu-se în special livrările de mobilă şi diverse articole din lemn, fire textile, instrumente şi aparate profesionale, ştiinţifice şi de control, diverse maşini şi echipamente de transport şi produse chimice.

După cum poate fi observat şi în figura 4.8, o modificare vizibilă în structura exporturilor în grupul „altor ţări" s-a produs ca urmare reducerii materialelor brute, rolul determinant revenindu-le livrărilor de minereuri metalifere şi deşeuri din metale, care s-au contractat cu 76,2% faţă de perioada similară din anul 2011.

Tabelul 4.3. Dinamica principalelor categorii de produse exportate în grupul „Alte ţări" în perioada ianuarie-septembrie, 2012 (%)

Cod CSCI	Denumirea produsului	Valoarea, mil. USD	Structura, %	Modificarea structurii 2012/2011, %	Ritmul de creştere, %
05	Legume şi fructe	24,9	15,5	13,1	595,1
22	Seminţe şi fructe oleaginoase	18,2	11,4	-4,4	-22,4
84	Îmbrăcăminte şi accesorii	18,1	11,3	-3,0	-14,6
11	Băuturi	17,8	11,1	4,8	89,9
12	Tutun brut şi prelucrat	10,6	6,6	2,8	84,6
65	Fire, ţesături, articole textile necuprinse în altă parte şi produse conexe	10,2	6,4	2,6	84,1
28	Minereuri metalifere şi deşeuri de metale	7,5	4,7	-16,6	-76,2
79	Alte echipamente de transport	7,4	4,6	3,1	231,2
04	Cereale şi preparate pe bază de cereale	6,7	4,2	-3,7	-42,7
66	Articole din minerale nemetalice	6,5	4,1	-0,1	4,2
00	Animale vii	6,1	3,8	0,0	8,5
02	Produse lactate şi ouă de păsări	4,6	2,9	0,0	9,7
77	Maşini şi aparate electrice şi părţi ale acestora	2,7	1,7	0,9	140,0
89	Alte articole diverse	2,3	1,4	1,1	320,7
72	Maşini şi aparate specializate pentru industriile specifice	1,8	1,1	0,5	93,3

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

În concluzie, apreciind evoluţiile exporturilor în primele 9 luni ale anului 2012, putem vorbi despre două cauze principale care au determinat stagnarea acestora. Pe de o parte, anul agricol nefavorabil a determinat reducerea exporturilor unor categorii de produse (preponderent, seminţe oleaginoase şi cereale), care deţin o pondere însemnată în exporturile moldoveneşti. De asemenea şi oferta industriei autohtone nu a fost mai stimulativă, volumul producţiei fiind în scădere în această perioadă cu 1,7%, faţă de primele trei trimestre din anul 2011. Pe de altă parte, exporturile moldoveneşti, din nou au scos în evidenţă vulnerabilitatea acestora la şocurile externe. Ţările europene care mai suportă încă consecinţele crizei suverane sunt reticente în restabilirea cererii pentru importuri.

Chiar şi în perioada post criză importurile îşi revin foarte greu – fenomen mai neobişnuit pentru Republuca Moldova. Astfel, în primele 9 luni ale anului 2012, acestea au sporit cu doar 1,1%. Ţările de origine care au contribuit cel mai mult la creşterea importurilor moldoveneşti au fost Federaţia Rusă, România, Turcia, China. O dinamică destul de înaltă au avut-o şi importurile din

Israel (de 2,5 ori), Austria (31,3%), Brazilia (35,9%), Danemarca (24,2%) ş.a. Totodată, în această perioadă, au înregistrat o reducere semnificativă importurile de pe astfel de piețe tradiționale cum ar fi Ucraina (8%), Germania (5,8%), Italia (5,3%), Ungaria (11,3%), Grecia (32%) ş.a.

Tabelul 4.4 Dinamica exportului principalelor categorii de produse în perioada ianuarie-septembrie, 2012 (%)

Cod CSCI	Denumirea produsului	Valoarea, mil. USD	Structura, %	Ritmul de creştere, %			
				Total	UE	CSI	Alte ţări
84	Îmbrăcăminte şi accesorii	194,4	12,6	-7,0	-7,8	31,4	-14,6
05	Legume şi fructe	179,5	11,6	13,4	21,4	-9,8	595,1
11	Băuturi	142,0	9,2	23,2	3,5	19,9	89,9
77	Maşini şi aparate electrice şi părţi ale acestora	140,3	9,1	16,7	16,2	3,3	140,0
22	Seminţe şi fructe oleaginoase	70,4	4,5	-44,4	-53,9	-37,8	-22,4
65	Fire, ţesături, articole textile necuprinse în altă parte şi produse conexe	68,4	4,4	33,2	-12,6	34,3	84,1
82	Mobilă şi părţile ei	67,6	4,4	16,9	17,9	14,1	251,7
42	Grăsimi şi uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracţionate	62,9	4,1	39,7	47,2	-79,6	-21,0
54	Produse medicinale şi farmaceutice	59,3	3,8	17,9	7,1	17,8	42,8
74	Maşini şi aparate industriale cu aplicaţii generale	37,0	2,4	-21,8	-37,2	-21,5	45,0
78	Vehicule rutiere	35,8	2,3	20,1	19,6	21,2	-3,8
04	Cereale şi preparate pe bază de cereale	34,1	2,2	-50,7	-60,1	10,6	-42,7
85	Încălţăminte	33,5	2,2	-12,4	-16,4	2,9	-99,7
55	Uleiuri esenţiale, rezinoide şi substanţe parfumate	33,2	2,1	75,4	-59,9	127,1	-58,5
89	Alte articole diverse	31,6	2,0	5,7	19,9	-15,7	320,7
66	Articole din minerale nemetalice	28,6	1,8	-18,0	-38,1	4,9	4,2
12	Tutun brut şi prelucrat	27,1	1,7	25,2	18,9	1,2	84,6
87	Instrumente şi aparate, profesionale, ştiinţifice şi de control	24,1	1,6	93,4	117,8	52,7	428,0
28	Minereuri metalifere şi deşeuri de metale	23,2	1,5	-63,7	-52,6	308,2	-76,2
69	Articole prelucrate din metal	20,4	1,3	-3,5	-13,9	-0,1	4,2
06	Zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere	20,1	1,3	233,7	608,7	5,7	4,8
72	Maşini şi aparate specializate pentru industriile specifice	17,1	1,1	-27,7	-21,0	-35,6	93,3
79	Alte echipamente de transport	16,7	1,1	153,0	-64,1	392,5	231,2
01	Carne şi preparate din carne	15,5	1,0	33,0	-69,9	33,1	548,5
62	Cauciuc prelucrat	15,2	1,0	3,2	-3,0	3,3	-5,5
27	Îngrăşăminte naturale şi minerale naturale (exclusiv cărbune, petrol şi pietre preţioase)	15,2	1,0	41,0	-14,3	104,7	250,0

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Creşterea importurilor s-a datorat, preponderent, evoluțiilor pozitive ale produselor agroalimentare şi de combustibili care au derterminat o creştere a ponderii acestora în structura importurilor cu 1% şi 1,3%, cifrînd 13,6% şi, corespunzător, 22,9%. Produsele industriale fie

şi-au temperat ritmurile de creştere fie chiar au fost în scădere comparativ cu perioada similară a anului 2011.

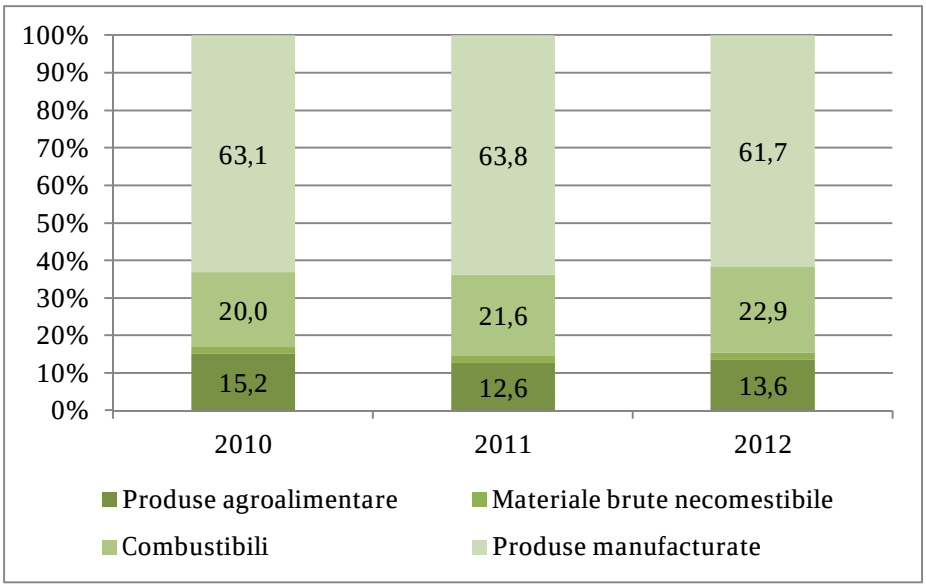

Figura 4.9. Structura importurilor în perioada ianuarie-septembrie, 2010-2012 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Printre produsele care au avut cea mai mare contribuţie asupra creşterii importurilor au fost: combustibilii, produsele farmaceutice, mobilă şi părţile ei, fire şi ţesături textile, dar şi o serie de produse agroalimentare, cum ar fi, băuturi, carne, cereale, zahăr, produse lactate şi ouă, grăsimi şi uleiuri vegetale ş.a. Totodată, după cum se reflectă şi în tabelul 4.5., contrar categoriilor sus-menţionate, în primele trei trimestre 2012 s-a înregistrat o reducere a importurilor pentru cea mai mare parte a produselor din industria constructoare de maşini şi ale industriei metalurgice.

Tabelul 4.5. Topul produselor care au exercitat cea mai mare influenţă asupra creşterii/reducerii importului în ianuarie-septembrie, 2012 (%)

		Val mil. USD	Structura, %	R.c., %	Gradul de influenţă, %	Structura importurilor după origine, %		
						UE	CSI	Alte ţări
A	*1*	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*
	Total import	3733,6	100,0	1,1	1,1	44,2	31,3	24,4
Produsele care au exercitat cea mai mare influenţă în sensul creşterii importurilor								
34	Gaz şi produse industriale obţinute din gaz	332,7	8,9	16,4	1,3	1,2	98,8	0,0
55	Uleiuri esenţiale, rezinoide şi substanţe parfumate	98,6	2,6	21,9	0,5	67,2	8,9	23,9
35	Energie electrică	42,6	1,1	52,1	0,4	0,0	100,0	0,0
54	Produse medicinale şi farmaceutice	158,6	4,2	9,5	0,4	59,2	7,2	33,7
11	Băuturi	46,5	1,2	28,2	0,3	45,2	47,2	7,6
01	Carne şi preparate din carne	32,3	0,9	40,9	0,3	45,3	32,9	21,8
04	Cereale şi preparate din cereale	63,5	1,7	16,1	0,2	33,6	63,1	3,3

Tabelul 4.5. – continuare

A	*1*	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*
65	Fire, ţesături, articole textile	207,5	5,6	4,3	0,2	51,4	2,7	45,9
79	Alte echipamente de transport	11,3	0,3	161,7	0,2	7,5	91,3	1,3
06	Zahăr, preparate pe bază de zahăr	20,7	0,6	48,8	0,2	24,0	67,2	8,8
Produsele care au exercitat cea mai mare influenţă în sensul reducerii importurilor								
72	Maşini şi aparate specializate pentru industriile specifice	106,9	2,9	-19,2	-0,7	52,2	19,7	28,1
76	Aparate şi echipamente de telecomunicaţii şi pentru înregistrarea şi reproducerea sunetului şi imaginii	72,9	2,0	-20,8	-0,5	26,6	4,6	68,8
78	Vehicule rutiere	179,9	4,8	-9,2	-0,5	70,4	5,5	24,1
28	Minereuri metalifere şi deşeuri de metale	1,6	0,0	-85,7	-0,3	65,6	30,4	4,0
64	Hîrtie, carton şi articole din pastă de celuloză, din hîrtie sau din carton	70,3	1,9	-11,9	-0,3	41,8	35,3	22,9
74	Maşini şi aparate industriale cu aplicaţii generale	116,6	3,1	-7,2	-0,2	56,0	9,4	34,5
05	Legume şi fructe	92,2	2,5	-7,4	-0,2	43,1	9,4	47,5
67	Fier şi oţel	90,6	2,4	-7,0	-0,2	32,0	53,0	15,0
12	Tutun brut şi prelucrat	55,2	1,5	-9,5	-0,2	15,3	73,8	10,9
77	Maşini şi aparate electrice şi părţi ale acestora	227,1	6,1	-1,1	-0,1	62,1	13,1	24,8

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Evoluţia comerţului exterior al Regiunii din partea stîngă a Nistrului

În perioada ianuarie-noiembrie 2012 al anului curent comerţul exterior al Transnistriei a constituit 2236,1 mil. USD în creştere cu 3,6% faţă de perioada similară a anului precedent. Exporturile de bunuri ale regiunii din partea stîngă a Nistrului au constituit 624,4 mil. USD, iar importurile 1611,7 mil. USD, creînd astfel un deficit comercial de 987,2 mil. USD, cu 94,9 mil. USD mai mult, comparativ cu perioada similară a anului 2011.

Exporturile în ianuarie–noiembrie 2012 s-au redus cu 1,44% faţă de perioada similară a anului 2011. Conform structurii geografice, 68% din exporturi au fost orientate în ţările CSI, sporind cu 2 p.p. faţă de perioada similară a anului 2011, 28,6% în UE (+0,2%) şi 3,4% în alte ţări (-2,2%). Cu toate că s-au redus exporturile pe cîteva pieţe principale din CSI - Federaţia Rusă (2,6%), Ucraina (1,6%), Azerbaijan (0,2%), Belarus (0,1%), acestea au fost parţial compensate de creşterea cu 5% a exporturilor în Republica Moldova, care au constituit 226,6 mil. USD. Prin urmare, în perioada analizată, a fost posibilă menţinerea unui trend pozitiv a exporturilor în CSI. Totodată, deşi au sporit uşor exporturile în România (3,8%), precum şi pe alte pieţe ale UE cu o pondere nesemnificativă în exporturile regiunii din partea stîngă a Nistrului (Letonia, Cehia), exporturile spre vest, precum şi în grupul altor ţări au avut mai cu seamă o tendinţă negativă.

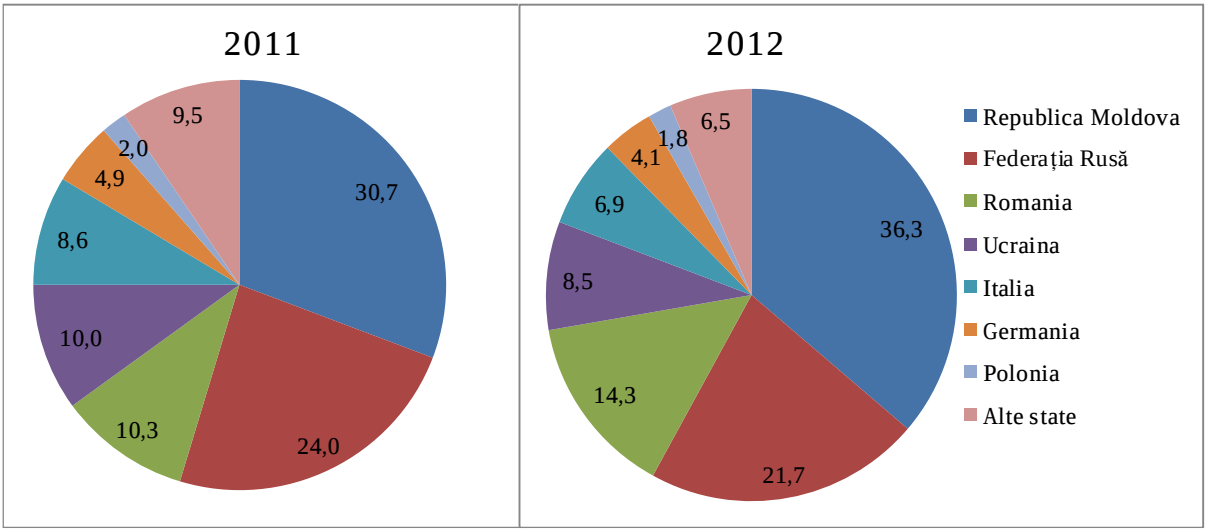

Figura 4.10. Destinaţia exporturilor regiunii din partea stîngă a Nistrului în perioada ianuarie-noiembrie, 2011-2012 (%)

Sursa: Conform datelor Comitetului vamal de stat al Regiunii din partea stîngă a Nistrului.

Sub aspect al produselor livrate, cea mai mare cotă – 30,9% (193 mil. USD) au reprezentat livrările de metale şi produse din metale, 28,4% sau 177,5 mil. USD livrările de combustibili, 8,9% – produsele agroalimentare (55,8 mil. USD), 18,9% – produse ale industriei uşoare cum ar fi: materiale textile şi produse din acestea, îmbrăcăminte şi încălţăminte. Reducerea exporturilor în primele 11 luni ale anului curent au fost determinate, cu precădere, de diminuarea livrărilor de metale şi produse din acestea (7,4%), maşini şi echipamente de transport (11,3%), îmbrăcăminte (18,2%), textile (15%) şi încălţăminte (20%) etc. În acelaşi timp, efectele negative ale acestora, au fost parţial atenuate de sporirea exporturilor de combustibili (11,8%) şi produse agroalimentare (9,5%).

Importurile, în primele 11 luni ale anului 2012, au sporit cu 5,63% faţă de p.s.a.p. Creşterea acesora, s-a produs, preponderent, datorită furnizărilor din Federaţia Rusă, Republica Moldova şi Belarus, care au fost în ascensiune cu 18,8%, 47,8% şi, corespunzător, 9,4% şi constituie 64,2% din importurle acestei regiuni.

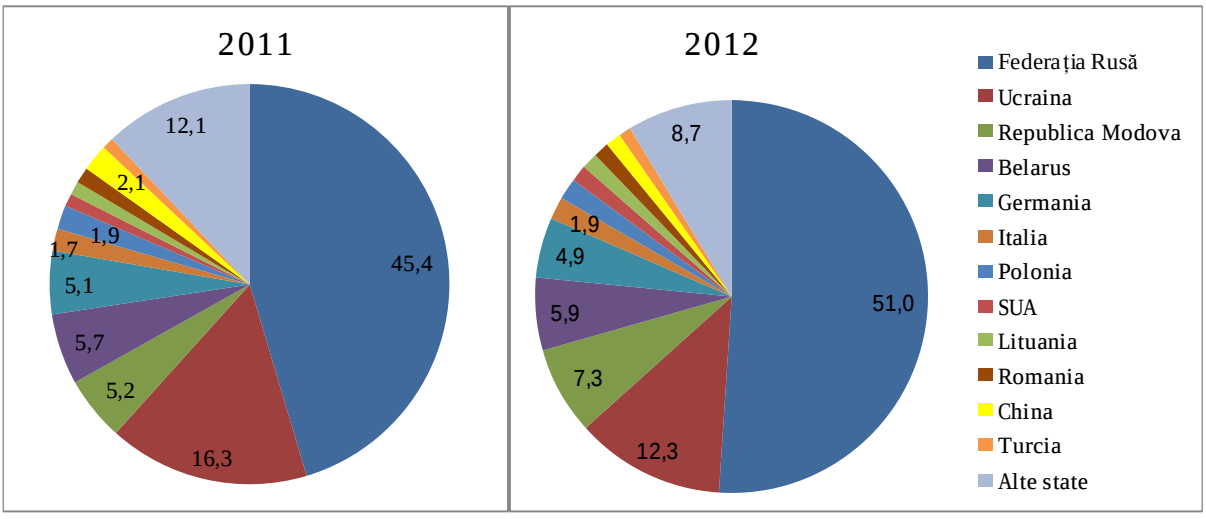

Figura 4.11 Originea importurilor regiunii din partea stîngă a Nistrului în perioada ianuarie-noiembrie, 2011-2012 (%)

Sursa: Conform datelor Comitetului vamal de stat al Regiunii din partea stîngă a Nistrului.

Analiza structurii importurilor pe grupe de produse evidenţiază o creştere a ponderii combustibililor minerali, cu 6,1 p.p., care a însumat 50,8% în această perioadă. În sens invers au evoluat însă alte categorii de produse, printre care produsele agroalimentare (-1,7%) care au cifrat 167,7 mil. USD, metalele şi produsele din metale (-10,3%) – 167,2 mil. USD, maşini şi echipamente de transport (4,7%) – 158,5 mil. USD ş.a.

Tendinţe şi politici în principalele ţări-parteneri economici ai Republicii Moldova

Conform datelor FMI[2], economia mondială în anul 2012 a continuat să se redreseze. În prima jumatate a anului 2012, activitatea în economiile emergente a fost încetinită de înăsprirea politicilor, drept răspuns la constrângerile de capacitate, scăderea cererii din partea economiilor avansate, specifice fiecărei ţări, în acelaşi timp ameliorarea acestor politici au dat rezistenţa la viitoarele şocuri.

Tabelul 4.6. Tendinţe de dezvoltare a principalilor parteneri economici ai Republicii Moldova
(iulie-septembrie 2012 comparativ cu perioada similară a anului precedent, %)

Ţara/ Indicatorul	PIB	IPC	Export	Import	Rata somajului
Statele Unite ale Americii	2,6	102,9	1	0	8,0
Uniunea Europeană	-0,5	102,7	-3	-8	10,5
România	-0,6	105,4	-14	-13	7,0
Federaţia Rusă	2,9	105,5	-3	1	5,3
Ucraina	-1,3	99,7	0	1	7,4

Sursa: Statisticile naţionale SUA, România, CSI, Rusia, Ucraina, UE.

Notă: Rata şomajului pentru Ucraina, indică media pentru perioada ianuarie-septembrie 2012, iar pentru SUA, UE şi România – media ratelor şomajului pentru lunile – iulie, august, septembrie. IPC reprezintă modificarea în septembrie 2012 faţă de decembrie 2011, %.

Statele Unite ale Americii

Modificările operate în politica fiscală pe parcursul anului 2012 a sporit incertitudinea în economia americană. În trimestul III a.2012, PIB-ul SUA a crescut cu 2,6%, comparativ cu perioada similară a anului precedent, şi cu 0,5% faţă de trimestrul precedent. Creşterea PIB a fost susţinută de creşterea cheltuielilor private de consum (1,9%), a investiţiilor nerezidenţiale în capital fix (4,6%) şi rezidenţiale (13,6%) şi a exporturilor de bunuri şi servicii cu 3,2%. Totodată, efectele acestora au fost diminuate de sporirea importurilor de bunuri şi servicii cu 2,5%.

Creşterea preţurilor de consum s-a produs cu un ritm mai moderat comparativ cu anul precedent. În septembrie 2012, creşterea anuală a preţurilor a fost de 2,9%. În septembrie a anului 2011, indicatorul a constituit 3,9%.

Valoarea exporturilor de bunuri şi servicii în T.III a constituit 551,6 mild. USD, iar importurile 679,4 mild. USD, înregistrînd o creştere faţă de peioada similară din anul precedent cu 2,6% şi, corespunzător, 1,1%. Exporturile au fost susţinute, mai cu seamă de tranzacţiile comerciale transfrontaliere cu bunuri, care au fost în creştere cu 2,9%. Totodată, importurile au fost impulsionate, în mare parte de contractarea serviciilor din exterior, care au sporit cu 2,3%.

Rata şomajului pe parcursul trimestrului III a fost în descreştere, înregistrîndu-se în iulie – 8,2%, în august – 8,1%, iar în septembrie – 7,8%, acest nivel menţinîndu-se şi în timestrul IV.

[2] http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2012/02/index.htm

Uniunea Europeană

În perioada anului 2012 zona euro a fost gazdă incertitudinilor, ca urmare dificultăţilor cu care se confruntă Grecia şi Spania pe plan politic şi financiar. Astfel, potrivit estimarilor datelor Eurostat, volumul PIB-ului a scăzut cu -0,8% în zona euro şi a crescut cu -0,5% în UE în trimestul III a a.2012, comparativ cuperioada similară a anului precedent. Reducerea volumului producţiei PIB a fost determinată de contractarea consumului privat final cu 1,6% şi a formării brute de capital. Totodată, un efect compensator pozitiv l-a avut creşterea cheltuielilor guvernamentale (0,4%) şi reducerea importurilor (-0,2%).

Printre economiile care se confruntă cu cea mai profundă criză se enumeră Grecia (-6,9%), Slovenia (-3,3%), Portugalia (-2,7%), Italia (-2,5%), în timp ce cea mai bună situaţie pare să se ateste în ţările baltice.

Rata anuală a inflaţiei în septembrie 2012 a fost 2,6%, fiind în creştere faţă de lunile iunie (2,2%) şi iulie (2%), dar menţinîndu-se la nivelul lunii august. Cel mai jos nivel s-a înregistrat în Grecia (0,3%), Suedia (1%) şi Letonia (1,9%), iar cel mai înalt nivel în Ungaria (6,4%), România (5,4%) şi Estonia (4,1%).

Rata şomajului în UE a fost de 10,5% în trimestrul III, 2012. Începînd cu anul 2011, acesta este cel mai înalt nivel înregistrat. Un nivel şi mai înalt al ratei şomajului s-a înregistrat în Grecia şi Spania (25,6%), Portugalia (16,2%) şi Marea Britanie (16,1%).

România

În trimestrul III 2012, Produsul Intern Brut ajustat sezonier al României a fost în scădere – în termeni reali – cu 0,6% faţă de trimestrul III, 2011. Totodată, în perioada dată se atestă o menţinere a ritmului crescător al consumului final al gospodăriilor (2%), a cheltuielilor guvernamentale (2,1%) şi a investiţiilor în capital fix (12,1%). Reducerea valorii adăugate brute însă s-a reflectat în reducerea exporturilor de bunuri şi servicii cu 4,8%. Iar un indicator al reducerii activităţii economice poate fi scăderea importurilor de bunuri şi servicii cu 0,3%.

Indicele preţurilor de consum în septembrie 2012 faţă de aceeaşi perioadă a anului precedent a fost de 105,4%, iar comparativ cu decembrie 2011 de 103,98%. Rata medie lunară a inflaţiei în perioada ianuarie-septembrie 2012 a fost de 0,4%, iar în ianuarie-septembrie 2011 – de 0,2%. De la începutul anului, cea mai dinamică creştere a preţurilor au înregistrat-o produsele alimentare (105,11%), în special fructele şi legumele şi produsele preparate din acestea.

Rata şomajului a constituit 7% în septembrie 2012. De notat că, începînd cu luna iunie aceasta a urmat o tendinţă continuă de descreştere. Astfel, în iunie rata şomajului a fost de 7,3%, în septembrie reducîndu-se la 7%, iar în noiembrie la 6,7%.

Ucraina

În pofida tendinţei generale de redresare a economiei ucrainene din anul 2011, creşterea economică în Ucraina în ianuarie-septembrie 2012 a încetinit pe fonul unor noi provocări. Potrivit statisticii ucrainene, în trimestrul I a.2012, PIB-ul real a crescut cu 2%, comparativ cu creşterea de 5,4% în trimestrul I a.2011. În trimestrul II a.2012, creşterea economică reală f.p.s.a.p. a constituit 3% în comparaţie cu 3,9% în perioada corespunzătoare a anului 2011. În trimestrul III economia ucraineană, însă a intrat în recesiune, înregistrînd un declin de -1,3%.

Indicele preţurilor de consum pe perioada ianuarie-noiembrie 2012 faţă de aceeaşi perioadă a anului trecut a constituit 99,6%. În septembrie 2012, preţurile de consum au scăzut faţă de decembrie 2011 cu 0,3%, în timp ce în aceeaşi perioadă a.2011, inflaţia a fost de 4,2%. Principalele cauze ale inflaţiei scăzute, se consideră absenţa unui boom de consum, roada înaltă în agricultură, preţurile stabile şi controlate administrativ, absenţa oscilaţiilor valutare considerabile.

În trimestrul III, 2012, exportul de bunuri şi servicii al Ucrainei a constituit 23459 mil. USD, iar importurile 26765 mil. USD, sporind faţă de perioada similară a anului precedent cu 1,5% şi, corespunzător, 4,2%.

În pofida, intrării în recesiune a economiei ucrainene în trimestruul III, rata şomajului a marcat un trend descrescător. Astfel, în perioada ianuarie-septembrie 2012 valolarea acestuia a fost de 7,4%, fiind în scădere cu 1 p.p. faţă de rata şomajului înregistrată în trimestrul I.

Federaţia Rusă

Conform previziunilor de dezvoltare economică în 2012, se estimează o încetenire a creşterii economiei ruseşti la 3,5%, comparativ cu nivelul înregistrat în anul precedent – 4,3%.

PIB-ul Rusiei a crescut cu 3.9% în ianuarie-septembrie 2012, comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent. În T.III, 2012, creşterea sa în termeni reali a fost de 2,9% faţă de p.s. din 2011. Temperarea creşterii s-a produs pe fonul unei evoluţii moderate a consumului privat al gospodăriilor şi investiţiilor în capital fix, precum şi o reducere a cheltuielilor guvernamentale.

Totodată, o contribuţie pozitivă în sensul creşterii economice s-a produs drept urmare creşterii exporturilor de bunuri şi servicii cu 2,1%, care în perioada similară a anului 2011 s-au diminuat, precum şi temperării importurilor. În trimestrul III 2012 importurile au sporit cu 9,6% f.p.s.a.p, în timp ce în anul 2011, aceeaşi perioadă, indicele a constituit 117,9%. În ianuarie-octombrie 2012 valoarea comerţului exterior a constituit 708,4 mlrd. USD, inclusiv exportul-436,5 mlrd. USD, iar importul-271,9 mlrd. USD. Balanţa comercială a Rusiei în perioada ianuarie-octombrie 2012 s-a menţinut pozitivă, constituind 164,6 mlrd. USD.

IPC în ianuarie-septembrie 2012, comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent a crescut cu 0,5 p.p. Astfel, în T.III 2012 IPC comparativ cu decembrie al anului 2011 a constituit 105,2%.

Rata şomajului în septembrie 2012 a constituit 5,2%, de la începutul anului aceasta fiind în scădere cu 1,4 p.p. În comparaţie cu luna august 2012, în septembrie numărul persoanelor angajate a scăzut cu 306 mii pers. sau 0,4%, în timp ce numărul şomerilor a crescut cu 30 mii persoane sau cu 0,8%; iar in comparaţie cu luna septembrie 2011, numărul persoanelor angajate a crescut cu 222 mii persoane sau 0,3%, numărul de şomeri a scăzut cu 631 mii persoane sau 13,7%.

Capitolul V

MEDIUL DE AFACERI

Activitatea businessului. Numărul întreprinderilor înregistrate: clasificarea potrivit formelor organizaţional-juridice. Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat, la 01.10.2012 Registrul de stat conţinea informaţii despre 162 908 persoane juridice şi întreprinzători individuali. La 01.10.2012 în comparaţie cu aceeaşi perioadă a anului precedent, numărul întreprinderilor în Registru a crescut cu 3078 de unităţi sau cu 1,9 %.

Analizând numărul întreprinderilor din Registru, putem face concluzia că în trimestrul III 2012 comparativ cu trimestrul similar al anului 2011, nu există schimbări esenţiale în ponderea întreprinderilor înregistrate în Registru după forma organizaţional-juridică: societăţile cu răspundere limitată (49%) şi întreprinderile individuale (41%), majorându-se cu 1 p.p. faţă de perioada similară. Ponderea societăţilor pe acţiuni şi cooperativelor de toate tipurile (cooperative de producţie, cooperative de consum şi cooperative de întreprinzător) constituie 3%, respectiv 2%. Ponderea întreprinderilor de stat şi municipale în Registrul de stat reprezintă 1%.

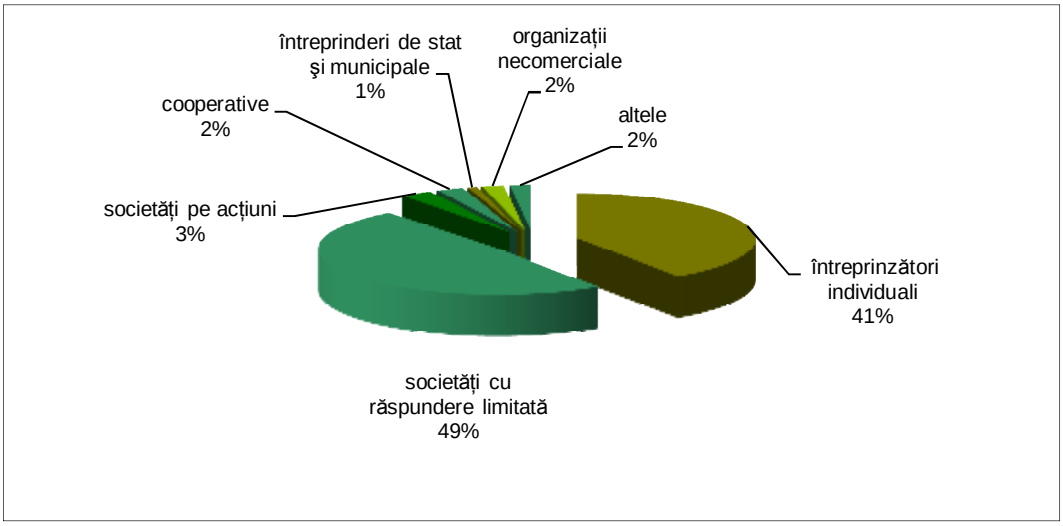

Figura 5.1. Întreprinderile înregistrate după forma organizaţional - juridică, la data de 01.10.2012

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

Dinamica întreprinderilor înregistrate şi radiate în trimestrul III 2011-2012

Numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat a scăzut în trimestrul III, 2012 comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent, indicele constituind 89%. Numărul întreprinderilor înregistrate în trimestrul III, 2012 a atins o valoare mai mică comparativ cu trimestrele precedente ale aceluiaşi an, micşorându-se cu 8% faţă de trimestrul II, respectiv cu 21,5% faţă de primul trimestru 2012. Astfel, potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în Registrul de stat au fost trecute în trimestrul III 2012 1378 de întreprinderi noi.

Numărul întreprinderilor radiate în trimestrul III 2012 a constituit 845 de unităţi sau cu 2% mai puţin decât în aceeaşi perioadă a anului precedent.

În perioada ianuarie-septembrie 2012, au fost înregistrate 2798 întreprinderi noi în oficiul teritorial Chişinău, ce constituie 60,3% din total întreprinderi înregistrate în primele 9 luni ale acestui an.

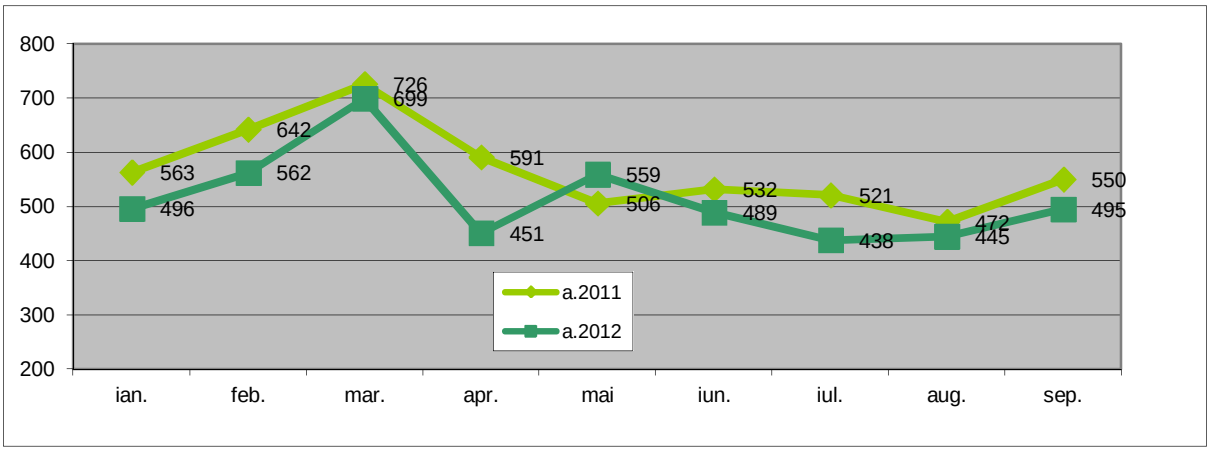

Figura 5.2. Evoluţia numărului de întreprinderi înregistrate în perioada ianuarie-septembrie 2011-2012

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat
http://www.cis.gov.md/ru/content/241

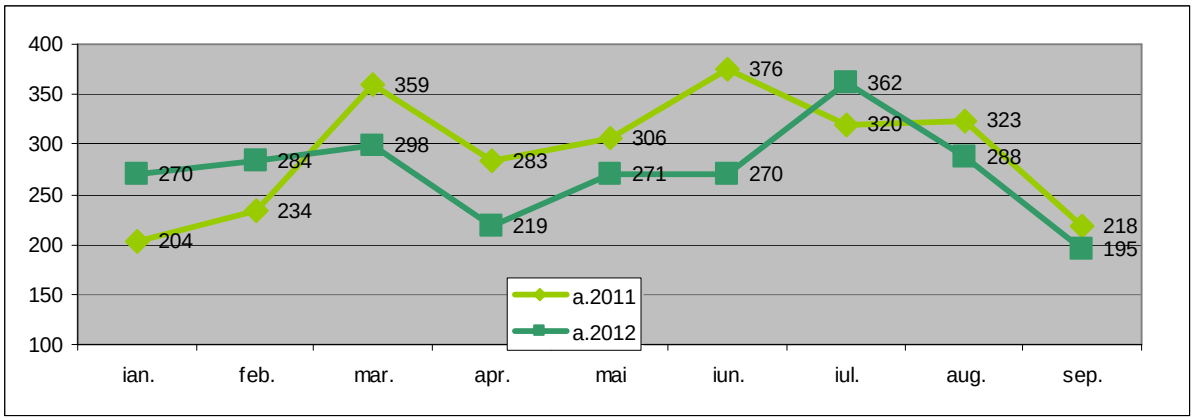

Figura 5.3. Evoluţia numărului de întreprinderi radiate în perioada ianuarie-septembrie 2011-2012

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat
http://www.cis.gov.md/ru/content/241

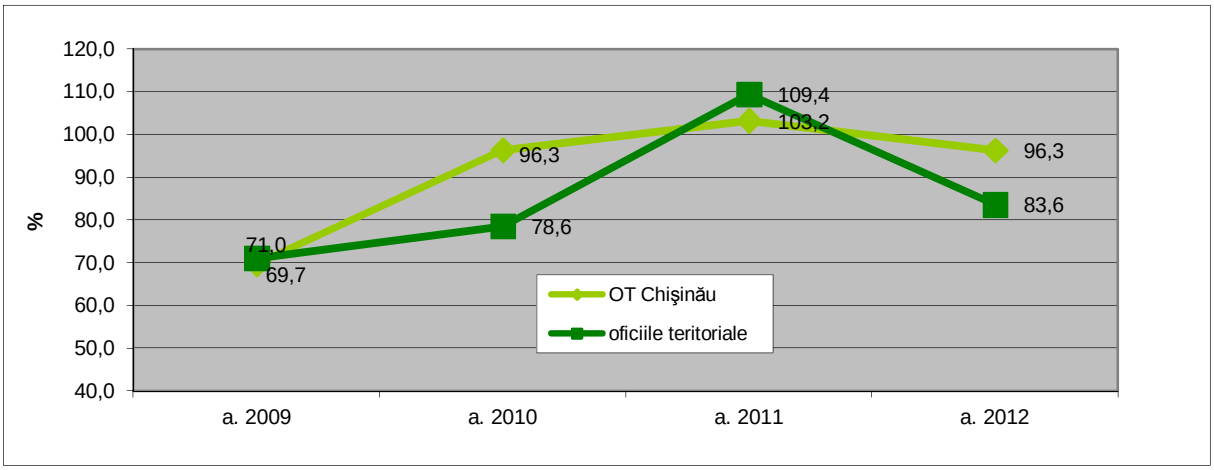

Figura 5.4. Indicii întreprinderilor înregistrate în oficiul teritorial Chişinău şi oficiile teritoriale în ianuarie-septembrie 2009-2012

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Camerei Înregistrării de Stat
http://www.cis.gov.md/ru/content/241

71,9 % din numărul de întreprinderi radiate în perioada ianuarie-septembrie 2012 sunt din afara Chişinăului.

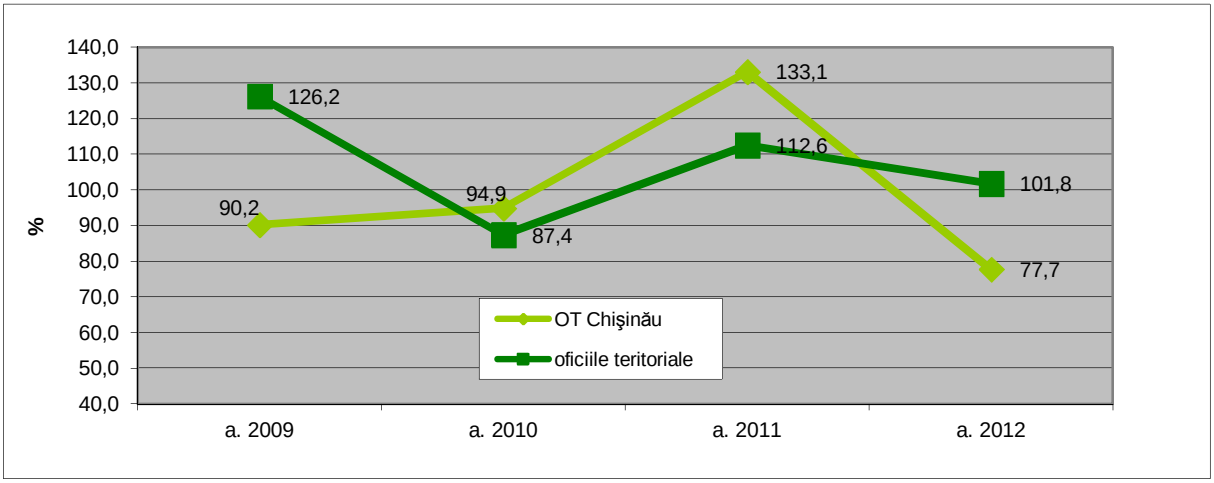

Figura 5.5. Indicii întreprinderilor radiate în oficiul teritorial Chişinău şi oficiile teritoriale în ianuarie-septembrie 2009-2012

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Camerei Înregistrării de Stat http://www.cis.gov.md/ru/content/241

Indicatorul calculat, care caracterizează creşterea netă/micşorarea numărului întreprinderilor (înregistrate, minus radiate), arată că în trimestrul III 2011-2012 a avut loc o micşorare netă a numărului de întreprinderi, indicele constituind 78,2%.

Tabelul 5.1. Dinamica întreprinderilor înregistrate şi radiate în trimestrul III 2011-2012

Anii/luna	Creşterea netă/ micşorarea	
	Numărul, unit. (Întreprinderi înregistrate – întreprinderi radiate)	Indice, %
T.III 2011	*682*	
T.III 2012, inclusiv:	*533*	*78,2*
iulie	76	37,8
august	157	105,4
septembrie	300	90,4

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

Potrivit datelor Biroului Naţional de Statistică în lunile ianuarie-septembrie 2012 s-a înregistrat o creştere cu 2,2% (în preţuri comparabile) a venitului din vânzări la întreprinderile cu genul principal de activitate comerţul cu amănuntul[3] faţă de perioada similară a anului 2011.

În această perioadă, o creştere mai mare a cifrei de afaceri a întreprinderilor cu genul principal de activitate comerţul cu amănuntul, a fost înregistrată în regiunea de Sud (o majorare cu 5,4%) şi mun. Chişinău (cu 3,8%) comparativ cu perioada similară a anului 2011.

Cifra de afaceri la întreprinderile cu genul principal de activitate comerţul cu ridicata[4] (în preţuri curente) a înregistrat o creştere cu doar 1,0% în perioada ianuarie-septembrie 2012 comparativ cu perioada similară a anului precedent.

[3] Întreprinderile cu genul principal de activitate comerţul cu amănuntul, cu un număr de salariaţi de 20 şi mai multe persoane, cuprinse în cercetarea statistică lunară privind indicatorii pe termen scurt (SERV TS)

[4] Întreprinderile cu genul principal de activitate comerţul cu ridicata, cu un număr de salariaţi de 20 şi mai multe persoane, cuprinse în cercetarea statistică lunară privind indicatorii pe termen scurt (SERV TS)

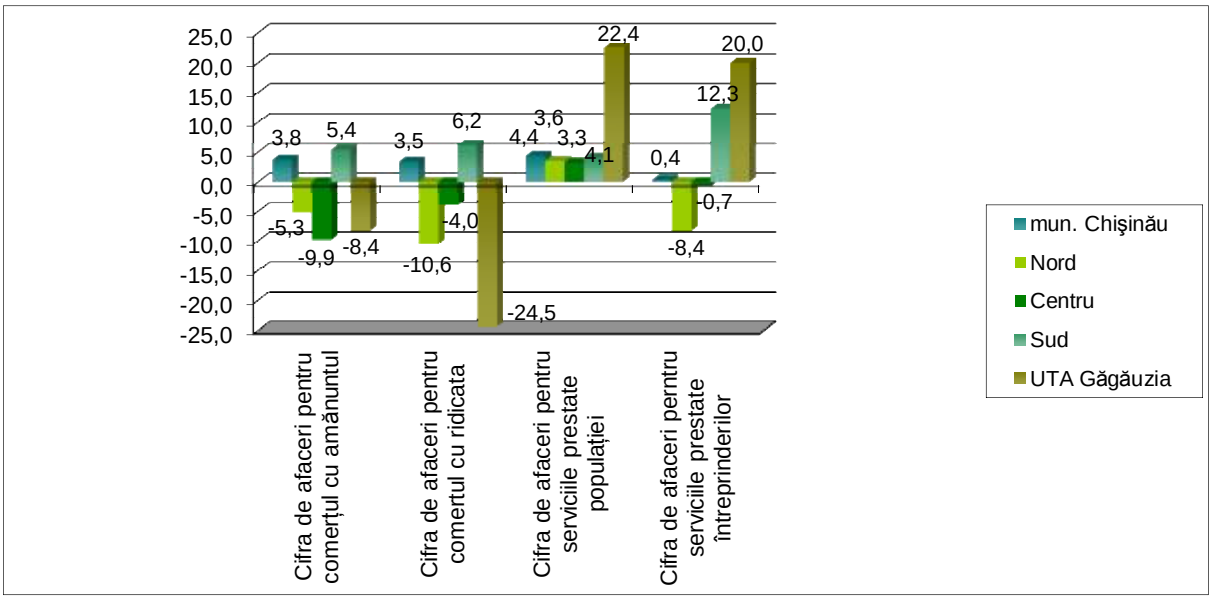

Figura 5.6. Evoluţia cifrei de afaceri pentru comerţ şi servicii pe regiuni de dezvoltare în perioada ianuarie-septembrie 2012 în % faţă de ianuarie-septembrie 2011

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Şi în acest caz, întreprinderile din regiunea Sud şi mun. Chişinău s-au remarcat printr-o creştere a cifrei de afaceri (o creştere cu 6,2% în regiunea Sud şi cu 3,5% în mun. Chişinău). În această perioadă, întreprinderile din regiunile de Nord, Centru şi UTA Găgăuzia au înregistrat o micşorare semnificativă a cifrei de afaceri comparativ cu lunile ianuarie-septembrie 2011.

În perioada ianuarie-septembrie 2012, indicele valoric al cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de servicii de piaţă prestate populaţiei[5] s-a majorat cu 4,7% (în preţuri comparabile) faţă de perioada similară a anului 2011.

În aceste luni întreprinderile din mun. Chişinău, regiunile de Nord, Centru Sud şi UTA Găgăuzia au înregistrat o creştere a cifrei de afaceri comparativ cu perioada ianuarie-septembrie 2011.

Cât priveşte indicele valoric al cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de servicii de piaţă prestate în special întreprinderilor[6], în ianuarie-septembrie 2012 s-a înregistrat o creştere cu doar 0,1% (în preţuri curente) faţă de perioada similară a anului 2011.

O creştere mai mare a cifrei de afaceri s-a înregistrat la întreprinderile din UTA Găgăuzia (cu 20%) şi regiunea Sud (12,3%).

[5] Întreprinderile cu genul principal de activitate de servicii de piaţă prestate populaţiei, cu un număr de salariaţi de 20 şi mai multe persoane, cuprinse în cercetarea statistică lunară privind indicatorii pe termen scurt (SERV TS)

[6] Întreprinderile cu genul principal de activitate de servicii de piaţă prestate întreprinderilor, cu un număr de salariaţi de 20 şi mai multe persoane, cuprinse în cercetarea statistică lunară privind indicatorii pe termen scurt (SERV TS)

Boxa 5.1. Moldova în Clasamentul Doing business 2013

În comparaţie cu rating-ul anului precedent, în raportul *Doing business 2013* poziţia Republicii Moldova a înregistrat o îmbunătăţire cu 3 puncte, situându-se pe locul 83 din 185 de ţări.

La fel ca şi în anul precedent, poziţia cea mai bună în clasament, Republica Moldova a obţinut-o la înregistrarea proprietăţii (locul 16).

Poziţiile cele mai joase dintre toţi acei 10 indicatori revine obţinerii autorizaţiilor de construcţie (poziţia 168) şi accesul la energia electrică (poziţia 161). În R. Moldova, obţinerea autorizaţiilor de construcţii este un proces anevoios, care necesită 26 de proceduri şi durează 291 zile. Spre comparaţie, în ţările OECD, pentru obţinerea autorizaţiilor de construcţii sunt necesare aproximativ de 2 ori mai puţine proceduri (14 proceduri) şi durează 143 zile.

Potrivit raportului Doing business 2013, la 3 categorii (protejarea investitorilor, înregistrarea proprietăţii, lichidarea întreprinderii) situaţia s-a ameliorat. Cea mai semnificativă ameliorare se referă la indicatorul Protejarea investitorilor (cu 32 poziţii)

La alte categorii luate în considerare în raportul Doing business, poziţia Republicii Moldova lasă de dorit.

Tabelul 5.2. Doing business – 2013 în Moldova

	Indicatorii	Poziţia în a. 2013	Poziţia în a. 2012	Modificarea
1.	Deschiderea afacerii	92	82	-10
2.	Obţinerea autorizaţiilor de construcţii	168	165	-3
3.	Înregistrarea proprietăţii	16	17	1
4.	Obţinerea creditului	40	38	-2
5.	Protejarea investitorului	82	114	32
6.	Plata taxelor	109	106	-3
7.	Comerţ extern	142	141	-1
8.	Respectarea contractelor	26	24	-2
9.	Lichidarea întreprinderilor	91	95	4
10.	Accesul la energie electrică	161	159	-2
	Poziţia Republicii Moldova în rating-ul „Doing business”	83	86	3

Sursa: Conform http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/moldova

Indicatorii de dezvoltare a businessului în regiunea din partea stângă a Nistrului

În perioada ianuarie-iunie 2012, în regiunea din partea stângă a Nistrului, 55,9% din organizaţii şi întreprinderi au obţinut profit net şi, respectiv, 43,1% au suportat pierderi (cu excepţia întreprinderilor mici, băncilor, organizaţiilor bugetare şi de asigurări). Dintre organizaţiile care au suferit pierderi în această perioadă ponderea cea mai mare le revine organizaţiilor din industrie şi comerţ şi alimentaţia publică (31,1%, respectiv 21,5% din organizaţii care au suferit pierderi). În aspect valoric, la fel ca şi în anul precedent, întreprinderile din industrie au înregistrat o pierdere netă mai mare (84,6% din total pierdere netă).

Tabelul 5.3. Date privind profitul (pierderea) netă a organizaţiilor* din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, în perioada ianuarie-iunie 2012

	Numărul organizaţiilor care au primit profit net	În % de la numărul total	Numărul organizaţiilor cu pierdere netă	În % de la numărul total	Profit net, mii RUB.	Pierdere netă, mii RUB.
Total	175	55,9	135	43,1	741554	573410
inclusiv:						
industria	42	50	42	50	277703	485004
agricultura	22	73,3	8	26,7	69348	30209
transport	9	33,3	18	66,7	20201	6588
comunicaţii	2	22,2	6	66,7	30843	314
construcţii	12	52,2	11	47,8	14950	5916
comerţ şi alimentaţia publică	59	67	29	33	313457	12299
gospodărie de locuinţe şi deservire comunală	13	59,1	9	40,9	3018	5859
alte ramuri	16	53,3	12	40	12034	27221

Sursa: Социально-Экономическое Развитие Приднестровской Молдавской Республики, январь-сентябрь 2012.

* cu excepţia întreprinderilor mici, băncilor, organizaţiilor bugetare şi de asigurări

Capitolul VI

SECTORUL SOCIAL

Situaţia demografică. Numărul populaţiei stabile a Republicii Moldova potrivit situaţiei din 1 ianuarie 2012 a constituit 3559,5 mii pers. în scădere faţă de aceeaşi dată a anului 2011 cu 0,9 mii. pers. Populaţia pe medii: populaţia urbană – 1485,7 mii pers., sau 41,7% din numărul total al populaţiei; populaţia rurală – 2073,8 mii pers., sau 58,3%; populaţia pe sexe: bărbaţi – 1711,7 mii pers. sau 48,1%, femei – 1847,8 mii pers. sau 51,9%. Structura populaţiei pe grupe mari de vârstă se caracterizează prin ponderea populaţiei sub vârsta aptă de muncă de 17,5%, în vârsta aptă de muncă – 66,6%, peste vârsta aptă de muncă – 15,9%. Coeficientul îmbătrânirii populaţiei (numărul persoanelor în vârstă de 60 ani şi peste la 100 locuitori) a constituit 14,8. Aproape 15,5% din populaţia rurală a depăşit vârsta de 60 ani şi peste, în totalul populaţiei feminine rurale ponderea femeilor vârstnice fiind de 18,4%.

Una din consecinţele economice a procesului de îmbătrânire de lungă durată a devenit mărirea semnificativă a indicatorului sarcinii demografice. Cea mai nefavorabilă corelaţie a numărului copiilor în vârsta de până la 15 ani şi a persoanelor de 60 ani şi peste la 100 de persoane în vârsta de 15-59 ani a fost remarcata în zona de nord ca fiind o situaţie nefavorabilă. La începutul anului în raionul Donduşeni la 1000 de persoane în vârsta de 15-59 ani le reveneau 600 persoane, situindu-se după limita vârstei respective, aproximativ aceeaşi situaţie şi în raioanele Briceni, Edineţ, Drochia şi Rîşcani, iar în celelalte raioane din această zona le reveneau peste 500 persoane. Cei mai mici indicatori ai sarcinii demografice sunt înregistraţi în municipiile Chişinău şi Bălţi.

În ianuarie-septembrie 2012, numărul *născuţilor-vii* total pe republică a constituit 29649 pers. Rata natalităţii a constituit 11,1 pers. calculate la 1000 de locuitori. Comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent, numărul născuţi-vii s-a majorat cu 0,8%. Numărul *născuţilor-vii* în mun. Chişinău a constituit 8458 pers. sau 14,1 pers. la 1000 de locuitori; în regiunea Nord – 7499 pers. sau 10,0 pers. la 1000 de locuitori; în regiunea Centru – 8209 pers. sau 10,3 pers. la 1000 de locuitori; în regiunea Sud – 3979 pers. sau 9,9 pers. la 1000 de locuitori; în UTA Găgăuzia – 1473 pers. sau 12,2 pers. la 1000 de locuitori.

Numărul celor *decedaţi* total pe ţară a constituit 29528 pers. Rata mortalităţii a constituit 11,1 pers. la 1000 de locuitori. Comparativ cu anul trecut, numărul de decedaţi s-a majorat cu 0,6%. Numărul celor *decedaţi* în mun. Chişinău a constituit 4740 pers. sau 7,9 pers. la 1000 de locuitori; în regiunea Nord – 9742 pers. sau 13,0 pers. la 1000 de locuitori; în Centru – 9232 pers. sau 11,6 pers. la 1000 de locuitori; în Sud – 4545 pers. sau 11,3 pers. la 1000 de locuitori; în UTA Găgăuzia – 1266 pers. sau 10,5 pers. la 1000 de locuitori.

Numărul *copiilor decedaţi în vârstă sub 1 an* a constituit 260 pers. sau 8,8 decedaţi în vârstă sub 1 an la 1000 născuţi-vii. Numărul *copiilor decedaţi în vârstă sub 1 an* în mun. Chişinău a constituit 99 pers.; în regiunea Nord – 51 pers.; Centru – 71 pers.; Sud – 26 pers.; UTA Găgăuzia – 13 pers.

Structura mortalităţii pe clase ale cauzelor de deces relevă că, cele mai multe decese (58,3%) au drept cauză bolile aparatului circulator, tumorile maligne constituie 14,6%, bolile aparatului digestiv – 8,9%, accidentele, intoxicaţiile şi traumele – 7,6%, bolile aparatului respirator – 4,3%, alte clase constituie 6,3%.

În ianuarie-septembrie 2012, *sporul natural* al populaţiei a fost de 0,05 pers. la 1000 locuitori, faţă de 0,03% în ianuarie-septembrie 2011. *Sporul natural* în mun. Chişinău a constituit 3718 pers. sau 6,2 pers. calculate la 1000 de locuitori; în regiunea Nord -2243 pers. sau -3,0 pers. la

1000 de locuitori; în Centru -1023 pers. sau -1,3 pers. la 1000 de locuitori; în Sud -566 pers. sau -1,4 pers. la 1000 de locuitori; în UTA Găgăuzia 207 pers. sau 1,7 pers. la 1000 de locuitori.

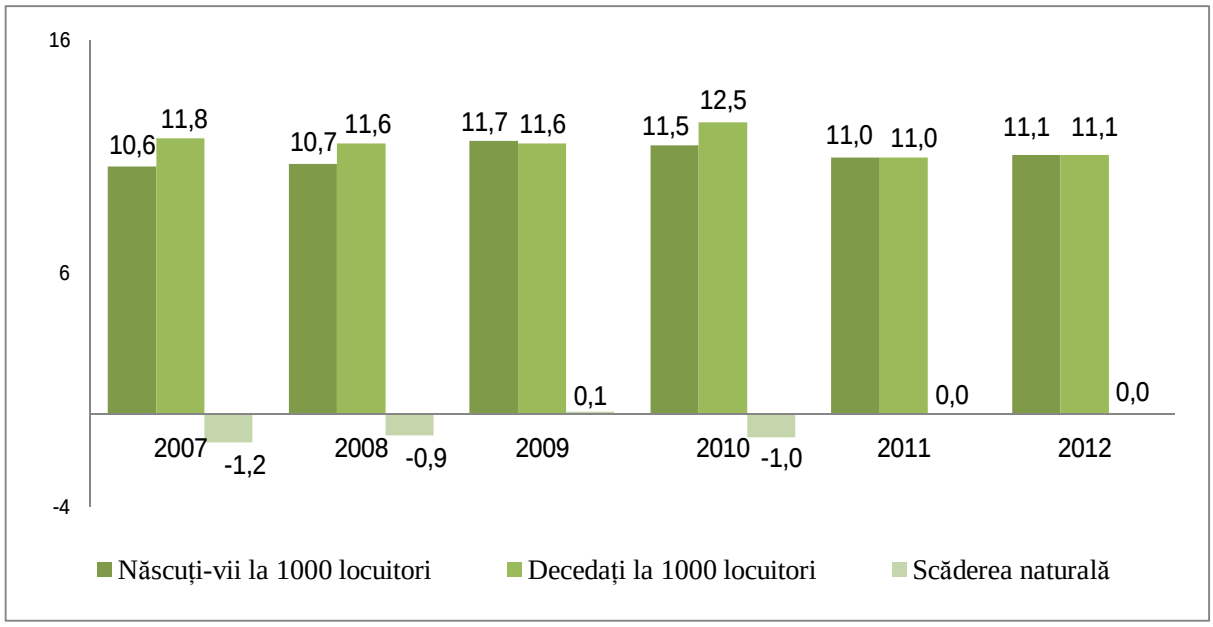

Figura 6.1. Ratele natalităţii, mortalităţii şi sporul natural al populaţiei în ianuarie-septembrie 2007-2012, promile

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Numărul *căsătoriilor* total pe republică a constituit 17864 sau 6,7 căsătorii calculate la 1000 de locuitori şi a scăzut cu 4,1% comparativ cu aceeaşi perioada anului precedent. Numărul *căsătoriilor* în mun. Chişinău a constituit 4962 căsătorii sau 8,3 căsătorii calculate la 1000 de locuitori; în regiunea Nord – 4367 căsătorii sau 5,8 căsătorii la 1000 de locuitori; în Centru – 5437 căsătorii sau 6,8 căsătorii la 1000 de locuitori; în Sud – 2294 căsătorii sau 5,7 căsătorii la 1000 de locuitori; în UTA Găgăuzia – 798 căsătorii sau 6,6 căsătorii la 1000 de locuitori.

Numărul *divorţurilor* total pe republică constituie 7707 sau 2,9 divorţuri la 1000 locuitori, fiind în scădere cu 4,7% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Numărul *divorţurilor* în mun. Chişinău a constituit 2029 divorţuri sau 3,4 divorţuri la 1000 de locuitori; în regiunea Nord – 1935 divorţuri sau 2,6 divorţuri la 1000 de locuitori; în Centru – 2353 divorţuri sau 3,0 divorţuri la 1000 de locuitori; în Sud – 1014 divorţuri sau 2,5 divorţuri la 1000 de locuitori; în UTA Găgăuzia – 347 divorţuri sau 2,9 divorţuri la 1000 de locuitori.

Migrarea populaţiei. În ianuarie-septembrie 2012, potrivit Ministerului Afacerilor Interne, permis de şedere (permanentă şi temporară) au primit 1819 de cetăţeni străini şi 303 repatriaţi. În structura imigranţilor după scopul sosirii au dominat cei imigraţi de familii – 40,6%, la muncă – 37,9%, cetăţeni imigraţi la studii – 4,4%, din alte cauze – 17,2%.

După ţara de emigrare, cetăţenii străini sunt imigranţi din: România – 319 pers., Ucraina – 267 pers., Federaţia Rusă – 204 pers., Turcia – 196 pers., Statele Unite ale Americii – 126 pers., Italia – 97 pers., Portugalia – 41 pers., Germania – 39 pers., Siria – 37 pers., Franţa – 27 pers., Georgia – 22 pers., Armenia – 21 pers., Bangladesh – 18 pers., alte ţări – 405 pers.

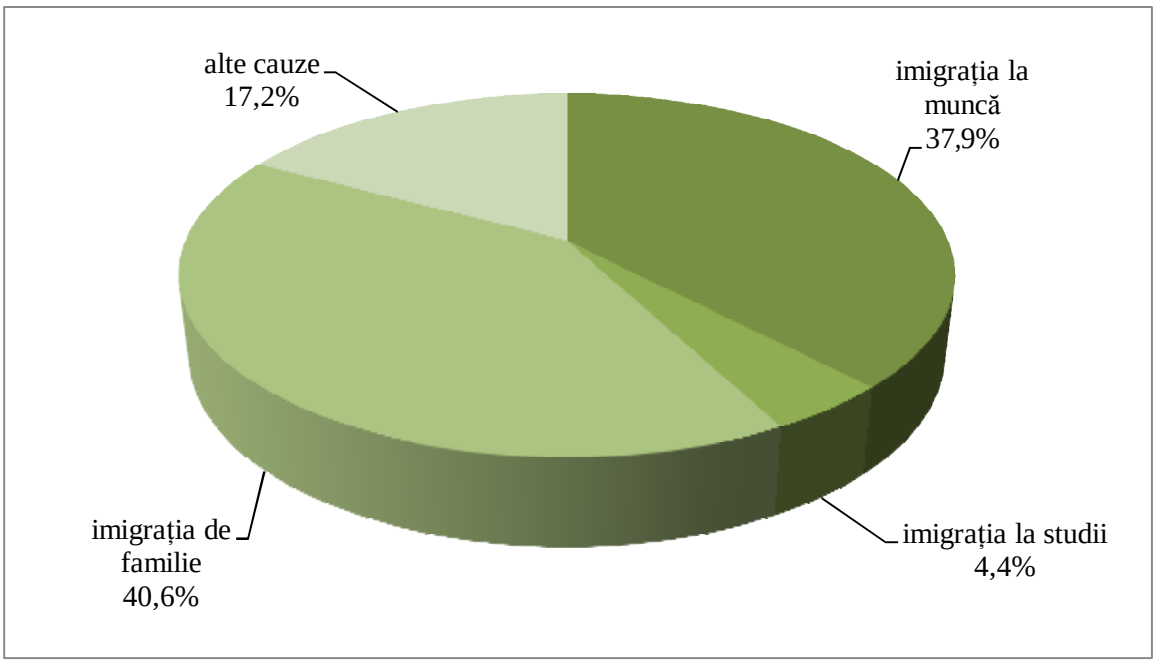

Figura 6.2. Distribuirea cetăţenilor străini după scopul sosirii în RM în ianuarie-septembrie 2012, %

Sursa: Conform datelor Ministerului Afacerilor Interne.

Piaţa forţei de muncă. În trimestrul III 2012 *populaţia economic activă* a Republicii Moldova a constituit 1286,9 mii pers., fiind în descreştere cu 4,5% (-60,3 mii) faţă de T.III 2011. Structura populaţiei active s-a modificat după cum urmează: ponderea populaţiei ocupate a crescut de la 94,7% la 95,2%, iar ponderea şomerilor s-a micşorat de la 5,3% la 4,8%.

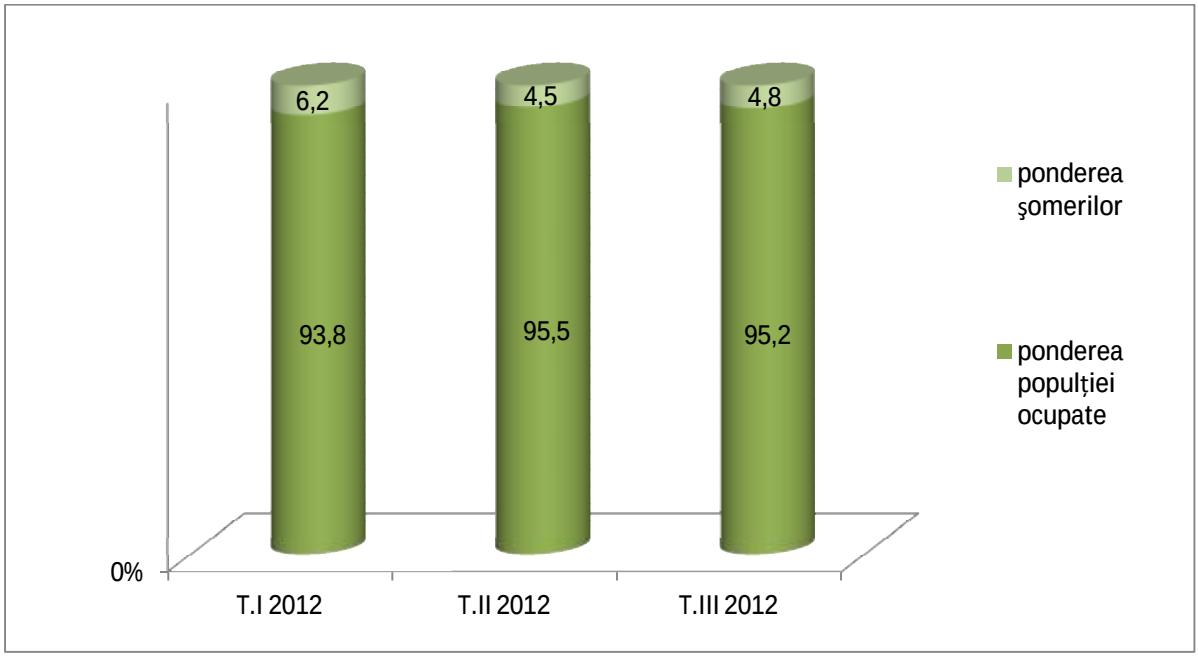

Figura 6.3. Structura populaţiei active în RM în T.I, T.II şi T.III anului 2012, %

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Disparităţi importante pe sexe şi medii în cadrul persoanelor economic active nu s-au înregistrat: ponderea bărbaţilor (51,0%) a depăşit puţin ponderea femeilor (49,0%), iar ponderea

persoanelor economic active din mediul rural a fost mai mare faţă de cea a populaţiei active din mediul urban: respectiv 54,5% şi 45,5%.

Rata de activitate a populaţiei de 15 ani şi peste a constituit 43,1%, fiind în descreştere faţă de valoarea trimestrului respectiv al anului precedent – 45,3%. Acest indicator a atins valori mai înalte în rândul populaţiei masculine – 46,0%, în comparaţie cu rata pentru femei – 40,5%. Ratele de activitate pe medii au înregistrat următoarele valori: 46,5% în mediul urban şi 40,7% în mediul rural. În categoria de vârstă 15-29 ani atare indicator a avut valoarea 32,6%, iar în categoria 15-64 ani (vârstă de muncă în ţările Uniunii Europene conform metodologiei Eurostat) – 47,9%, micşorându-se cu 2,3 p.p. faţă de nivelul T.III 2011. Rata de activitate a populaţiei în vârstă de muncă (16-56 ani pentru femei şi 16-61ani pentru bărbaţi – Conform legislaţiei naţionale) a fost de 50,4%.

Populaţia ocupată a constituit 1224,7 mii pers., micşorându-se cu 4,0% faţă de T.III 2011. Ca şi în cazul populaţiei economic active, nu au fost înregistrate disparităţi pe sexe – 49,6% femei şi 50,4% bărbaţi. Aceeaşi situaţie s-a înregistrat şi în repartiţia pe medii – 44,3% mediul urban şi 55,7% mediul rural.

Rata de ocupare a populaţiei de 15 ani şi peste a fost de 41,1%, înregistrând o scădere de 1,8 p.p. în comparaţie cu T.III 2011. La bărbaţi ea a fost mai înaltă – 43,3% în comparaţie cu femeile – 39,0%. În distribuţia pe medii de reşedinţă rata de ocupare a avut valoarea 43,1% în mediul urban şi 39,6% în mediul rural. Rata de ocupare a populaţiei în vârstă de muncă (16- 56/61 ani) a fost de 47,7%, a populaţiei în de vârstă de 15-64 ani – 45,5% şi în categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a avut valoarea 29,3%.

În distribuţia după *activităţile din economia naţională* se constată că în *sectorul agricol* au activat 387,5 mii pers. – 31,6% din totalul persoanelor ocupate. Faţă de T.III 2011 numărul populaţiei ocupate în agricultură a scăzut cu 18,1 mii, sau cu 4,5%.

În *activităţile non-agricole* numărul persoanelor ocupate a fost de 837,2 mii, în scădere cu 33,5 mii sau cu 3,8% faţă de T.III 2011. Ponderea persoanelor ocupate în *industrie* a constituit 12,6% (12,5% în 2011) şi în *construcţii*, respectiv, 6,7% (6,6% în 2011). Numărul persoanelor ocupate în industrie a scăzut cu 2,9%, în construcţii, a scăzut cu 2,4% faţă de nivelul anului precedent. În sectorul *servicii* au activat 49,0% din totalul persoanelor ocupate, această pondere micşorându-se cu 0,1 p.p. faţă de T.III 2011, în timp ce numărul absolut al persoanelor ocupate în sectorul serviciilor a scăzut cu -26,9 mii.

Conform repartizării după *forme de proprietate* 67,8% din populaţie a fost ocupată în unităţi cu forma de proprietate privată, 26,3% – cu cea publică, şi, 5,9% – în unităţi cu forme de proprietate mixtă (publică şi privată) şi cu participarea capitalului străin.

Structura populaţiei ocupate după *statutul profesional* relevă, că numărul salariaţilor a constituit 66,7% din total.

În *sectorul informal* au lucrat 15,4% din totalul persoanelor ocupate în economie, iar 33,9% au avut un *loc de muncă informal*. Din numărul persoanelor ocupate informal salariaţii au alcătuit 23,3%, totodată 11,8% din totalul salariaţilor aveau un loc de muncă informal.

Numărul *persoanelor subocupate* (adică acelor persoane care au avut un loc de muncă, însă orele efectiv lucrate în total în timpul perioadei de referinţă au fost sub 40 ore pe săptămână, totodată doreau şi au fost disponibile să lucreze ore suplimentare) a fost de 84,2 mii, ceea ce reprezintă 6,9% din totalul persoanelor ocupate. Numărul persoanelor din această categorie a crescut cu 0,8% în comparaţie cu T.III 2011.

Numărul şomerilor, estimat conform metodologiei Biroului Internaţional al Muncii a fost de 62,2 mii, fiind cu 8,8 mii mai mic faţă de T.III 2011. Şomajul a afectat într-o proporţie mai mare bărbaţii – 62,0% din total numărul de şomeri, la fel şi persoanele din mediul urban – 68,5%.

Rata şomajului la nivel de ţară a înregistrat valoarea de 4,8%, fiind mai mică faţă de T.III a.2011 (5,3%). Rata şomajului la bărbaţi şi la femei a înregistrat următoarele valori: 5,9% şi 3,7%. Disparităţi semnificative s-au înregistrat între rata şomajului în mediul urban – 7,3%, faţă de mediul rural – 2,8%. În rândurile tinerilor (15-24 ani) rata şomajului a constituit 12,7%. În categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a avut valoarea 10,0%.

Populaţia inactivă de 15 ani şi peste a reprezentat 56,9% din totalul populaţiei de aceeaşi categorie de vârstă, fiind mai mare decât nivelul trimestrului respectiv al anului 2011 cu 2,1 p.p., sau cu 67,5 mii pers. Din punct de vedere al relaţiei cu piaţa muncii, în cadrul populaţiei inactive distingem două categorii importante: *persoane descurajate* şi *persoane* care au fost *declarate* de către gospodării *plecate în alte ţări la lucru sau în căutare de lucru*. Persoanele descurajate în a-şi găsi un loc de lucru dorit au constituit circa 20,7 mii – faţă de 19,1 mii în 2011. Numărul persoanelor declarate de către gospodării plecate în alte ţări la lucru sau în căutare de lucru a fost conform estimărilor de circa 367,6 mii pers. – faţă de 351,0 mii în 2011. Din numărul celor declaraţi plecaţi, bărbaţi au fost 67,8%. Ponderea persoanelor plecate din localităţile rurale a fost de circa 72,3%.

Veniturile disponibile ale populaţiei. În trimestrul III anului 2012, *veniturile disponibile* ale populaţiei au constituit 1507,3 MDL (conform datelor Cercetării Bugetelor Gospodăriilor Casnice) în medie pe o persoană lunar, cu o creştere de 2,3% faţă de perioada similară a anului precedent. În termeni reali (cu ajustarea la indicele preţurilor de consum), veniturile populaţiei au înregistrat o descreştere de 2,0%. Indicele preţurilor de consum în T.III 2012 faţă de T.III 2011 a constituit 104,4%.

Plăţile salariale reprezintă cea mai importantă sursă de venit, 41,4% din veniturile totale disponibile, contribuţia acestora fiind în descreştere fată de T.III 2011 cu 1,0 p.p. În T.III 2012 prestaţiile sociale au contribuit la formarea veniturilor gospodăriilor în proporţie de 20,6% sau cu 2,6 p.p. mai mult fată de aceeaşi perioadă a anului precedent. Totodată, ponderea pensiilor s-a majorat cu 1,6 p.p., iar ajutorul social cu 0,6 p.p.

Veniturile din activităţile pe cont propriu reprezintă 17,6% din veniturile populaţiei, inclusiv 9,1% sunt veniturile din activitatea individuală agricolă, iar 8,5% – veniturile din activitatea individuală non-agricolă. Comparativ cu T.III 2011 ponderea veniturilor din activităţi pe cont propriu s-a redus cu 1,1 p.p.

Transferurile băneşti din afara ţării rămân a fi o sursă importantă pentru bugetul gospodăriilor. În medie, acestea constituie 15,7% din total venituri fată de 16,0% în T.III 2011. În funcţie de mediu de reşedinţă, se constată că veniturile populaţiei urbane au fost în medie cu 423,2 MDL sau de 1,3 ori mai mari comparativ cu veniturile populaţiei din mediul rural. Principala sursă de venit a populaţiei din mediul urban este activititatea salariată, care reprezintă 53,1% din total venituri (55,5% în T.III 2011) şi prestaţiile sociale – 19,3% (15,8% în T.III 2011).

În mediul rural, activitatea salariată contribuie la formarea veniturilor în proporţie de 30,1% (29,6% în T.III 2011). Totodată, veniturile obţinute din activitatea individuală agricolă au asigurat 16,4% din totalul veniturilor disponibile. Transferurile din afară ţării deţin o pondere mai mare în structura veniturilor populaţiei din mediul rural, 21,1% faţă de 10,1% în cazul populaţiei urbane. În afară de aceasta, pentru populaţia rurală este caracteristică şi o pondere mai mare a prestaţiilor sociale, contribuţia fiind de 21,9%, comparativ cu 19,3% în mediul urban.

În structura veniturilor disponibile ale populaţiei predominante sunt veniturile băneşti – 89,1%, celor în natură le revine respectiv 10,9%. În termeni absoluţi, valoarea veniturilor băneşti a însumat 1343,0 MDL lunar în medie pe o persoană, iar cele în natură – 164,3 MDL. Veniturile

băneşti reprezintă 96,0% în cazul veniturilor populaţiei urbane, iar în cazul celei din mediul rural contribuţia acestora este de 82,4%.

Cheltuielile de consum ale populaţiei. *Cheltuielile medii lunare de consum* ale populaţiei în trimestrul III 2012 au constituit în medie pe o persoană 1675,3 MDL, fiind în creştere faţă de aceeaşi perioadă a anului precedent cu 3,2%. În termeni reali (cu ajustarea la indicele preţurilor de consum) populaţia a cheltuit în medie cu 1,1% mai puţin comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent.

Cea mai mare parte a cheltuielilor a fost destinată acoperirii necesarului de consum alimentar – 42,0% (cu 0,6 p.p. mai mult faţă de T.III al anului 2011). Pentru întreţinerea locuinţei o persoană în medie a alocat 19,0% din cheltuielile totale de consum (- 0,7 p.p.), iar pentru îmbrăcăminte şi încălţăminte – 10,3% (+ 0,1 p.p.). Celelalte cheltuieli au fost direcţionate pentru serviciile de sănătate (6,5% faţă de 5,2% în T.III 2011), transport (4,3% faţă de 5,2%), comunicaţii (4,3% faţă de 4,1%), dotarea locuinţei (4,1% faţă de 4,4%), învăţământ - 1,0% (nivelul anului precedent), etc.

În medie, cheltuielile de consum ale populaţiei din mediul urban au constituit 1972,3 MDL pe o persoană lunar, respectiv cu 514,4 MDL sau de 1,4 ori mai mult faţă de mediul rural. În mediul urban, pentru asigurarea consumului de produse alimentare, populaţia a alocat 40,5% din cheltuielile lunare de consum (40,0% în T.III 2011), iar în rural – 43,5% (42,9% în T.III 2011). Populaţia urbană cheltuie mai mult pentru întreţinerea locuinţei (19,9% faţă de 18,1% în mediul rural), transport (4,9% faţă de 3,6%) servicii de comunicaţii (4,5% faţă de 4,0%), servicii de agrement (2,6% faţă de 1,1%), învăţământ (1,3% faţă de 0,8%) şi pentru hoteluri, cafenele şi restaurante (2,2% faţă de 0,4%).

În structura cheltuielilor totale de consum ale populaţiei, predomină cheltuielile băneşti – 90,2%, celor în natură le revine respectiv 9,8%. În gospodăriile urbane cheltuielile în natură constituie 3,5% din total cheltuielile de consum, de regulă acestea fiind cazurile consumului de produse alimentare primite gratis din afara gospodăriei (rude, ajutor social, etc.). În cazul gospodăriilor rurale cheltuielile în natură reprezintă consumul produselor alimentare din gospodăria auxiliară, iar ponderea acestora fiind de 16,0% din total cheltuieli de consum.

Remunerarea muncii. Câştigul salarial mediu nominal brut din economia naţională în ianuarie-septembrie 2012, potrivit BNS al RM, a constituit 3426,3 MDL, înregistrând o creştere cu 9,3%, comparativ cu perioada similară a anului precedent.

În luna septembrie 2012, câştigul salarial mediu nominal brut a fost de 3421,5 MDL, înregistrând o creştere cu 8,3% faţă de luna septembrie 2011. Indicele câştigului salarial real pentru luna septembrie 2012 faţă de luna septembrie 2011 (calculat ca raport între indicele câştigului salarial nominal brut şi indicele preţurilor de consum) a fost de 103,2%. În sfera bugetară câştigul salarial mediu a constituit în luna septembrie curent 3123,1 MDL (+10,5% faţă de septembrie 2011). În sectorul economic (real) câştigul salarial în septembrie a înregistrat 3555,7 MDL (+7,4% faţă de septembrie 2011).

Tabel 6.1. Salariul mediu lunar în perioada ianuarie-septembrie 2012

	ianuarie	februarie	martie	aprilie	mai	iunie	iulie	august	septembrie
MDL	3139,0	3166,0	3273,5	3350,3	3489,8	3913,5	3574,9	3503,6	3421,5
USD	265,8	266,5	276,3	283,8	294,2	323,8	289,2	280,4	275,7
EUR	206,0	201,9	209,6	215,6	229,1	258,4	234,8	226,4	215,1

Sursa: Conform datelor Biroului Naţional de Statistică.

Câştigul salarial mediu nominal brut din economia naţională în luna octombrie 2012 a constituit 3482,3 MDL, înregistrând o creştere cu 10,1%, comparativ cu perioada respectivă a anului precedent. În sfera bugetară câştigul salarial mediu a constituit în luna octombrie curent 3192,0 MDL (+14,2% faţă de octombrie 2011). În sectorul economic (real) câştigul salarial a înregistrat 3615,3 MDL (+8,6% faţă de octombrie 2011). Indicele câştigului salarial real pentru luna octombrie 2012 faţă de luna octombrie 2011 (calculat ca raport între indicele câştigului salarial nominal brut şi indicele preţurilor de consum) a fost de 106,0%.

Minimul de existenţă. Mărimea minimului de existenţă în trimestrul III 2012 a constituit în medie pentru o persoană 1456,9 MDL, fiind în creştere faţă de T.III 2011. Majorarea minimului de existenţă este determinată preponderent de creşterea preţurilor, în special la produse alimentare. Totodată, valoarea minimului de existenţă este practic la nivelul T.II al anului curent.

Pe medii de reşedinţă minimul de existenţă se caracterizează prin valori mai mari pentru mediul urban – 1563,9 MDL sau cu 13,3% mai mult comparativ cu mediul rural – 1380,3 MDL. Pe categorii de populaţie, valoarea maximă a minimului de existenţă revine populaţiei în vârstă aptă de muncă – 1531,9 MDL, şi în special bărbaţilor – 1614,9 MDL.

Pentru pensionari minimul de existenţă a constituit 1259,5 MDL şi reprezintă 86,5% din valoarea medie pentru total populaţie. În acelaşi timp, valoarea medie a pensiei lunare stabilite la 1 octombrie 2012 a constituit 957,9 MDL, sau cu 9,6% mai mult comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent. Respectiv pensia medie reprezintă 76,1% din valoarea medie a minimului de existenţă pentru pensionari comparativ cu 72,4% în T.III 2011.

Minimul de existenţă pentru copii constituie în medie 1364,3 MDL lunar cu o diferenţiere a acestui indicator în funcţie de vârsta copilului, de la 577,4 MDL pentru un copil în vârstă de până la 1 an, până la 1528,5 MDL pentru un copil în vârstă de 7-16 ani.

Salariul mediu lunar pe economie al unui angajat a constituit în această perioadă 3498,3 MDL, fiind astfel posibilă acoperirea minimului de existenţă pentru populaţia aptă de muncă în mărime de 2,3 ori. Câştigul salarial al angajaţilor din sectorul financiar este de 4,5 ori mai mare decât mărimea minimului de existenţă, pe când în cazul salariaţilor din piscicultură mărimea salariilor medii depăşeşte minimul de existenţă cu 5%.

Protecţia socială a populaţiei. Conform datelor preliminare a Casei Naţionale de Asigurări Sociale, numărul *pensionarilor* aflaţi la evidenţa organelor de protecţie socială la 1 octombrie 2012 a constituit 645,7 mii pers. sau cu 10,5 mii persoane mai mult comparativ cu 1 octombrie 2011.

Mărimea medie a *pensiei* (indexate) lunare stabilite a constituit 957,9 MDL, fiind în creştere cu 9,6% faţă de 1 octombrie 2011.

Ocrotirea sănătăţii. Potrivit informaţiei preliminare a Ministerului Sănătăţii, morbiditatea populaţiei de unele boli infecţioase în ianuarie-septembrie 2012 se caracterizează prin majorarea cazurilor de îmbolnăviri de hepatite virale 120 cazuri sau 3,4 cazuri la 100 mii locuitori, prin infecţii intestinale acute 15396 cazuri sau 432,5 cazuri la 100 mii locuitori, tuberculoză a organelor respiratorii 2448 cazuri sau 68,8 cazuri la 100 mii locuitori, şi a cazurilor de varicelă – 6979 cazuri sau 196,0 cazuri la 100 mii locuitori. Totodată, au fost înregistrate mai puţine cazuri de îmbolnăviri prin gripă (210 cazuri faţă de 4567 în ianuarie-septembrie 2011) şi a infecţiilor acute ale căilor respiratorii cu localizări multiple – 137,4 mii cazuri faţă de 179,1 mii cazuri în ianuarie-septembrie 2011.

Din total cazuri de infecţii intestinale acute 70,5% revin copiilor, iar în cazul dizenteriei bacteriene incidenţa la copii constituie 67,2% din total persoane cu maladia dată. Majoritatea cazurilor de îmbolnăviri cu varicelă de asemenea revin copiilor (91,0%), iar în medie la 10 mii copii revin 87 cazuri de varicelă. În profil teritorial cea mai mare rată a incidenţei prin varicelă este înregistrată

în raioanele Străşeni – 165 cazuri la 10 mii copii, Cahul – 160, mun. Chişinău – 145, raioanele Orhei – 126, Ungheni – 93, Hînceşti – 92 cazuri la 10 mii copii.

În ianuarie-septembrie 2012 numărul purtătorilor virusului imunodeficienţei umane (VIH) a constituit 366 persoane sau cu 18 cazuri mai puţin comparativ cu ianuarie-septembrie 2011. Totodată, au fost înregistrate 148 cazuri de boală Sindromului Imunodeficienţei Dobândite (SIDA), majoritatea cazurilor fiind înregistrate în municipiile Chişinău şi Bălţi, respectiv 45 şi 20 cazuri.

Învăţământ. Reţeaua învăţământului superior, în anul de studii 2012/13, este formată din 34 unităţi, inclusiv 19 instituţii de stat şi 15 – nestatale. La începutul anului de studii 2012/13 numărul de studenţi a constituit 102,5 mii pers. (exclusiv cei străini) sau cu 1,4% mai puţin faţă de anul de studii precedent. Reducerea numărului de studenţi a fost determinată de scăderea contingentului de studenţi în instituţiile de stat. În medie la 10 mii locuitori revin 288 studenţi în instituţiile de învăţământ superior.

Din total studenţi în instituţii superioare, 68,6% studiază cu frecvenţă la zi, iar restul respectiv cu frecvenţă redusă. Studenţii cu frecvenţă la zi deţin o pondere mai mare în instituţiile de stat, 69,9% faţă de 63,1% în instituţiile nestatale. Pe sexe, se constată o preponderenţă a femeilor - 56,0% din total studenţi.

Ponderea studenţilor care urmează studiile în bază de contract înregistrează o situaţie similară anului anterior (72,3% faţă de 71,9% în anul de studii 2011/12). La forma de învăţământ cu frecvenţă redusă majoritatea studenţilor sunt înscrişi în bază de contract (94,2% faţă de 93,5% în anul de studii 2011/12), iar în cazul învăţământului de zi, respectiv 62,3% faţă de 63,1% în anul de studii 2011/12.

Distribuţia studenţilor din învăţământul superior pe cicluri este următoarea: 80,8% din total studenţi sunt înscrişi la studii superioare de licenţă, 15,1% – la studii de masterat şi 4,1% – la studii superioare medicale şi farmaceutice. Comparativ cu anul de studii 2011/12, la nivel de cicluri, constatăm scăderea numărului de studenţi la Ciclul I în instituţiile de stat (4,1%), inclusiv a studenţilor care învaţă din contul bugetului (7,5%).

În anul 2012, în învăţământul superior numărul *absolvenţilor* a constituit 26,7 mii pers., dintre care 20,1 mii pers. au finalizat Ciclul I (faţă de 21,9 mii în 2011), 5,9 mii – Ciclul II (faţă de 5,1 mii în 2011), iar 0,7 mii pers. – studiile superioare medicale/farmaceutice.

Majoritatea persoanelor au absolvit instituţiile de stat (21,5 mii), numărul acestora fiind în descreştere cu 2,5% faţă de anul 2011. Din numărul total al absolvenţilor instituţiilor de stat, 8,4 mii pers. sau 38,8% au finalizat cursuri cu finanţare bugetară.

Distribuţia numărului de absolvenţi licenţiaţi pe domenii generale de studiu în anul 2012 relevă faptul că în general activităţile inginereşti rămân a fi inferioare faţă de ştiinţele economice şi educaţie (respectiv, 10,3% din total licenţiaţi ai anului 2012, faţă de 26,8% şi 15,8%), în schimb numărul absolvenţilor cu profil ingineresc este practic la nivelul celor care au absolvit dreptul (10,5%).

În instituţiile de învăţământ superior şi-au desfăşurat activitatea didactică 6,0 mii pers. (personal de bază) sau cu 2,3% mai puţin comparativ cu anul de studii 2011/12. *Personalul didactic* cu grad ştiinţific a constituit 2,7 mii pers., inclusiv 2,3 mii doctori în ştiinţe şi 0,4 mii doctori habilitaţi. În afară de aceasta, personalul didactic auxiliar, componenţa cărora include laboranţii, tehnicienii şi bibliotecarii, număra 2,9 mii pers.

La începutul anului de studii 2012/13, numărul studenţilor străini a constituit 2,0 mii sau cu 24,3% mai mult faţă de anul de studii anterior. Cei mai mulţi studenţi sunt din Israel – 68,2%, Ucraina – 8,1%, România – 7,6%, Rusia – 5,0% şi Turcia – 3,0%.

Infracţiuni. Conform datelor Ministerului Afacerilor Interne, în ianuarie-septembrie 2012 s-au înregistrat 26,0 mii infracţiuni sau cu 2,1% mai mult decât în perioada respectivă a anului precedent. Din total infracţiuni circa două treimi sunt înregistrate în localităţile urbane. În medie la 10 mii locuitori revin 73 infracţiuni înregistrate în această perioadă. Cel mai mare nivel de infracţionalitate a fost înregistrat în municipiile Chişinău şi Bălţi, respectiv 106 infracţiuni la 10 mii locuitori şi 99 infracţiuni. Un nivel înalt al criminalităţii a fost înregistrat şi în raionul Criuleni – 82 crime la 10 mii locuitori, iar cel mai redus nivel în raionul Făleşti – 31 crime la 10 mii locuitori.

În ianuarie-septembrie 2012 au fost înregistrate cu 41,2% mai multe infracţiuni economice, în special fiind înregistrate mai multe cazuri de fabricare a banilor falşi – de 1,8 ori. Totodată, au fost înregistrate mai multe infracţiuni din categoria celor contra familiei şi minorilor – 56,8%, inclusiv a cazurilor de violenţă în familie – 66,1%. Se atestă o creştere şi a infracţiunilor privind viaţa sexuală – 25,8% şi celor contra securităţii publice – 10,4%. Predominante în structura infracţiunilor rămân a fi furturile, cu o pondere de circa 39% din total infracţiuni. În această perioadă au fost înregistrate mai puţine infracţiuni contra patrimoniului, contra vieţii şi sănătăţii persoanei şi a celor contra sănătăţii publice şi convieţuirii sociale.

În ianuarie-septembrie 2012 cu aplicarea armelor de foc, explozivelor şi grenadelor au fost săvârşite 50 infracţiuni, comparativ cu 48 cazuri în ianuarie-septembrie 2011. Contra persoanelor au fost comise 4,7 mii crime, în urma cărora au decedat 417 pers. sau cu 21 pers. mai mult comparativ cu ianuarie-septembrie 2011. Principalele cauze de deces fiind accidentele rutiere – 47,7%, omorurile – 26,8% şi vătămările intenţionate – 10,1%.

Din total infracţiuni înregistrate, fiecare a patra este săvârşită de persoane în vârstă aptă de muncă, dar fără ocupaţie. Ponderea infracţiunilor săvârşite de către minori sau cu participarea acestora a constituit 4,0%. În ianuarie-septembrie 2012 au fost relevate 14,3 mii pers. care au comis infracţiuni sau cu 1,2 mii pers. mai mult comparativ cu ianuarie-septembrie 2011. De cele mai dese ori infractorii sunt persoane neangajate în câmpul muncii - 82,5%, iar fiecare al zecelea infractor este minor – 9,7%. Majoritatea infractorilor sunt persoane care au comis crime pentru prima dată – 94,1%. Considerabil a crescut numărul persoanelor care au comis infracţiuni în stare de ebrietate şi în grup. La fel au fost înregistraţi mai mulţi infractori care au comis crime repetat.

Regiunea din partea stângă a râului Nistru

Conform datelor Serviciu Statistic al Transnistriei:

Situaţia demografică. *Numărul calculat al populaţiei* la 01.10.2012 a fost de 510,0 mii pers. În acelaşi timp, numărul populaţiei în localităţile urbane a constitut 352,1 mii pers. (69,0% populaţiei), iar numărul populaţiei rurale – 157,8 mii pers. (30,9%). *Scăderea naturală a populaţiei* pentru perioada ianuarie-septembrie anului 2012 a fost de 1627 pers. S-au înregistrat 3829 născuţi-vii, dar numărul decedaţilor a atins 5456 pers. *Mortalitatea infantilă* a copiilor sub un an, pentru perioada ianuarie-septembrie 2012, a constituit 35 pers. Cauzele principale ale mortalităţii infantile sunt: starea, care a apărut în perioada perinatală (12 cazuri), anomaliile congenitale (12 cazuri) şi intoxicaţiile, traume (5 cazuri). *Scăderea migraţională* a populaţiei pentru ianuarie-septembrie 2012 (luând in consideraţie migraţiunea internă şi externă) a fost de 1807 pers., comparativ cu perioada similară anului precedent, s-a micşorat cu 9,0%. În perioada ianuarie-septembrie 2012, în regiune *au sosit* 5469 de pers., ceea ce constituie 103,7% din numărul celor sosiţi în ianuarie-septembrie 2011, dintre acestea copii cu vârsta sub 16 ani – 1009 sau 18,4% din numărul total de sosiri. Au *plecat* 7276 de pers. sau 100,2% din numărul celor plecaţi în ianuarie-septembrie 2011, inclusiv copiii cu vârsta sub 16 ani – 1076 pers. sau 14,8% din numărul total de plecări. Din numărul total de sosiţi în regiune 46,7% sunt bărbaţi (2552 pers.), din numărul celor plecaţi bărbaţii constituie - 47,7% (3472 pers.). În ianuarie-septembrie anului 2012, în localităţile urbane au venit 3742 de pers., au plecat 5352 pers. sau faţă de perioada

similară anului 2011 – 107,2% şi 99,1% respectiv. În localităţile rurale au venit 1727 şi au plecat 1924 de pers. (97,0% şi 103,5%, respectiv). Numărul *căsătoriilor* înregistrate a fost de 2629 şi comparativ cu ianuarie-septembrie anului 2011, s-a micşorat cu 4,8%. Numărul de *divorţuri* a atins cifra de 1469, comparativ cu perioada similară anului 2011, s-a majorat cu 2,3%.

Piaţa forţei de muncă. În ianuarie-septembrie 2012 *populaţia ocupată* a constituit 104,8 mii pers., micşorându-se cu 247 pers. sau cu 0,2% faţă de ianuarie-septembrie 2011. La 01.10.2012, numărul cetăţenilor înregistraţi la agenţiile de ocupare a forţei de muncă, care nu sunt angajaţi în nici o activitate, a constituit 5164 pers. şi comparativ cu 01.10.2011, s-a majorat cu 9,2%. Din numărul total cetăţenilor înregistraţi – 3616 pers. sau 62,3% sunt femei. În total, în ianuarie-septembrie 2012, prin intermediul Agenţiei Transnistrene pentru Ocuparea Forţei de Muncă au fost angajaţi 9499 pers. dintre care 5224 pers. sau 55,0% sunt femei. În perioada analizată au fost efectuate consultări profesionale cu studenţii: consultaţii în grup – 172, care au însumat 2960 pers., şi consultaţii individuale – 852, care au cuprins 843 pers., cu populaţia adultă: consultaţii individuale – 5159, care au cuprins 4903 pers. Pentru formarea profesională s-au cheltuit 496,7 mii de ruble, inclusiv pentru achitarea burselor – 280,5 mii de ruble. Pentru prestaţiile de şomaj s-au cheltuit 15975,3 mii de ruble. Mărimea medie a *ajutorului de şomaj* în ianuarie-septembrie 2012 a constituit 396,2 ruble.

Remunerarea muncii. În ianuarie-septembrie 2012, *salariul nominal mediu lunar* calculat la un lucrător (cu excepţia subiecţilor antreprenoriatului mic) a constituit 3340 ruble sau 115,1% faţă de ianuarie-septembrie 2011 (la cursul oficial de schimb al autorităţii monetare din partea stângă a Nistrului – 300 dolari SUA sau 106,3% faţă de anul 2011). În perioada ianuarie-septembrie 2012, salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător în următoarele ramuri economice: „Industria" (4479 ruble sau 402 dolari SUA), „Transport" (3398 ruble sau 305 dolari SUA), „Electro- şi radio- comunicaţii" (7815 ruble sau 702 dolari SUA), „Construcţii" (3805 ruble sau 342 dolari SUA), „Comerţ şi alimentarea publică" (4011 ruble sau 360 dolari SUA), „Activitatea comercială generală" (4608 ruble sau 414 dolari SUA), „Bănci şi credite" (6771 ruble sau 608 dolari SUA), „Asigurări" (5210 ruble sau 468 dolari SUA) – a fost mai mare decât salariul mediu pe regiune. Totodată, salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător în următoarele ramuri economice: „Geologie şi meteorologie" (1475 ruble sau 132 dolari SUA), „Asistenţă socială" (1652 ruble sau 148 dolari SUA), „Silvicultura" (1711 ruble sau 154 dolari SUA), „Învăţământ" (2122 ruble sau 190 dolari SUA), „Comunicaţii poştale" (2010 ruble sau 180 dolari SUA), „Cultura şi artă" (1982 ruble sau 178 dolari SUA), „Organele de administrare" (2038 ruble sau 183 dolari SUA), „Sănătate" (2137 ruble sau 192 dolari SUA), „Agricultură" (2574 ruble sau 231 dolari SUA) – a fost mai mic decât salariul mediu pe regiune. În industrie, cel mai mare salariu mediu nominal lunar în ianuarie-septembrie 2012 a fost înregistrat pentru lucrătorii următoarelor subramuri: energia electrică – 472 dolari SUA, ceea ce este mai mult decât salariul mediu pe regiune cu 57,5%, siderurgia – 503 dolari SUA sau 167,6% din salariul mediu pe economie, industria alimentară – 383 dolari SUA sau cu 27,7% mai mult decât salariul mediu pe economie. Cel mai mic salariu nominal mediu lunar, calculat pentru perioada ianuarie-septembrie 2012, l-au avut lucrătorii următoarelor subramuri ale industriei: alte ramuri industriale – 194 dolari SUA, care este mai mic decât salariul mediu pe regiune cu 64,6%; industria de prelucrare a lemnului – 233 dolari SUA, care este mai mic decât salariul mediu cu 22,3%; industria poligrafică – 293 dolari SUA, care este mai mic decât salariul mediu pe regiune – 2,1%; industria chimică - 303 dolari SUA sau cu 1,1% mai mult decât salariul mediu pe economie.

Protecţia socială a populaţiei. Numărul mediu al pensionarilor pentru perioada iulie-septembrie 2012 îl constituie 137821 pers., dintre care pensie de muncă primesc – 133468 pers. şi pensie socială – 4353 pers. Mărimea medie a pensiilor stabilite a fost de 1119,61 ruble (pensia de muncă – 1138,74 ruble, socială – 533,05 ruble). Mărimea medie a pensiilor stabilite faţă de minimul de existenţă a pensionarului a alcătuit 118,9%.

Minimul de existenţă. Mărimea minimului de existenţă în ianuarie-septembrie 2012 a constituit în medie pentru o persoană 1167,59 ruble pe lună. Pe categorii de populaţie, valoarea

minimului de existenţă revine populaţiei aptă de muncă: bărbaţilor – 1265,73 ruble pe lună, femeilor – 1195,25 ruble pe lună. Minimul de existenţă al pensionarilor a constituit 943,76 ruble pe lună, copii cu vârsta sub 6 ani – 1043,91 ruble pe lună, copii de la 7 până la 15 ani – 1277,48 ruble pe lună.

Infracţiuni. În ianuarie-septembrie 2012, organele de ocrotire a ordinii publice au înregistrat 8196 cereri şi rapoarte cu privire la crime sau cu 11,3% mai puţin decât în ianuarie-septembrie 2011. Au fost înregistrate 4443 de crime, cu 20,1% mai puţin faţă de ianuarie-septembrie anului precedent. Din acestea au fost înregistrate: 33 – omoruri, 49 – vătămări intenţionate grave, 215 de crime ce ţin de traficul ilegal de arme, 152 de crime comise cu utilizarea armelor, muniţiilor şi explozivului, 469 – infracţiuni contra ordinii publice, 437 – infracţiuni legate de droguri, 151 – escrocherii, 880 – furturi, 124 – jafuri, alte crime – 1468, etc. În rezultatul infracţiunilor efectuate au suferit 2417 pers., dintre care au decedat 76 pers. (3,1%), li s-a pricinuit grave vătămări ale sănătăţii 163 pers. (6,7%).

ANEXE STATISTICE

PIB(utilizări)	PIB(nominal)		Consum final	Formarea bruta de capital fix		Variatia stocurilor		Export net	
	mil.lei preț. curente	% fata de an preced.	mil.lei preț. curente	mil.lei preț. curente	% fata de an preced.	mil.lei preț. curente	% fata de an preced.	mil.lei preț. curente	% fata de an preced.
2006	44754,4	104,8	50972,5	12691,5	121,3	1964,6	76,3	-20874,2	119,1
2007	53429,6	103,0	60618,1	18221,7	125,5	2138,1	99,4	-27548,3	118,5
2008	62921,5	107,8	71451,4	21391,4	102,2	3291,6	146,2	-33212,8	102,4
2009	60429,8	94,0	68574,0	13655,0	69,1	329,7	9,5	-22128,8	67,6
2010	71885,5	107,1	83240,3	16262,6	117,2	648,1	157,9	-28265,5	114,8
2011	82174,1	106,4	95911,0	19030,5	110,70	1094,4	157,8	-33861,6	110,0
Ian.-sep. 2006	34015,3	104,6	38392,6	8209,5	116,2	1664,4	110,7	-14251,2	123,9
Ian.-sep. 2007	40466,2	103,3	47154,0	10269,6	128,9	2190,3	116,1	-19147,7	119,6
Ian.-sep. 2008	47165,2	107,6	56577,7	12911,1	109,3	2379,4	89,9	-24703,0	105,7
Ian.-sep. 2009	44654,3	92,3	52784,6	7639,9	60,5	-619,0	-27,3	-15151,2	65,4
Ian.-sep. 2010	52329,2	106,5	62350,7	8837,3	112,8	1708,4	-254,9	-20567,2	116,6
Ian.-sep. 2011	60496,6	106,7	73316,0	10568,8	113,2	776,3	40,4	-24164,5	110,2
Ian.-sep. 2012	65402,0	99,8	78238,4	11978,7	100,1	850,47		-25665,5	
Trimestrul I 2009	13125,7	93,1	16537,8	1992,3	63,6	-479,1	-103,3	-4925,2	61,0
Trimestrul II 2009	14991,5	91,4	17427,7	3048,6	63,1	-581,5	-53,9	-4903,3	60,7
Trimestrul III 2009	16537,0	92,5	18819,2	2598,9	55,6	441,7	68,8	-5322,7	74,5
Trimestrul IV 2009	15775,5	99,2	15789,4	6015,1	82,3	948,6	105,5	-6977,6	74,0
Trimestrul I 2010	14549,4	104,7	18420,7	1608,7	79,7	269,5	-39,4	-5749,5	98,1
Trimestrul II 2010	17325,0	106,4	20731,4	3541,9	113,7	710,0	-130,7	-7658,3	135,6
Trimestrul III 2010	20454,8	108,0	23198,6	3686,7	137,0	728,9	142,4	-7159,4	116,3
Trimestrul IV 2010	19556,3	108,8	20889,6	7425,3	122,7	-1060,4	-111,4	-7698,2	110,9
Trimestrul I 2011	16784,3	108,4	21476,2	2078,1	124,9	497,3	177,8	-7267,3	120,4
Trimestrul II 2011	19843,3	106,8	23967,4	4736,9	127,1	-398,8	-59,1	-8462,2	105,8
Trimestrul III 2011	23869,0	105,3	27872,4	3753,8	94,8	677,8	86,4	-8435,0	106,7
Trimestrul IV 2011	21677,5	105,7	22595,0	8461,7	107,7	318,1	-31,4	-58026,1	109,5
Trimestrul I 2012	18095,8	101,0	23464,8	2439,0	101,0	272,2	105,3	-8080,2	
Trimestrul II 2012	21199,4	100,6	24687,8	5000,97	99,1	74,34		-8563,7	
Trimestrul III 2012	26106,8	98,3	30085,8	4538,7	100,8	503,95		-9021,599	

PIB (resurse)	PIB (nominal)		VAB		Agricultura		Industria		Constructii		Alte activitati		Impozite nete pe produs	
	mil.lei preț. curente	% fata de an preced.	mil.lei preț. curente	% pondere in PIB	mil.lei preț. curente	% fata de an preced.	mil.lei preț. curente	% fata de an preced.	mil.lei preț. curente	% fata de an preced.	mil.lei preț. curente	% fata de an preced.	mil.lei preț. curente	% fata de an preced.
2006	44754,4	104,8	37338,7	83,4	6488,8	97,2	6580,8	97,7	1776,5	132,4	22492,7	105,9	7415,6	111,0
2007	53429,6	103,0	44412,9	83,1	5333,9	65,0	7615,9	99,2	2585,9	121,2	28877,2	112,4	9016,7	106,7
2008	62921,5	107,8	51773,6	82,3	5544,0	141,1	8737,2	101,8	3115,0	100,3	34377,3	102,3	11148,0	113,1
2009	60429,8	94,0	50809,2	84,1	5134,5	90,1	8030,8	80,1	2108,7	73,2	35535,2	99,5	9620,6	95,8
2010	71885,5	107,1	59920,7	83,4	8657,4	107,4	9534,8	108,9	2437,5	112,7	39291,0	105,1	11964,8	111,7
2011	82174,1	106,4	68225,0	83,0	10071,0	105,5	11296	107,1	2801,0	104,7	44057,0	101,3	13949,0	110,4
Ian.-sep. 2006	34015,3	104,6	28919,5	85,0	5250,4	97,4	4959,3	93,0	1550,9	115,9	17158,9	108,5	5095,8	109,5
Ian.-sep. 2007	40466,2	103,3	34096,7	84,3	4433,6	67,7	5978,1	100,2	2373,5	127,1	21311,5	107,7	6369,5	120,9
Ian.-sep. 2008	47165,2	107,6	39408,6	83,6	3447,3	123,8	6944,7	101,8	3119,8	99,6	25896,8	106,1	7756,6	109,6
Ian.-sep. 2009	44654,3	92,3	37839,8	84,7	3260,2	89,4	5996,3	76,7	1956,3	69,2	26627,0	98,8	6814,5	94,9
Ian.-sep. 2010	52329,2	106,5	43818,7	83,7	4815,9	106,6	6943,0	106,4	2013,3	103,9	30046,5	104,2	8510,4	116,1
Ian.-sep. 2011	60496,6	106,7	50800,6	84,0	6666,2	102,9	8204,6	110,3	2349,2	107,1	33580,6	105,8	9696,0	108,6
Ian.-sep. 2012	65402,0	99,8	55116	84,27	6674,0	79,8	9075	101,5	2559	101,8	20875	102,1	10286	101,2
Trimestrul I 2009	13125,7	93,1	11132,4	84,8	640,5	103,0	1773,9	75,9	457,7	68,7	8260,2	99,9	1993,3	92,0
Trimestrul II 2009	14991,5	91,4	12714,2	84,8	1337,8	101,8	1834,8	75,3	696,9	76,5	8844,7	97,5	2277,4	85,4
Trimestrul III 2009	16537,0	92,5	13993,2	84,6	1281,9	76,3	2387,6	78,6	801,7	63,8	9522,0	99,1	2543,8	106,5
Trimestrul IV 2009	15775,5	99,2	12969,4	82,2	1874,3	91,2	2034,5	93,2	152,4	99,2	8908,2	101,5	2806,1	97,8
Trimestrul I 2010	14549,4	104,7	12233,2	84,1	659,0	103,5	2137,4	105,6	358,9	76,8	9077,9	102,3	2316,2	120,6
Trimestrul II 2010	17325,0	106,4	14427,4	83,3	1707,8	107,8	2119,4	108,2	720,3	105,4	9879,9	104,1	2897,6	113,5
Trimestrul III 2010	20454,8	108,0	17158,1	83,9	2449,1	106,9	2686,3	105,6	934,1	118,1	11088,6	106,0	3296,6	114,8
Trimestrul IV 2010	19556,3	108,8	16102,0	82,3	3841,5	108,8	2591,8	116,4	424,2	225,4	9244,5	107,6	3454,3	100,9
Trimestrul I 2011	16784,3	108,4	13916,5	82,9	684,0	106,4	2493,6	108,8	399,5	104,0	10339,3	106,2	2867,8	117,9
Trimestrul II 2011	19843,3	106,8	16694,3	84,1	2108,9	102,1	2492,2	109,8	987,3	124,9	11105,9	106,1	3149,0	105,2
Trimestrul III 2011	23869,0	105,3	20189,8	84,6	3873,2	102,4	3218,7	111,9	962,4	94,6	12135,5	105,3	3679,2	105,2
Trimestrul IV 2011	21677,5	105,7	17424,4	80,4	3404,8	108,9	3091,4	98,5	451,8	93,2	10476,4	86,5	4253,0	114,6
Trimestru I 2012	18095,8	101	15268	84,4	821	101,6	2771	97,9	395	109,8	11281	102,3	2828	98,4
Trimestrul II 2012	21199,4	100,6	17821,6	84,1	1929,6	92,5	2914,5	104,3	1104,98	100,9	12277,67	88,7	3377,79	101,3
Trimestrul III 2012	26106,8	98,3	22026,6	84,4	3923,3	69,2	3389,6	102,3	1059,2	100	725,7	104,7	4080,18	103,4

	Consum intermediar		Volumul productiei		Productia agricola	Productia industriala
	mil.lei preț. curente	% fata de an preced.	mil.lei preț. curente	% fata de an preced.	% fata de an preced.	% fata de an preced.
2009	76857,17	84,2	127666,36	87,6	90,4	97
2010	89937,97	108,8	149858,66	107,8	107,9	107,9
2011	102416,3	105,8	170641,4	105,7	104,6	107,4
Ian. - sep. 2009	55069,1	83,9	92420,4	86,8	89,8	75,7
Ian. - sep. 2010	62647,3	106,1	106345,2	105,6	108,7	106,3
Ian. - sep. 2011	71626,9	107,2	122427,4	106,8	103,7	110
Ian. - sep. 2012	71377,9	97,1	126494,2	98,1	78,4	98,2

	Ritmul de creştere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creştere al preţurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creştere al preţurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creştere al preţurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2006	12,7	9,1	16,4	14,7
2007	12,3	11	13,1	14,3
2008	12,7	15,6	8,3	16,5
2009	0	-5,6	-0,3	8,2
2010	7,4	5,7	7,3	9,1
2011	7,6	8,4	5,8	8,8
Ian. - Sep. 2006	12,2	8,9	16,5	12,8
Ian. - Sep. 2007	11,9	9,2	13,6	14,9
Ian. - Sep. 2008	14,2	18,3	9,7	16,5
Ian. - Sep. 2009	0,2	-5,7	-0,6	10,1
Ian. - Sep. 2010	7,2	5,3	7,3	8,8
Ian. - Sep. 2011	7,3	8,4	5,6	7,9
Ian. - Sep. 2012	4,9	3,4	4,4	7,3
Trimestrul I 2011	6,1	5,4	5,6	7,4
Trimestrul II 2011	7,1	7,8	5,1	8,6
Trimestrul III 2011	8,8	12,1	6,2	7,8
Trimestrul IV 2011	8,5	8,6	6,1	11,5
Trimestrul I 2012	6,2	4,7	5	9,2
Trimestrul II 2012	4,2	1,9	4,5	6,3
Trimestrul III 2012	4,4	3,6	3,7	6,4
Trimestrul IV 2012	3,9	4,9	3,6	3,1

	Ritmul de creştere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creştere al preţurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creştere al preţurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creştere al preţurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2011	6,7	6,3	6,6	7,1
Februarie 2011	5,7	5	5,4	6,6
Martie 2011	5,8	4,8	4,8	8,4
Aprilie 2011	6,5	6	5	9,1
Mai 2011	7	7,1	5,1	9,1
Iunie 2011	7,7	10,3	5,1	7,7
Iulie 2011	8,3	11,4	5,6	7,6
August. 2011	9,2	13,6	6,2	7,7
Septembrie 2011	8,8	11,4	6,8	8
Octombrie 2011	8,9	9,3	6,7	11
Noiembrie 2011	8,9	9,2	6,5	11,8
Decembrie 2011	7,8	7,4	5,2	11,6
Ianuarie 2012	6,9	5	5	11,8
Februarie 2012	6,1	5	4,9	8,9
Martie 2012	5,4	4,1	5,3	7,1
Mai 2012	4,7	2,9	4,9	6,3
Aprilie 2012	4,1	2	4,5	6,1
Iunie 2012	3,7	0,9	4,1	6,4
Iulie 2012	4	2,1	3,8	6,4
August. 2012	4,4	3,5	3,7	6,4
Septembrie 2012	4,9	5,1	3,5	6,3
Octombrie 2012	3,9	4,8	3,6	3,3
Noiembrie 2012	3,7	4,5	3,6	2,9
Decembrie 2012	4,1	5,4	3,6	3

	Ritmul de creştere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creştere al preţurilor din industria extractivă , % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creştere al preţurilor din industria prelucrătoare , % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creştere al preţurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creştere al preţurilor în construcţii , % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creştere al preţurilor la produsele agricole, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2006	12,2	33	14	3,6	20,1	2,9
2007	13,4	23,9	9	91,2	20,4	39,2
2008	10,4	19,2	9,3	33	20	-14,2
2009	-3	-4,5	-3,9	14	-11,9	-18,5
2010	7,9	0,7	6,2	16,1	2,3	42,9
2011	6,8	2,6	6,3	10,5	9	10
Ian. - Sep. 2006	12	37,3	13,6	3,9		-0,6
Ian. - Sep. 2007	12,7	25,1	8,4	87,2		38,4
Ian. - Sep. 2008	12,5	21	11,7	29,3		4
Ian. - Sep. 2009	-3,7	-3,5	-4,8	19,5		-31,3
Ian. - Sep. 2010	8,3	0	6,7	15,3		32,4
Ian. - Sep. 2011	6,3	3,5	5,7	9,6		19,9
Ian. - Sep. 2012	6	2	5,3	10,2		11,3
Trimestrul I 2011	4,7	3,6	3,8	9,2	4,3	17,3
Trimestrul II 2011	6,3	3,6	5,7	10,1	5,3	21,1
Trimestrul III 2011	7,9	3,4	7,6	9,6	8,1	20,3
Trimestrul IV 2011	8,4	0	7,8	13,1	9,3	1,9
Trimestrul I 2012	7,1	-0,5	6,4	11,8	9,4	-0,4
Trimestrul II 2012	5,8	1,3	5,3	9,0	10,6	-6,9
Trimestrul III 2012	5	5,1	4,1	9,9	11,3	22,3
Trimestrul IV 2012	4,8	9,5	4,4	6,5		

	Ritmul de creştere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creştere al preţurilor din industria extractivă , % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creştere al preţurilor din industria prelucrătoare , % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creştere al preţurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2011	4,2	2,8	2,7	12,2
Februarie 2011	4,9	2,8	4,4	8
Martie 2011	4,9	5,2	4,4	7,4
Aprilie 2011	5,5	4,5	4,6	10,5
Mai 2011	6,9	4,9	6,3	10,7
Iunie 2011	6,6	1,3	6,2	9,2
Iulie 2011	8	3,4	7,8	9,6
August. 2011	7,7	3,4	7,4	9,6
Septembrie 2011	7,9	3,4	7,7	9,6
Octombrie 2011	8,4	-0,5	8,4	9,7
Noiembrie 2011	8,8	1,4	8	14,8
Decembrie 2011	8,1	-1	7,1	14,8
Ianuarie 2012	10,4	-1,6	9,8	14,8
Februarie 2012	6,6	1,1	6	10,4
Martie 2012	6,5	-1,1	5,9	10,4
Mai 2012	5,8	-1,1	5,7	7,3
Aprilie 2012	5,7	-0,1	5	9,9
Iunie 2012	6,0	5,2	5,3	9,9
Iulie 2012	5,0	4,3	4,1	9,9
August. 2012	4,8	5,4	3,9	9,9
Septembrie 2012	5,3	5,7	4,4	9,9
Octombrie 2012	5	10	4,1	9,7
Noiembrie 2012	5	7,8	4,9	4,9
Decembrie 2012	4,5	10,6	4,3	4,9

	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritmul de creştere al cursul nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creştere al cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creştere al cursul real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creştere al cursul real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
2006	13,1	16,5	4,2	5	-4,6	-4,8
2007	12,1	16,6	-7,5	0,7	-15,4	-8,4
2008	10,4	15,3	-14,4	-7,9	-21,2	-15,9
2009	11,1	15,5	6,9	1,4	6,6	1,8
2010	12,4	16,4	11,3	5,8	5,3	0,2
2011	11,7	16,3	-5,1	-0,4	-9,1	-4,9
Ian. - Sep. 2006	13,1	16,3	4,1	2,7	-3,6	-6,4
Ian. - Sep. 2007	12,4	16,6	-5,5	2	-13,5	-7
Ian. - Sep. 2008	10,4	15,8	-16,1	-4,9	-23,3	-14
Ian. - Sep. 2009	11,0	15,1	5,9	-4,7	4,8	-4,7
Ian. - Sep. 2010	12,5	16,5	13,7	9,2	7,9	3,4
Ian. - Sep. 2011	11,7	16,5	-6,3	0,1	-10,1	-4,2
Ian. - Sep. 2012	12,1	15,4	2,9	-6,3	0,2	-8,3
Trimestrul I 2011	12,1	16,5	-4	-5,3	-7,7	-8,6
Trimestrul II 2011	11,6	16,7	-8,3	3,5	-11,6	-0,7
Trimestrul III 2011	11,5	16,3	-6,7	2,5	-11	-3,3
Trimestrul IV 2011	11,8	15,9	-1,1	-1,9	-5,9	-7
Trimestrul I 2012	11,8	15,5	-1,7	-5,8	-4,9	-8,9
Trimestrul II 2012	11,9	15,3	2,5	-8,6	0,4	-10
Trimestrul III 2012	11,9	15,3	2,5	-8,6	5,3	-6,1
Trimestrul IV 2012	12,4	15,5	8	-4,5		

	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritmul de creștere al cursul nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
Ianuarie 2011	12,2	16,3	-1,2	-7,5	-6,1	-11,4
Februarie 2011	12	16,4	-5,8	-6	-9,1	-9
Martie 2011	11,9	16,7	-5,1	-2,3	-7,9	-5,3
Aprilie 2011	11,7	16,9	-6,3	0,7	-9,4	-2,9
Mai 2011	11,6	16,7	-8,5	4,3	-11,6	0
Iunie 2011	11,6	16,7	-10,2	5,7	-13,7	0,7
Iulie 2011	11,5	16,5	-8,4	2,8	-12,4	-2,7
August. 2011	11,4	16,3	-6,2	4,2	-10,9	-2,3
Septembrie 2011	11,6	16	-5,3	0,5	-9,6	-4,9
Octombrie 2011	11,8	16,1	0,2	-1,1	-4,6	-6,4
Noiembrie 2011	11,7	15,9	-0,7	-1,6	-5,7	-7
Decembrie 2011	11,8	15,6	-3	-3,1	-7,3	-7,6
Ianuarie 2012	11,8	15,2	-3,3	-6,7	-7	-10,4
Februarie 2012	11,8	15,7	-1,1	-4,4	-4,1	-7,4
Martie 2012	11,9	15,6	-0,8	-6,5	-3,5	-9
Mai 2012	11,8	15,5	0,9	-8,1	-1,3	-9,7
Aprilie 2012	11,9	15,2	2,7	-8,7	0,1	-10,1
Iunie 2012	12,1	15,1	4,4	-9,3	2,4	-10,2
Iulie 2012	12,4	15,2	7,4	-7,8	4,7	-8,8
August. 2012	12,5	15,5	9,9	-5,1	7,1	-6,6
Septembrie 2012	12,4	15,9	7	-0,7	4,2	-2,7
Octombrie 2012	12,3	15,9	3,9	-1,6	2,2	-2,8
Noiembrie 2012	12,3	15,8	5,2	-0,6	3,3	-2
Decembrie 2012	12,2	16	3,4	2,8		

Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (compartiv cu aceași perioadă a anului trecut)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (compartiv cu aceași perioadă a anului trecut)	Datoria publică, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Presiunea fiscală, %
2006	17827,2	23%	17973,9	29%	13058,6	146,7	33%
2007	22292	25%	22415,6	25%	12393,1	123,6	34%
2008	25516,9	14%	26146,9	17%	11604,36	630	34%
2009	23517,7	-8%	27354,3	5%	14622,6	3836,6	32%
2010	27550,9	17%	29328,9	7%	18870,8	1778	31%
2011	30150,5	9%	32117	10%	24005,4	1958,5	31%
Trimestrul I 2009	4974,8	-9%	6057,3	17%		1082,5	
Trimestrul II 2009	5858,2	-7%	6853,5	5%	12936,4	2077,8	
Trimestrul III 2009	5823,7	-9%	6496,1	2%	13805,3	2750,2	
Trimestrul IV 2009	6861	-6%	7947,4	-1%	14622,6	3836,6	
Trimestrul I 2010	5582,4	12%	6451,2	7%	17458,1	868,8	
Trimestrul II 2010	6817,4	16%	7253,9	6%	18005,1	1305,3	
Trimestrul III 2010	6711,9	15%	6903	6%	18564,7	1496,4	
Trimestrul IV 2010	8439,2	23%	8720,8	10%	18870,8	1778	
Trimestrul I 2011	6122	10%	6640,5	3%	18768	518,5	
Trimestrul II 2011	7524,5	10%	8368,6	15%	18991,7	1362,6	
Trimestrul III 2011	7598	13%	7643,3	11%	19875,2	1407,9	
Trimestrul IV 2011	8906	6%	9464,6	9%	24005,4	1407,9	
Trimestrul I 2012	6582,7	8%	7363,5	11%	26034,2	780,8	
Trimestrul II 2012	8744,5	16%	8898,9	6%	26474,5	935,2	
Trimestrul III 2012	8613,5	13%	8486	11%	27429,2	807,7	
Ianuarie 2010	1520,5	6%	1802,4	14%	14512,7	281,9	
Februarie 2010	1785,5	-5%	2147,6	-1%	17177,3	644	
Martie 2010	2276,4	37%	2501,2	8%	17458,1	868,8	
Aprilie 2010	2343,6	15%	2328,9	-1%	17589,2	854,1	
Mai 2010	2111,3	16%	2242	9%	17861	984,4	
Iunie 2010	2362,5	18%	2683	10%	18005,1	1305,3	

Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creşterea veniturilor la BPN, % (compartiv cu aceaşi perioadă a anului trecut)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creşterea cheltuielilor din BPN, % (compartiv cu aceaşi perioadă a anului trecut)	Datoria publică, mil. MDL (sold la sfârşitul perioadei)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârşitul perioadei)	Presiunea fiscală, %
Iulie 2010	2198,2	10%	2415,2	-3%	17818,6	1522,3	
August 2010	2122,4	17%	2081,2	13%	18361,3	1481,1	
Septembrie 2010	2391,3	19%	2406,6	10%	18564,7	1496,4	
Octombrie 2010	2340,3	19%	2441,6	22%	18308,2	1597,7	
Noiembrie 2010	2343,4	10%	2765	14%	18411,9	2019,3	
Decembrie 2010	3755,5	36%	3514,2	0%	18870,8	1778	
Ianuarie 2011	1840,9	21%	1876,8	4%	18849,3	35,9	
Februarie 2011	1902,4	7%	2291,4	7%	18851,1	424,9	
Martie 2011	2378,7	4%	2472,3	-1%	18768	518,5	
Aprilie 2011	2222,8	-5%	2702,3	16%	19003,5	998	
Mai 2011	2482,3	18%	2679,1	19%	18909,6	1194,8	
Iunie 2011	2819,4	19%	2987,2	11%	18991,7	1362,6	
Iulie 2011	2304,4	5%	2850,9	18%		1909,9	
August 2011	2327,2	10%	2317,9	11%		1900,6	
Septembrie 2011	2966,4	24%	2473,7	3%	19875,2	1407,9	
Octombrie 2011	2553	9%	2685	10%		1539,9	
Noiembrie 2011	2526,8	8%	2693,8	-3%		1706,9	
Decembrie 2011	3834,2	2%	4085,8	16%	24005,4	1958,5	
Ianuarie 2012	1990,9	8%	2087,6	11%		96,7	
Februarie 2012	1951,2	3%	2514,7	10%		660,2	
Martie 2012	2640,6	11%	2761,2	12%	26034,2	23,9	
Aprilie 2012	2909,8	31%	2735,9	1%		606,9	
Mai 2012	2845,6	15%	3104,4	16%		865,7	
Iunie 2012	2989,1	6%	3058,6	2%	26474,5	935,2	
Iulie 2012	2950,3	28%	3078	8%		1062,9	
August 2012	2656,8	14%	2813,5	21%		1219,6	
Septembrie 2012	3006,4	1%	2594,5	5%	27429,2	807,7	
Octombrie 2012	3030,6	19%	3108,2	16%		885,2	
Noiembrie 2012	3053,8	21%	3126	16%		957,5	

Perioada	Indicatori				Structura depozitelor, %			Veniturile și profitabilitatea%		Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL (sold la sfîrșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mil. MDL(sold la sfîrșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfîrșit de perioadă) volumul pe ani	Total Depozite mil.MDL(sold la sfîrșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite în valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în monedă națională	în monedă străină	în monedă națională	în monedă străină
2005	18007683,31	14997885,58	13444,2	17679,7	50,19	46,17	38,2	3,16	17,34	0,53	36,71	12,99	5,15	18,33	11,07
2006	22776727,9	18843026,11	16590,3	19809,8	53,59	40,04	49,24	3,44	20,67	0,58	33,48	11,93	5,17	18,18	11,06
2007	31978663,96	26454375,89	26486,8	20662	61,1	31,35	48,56	3,94	24,16	0,73	28,98	15,13	6,01	18,85	10,88
2008	39122691,17	32088011,63	27811,8	24035,3	62,86	28,08	46,41	3,49	19,91	0,65	30,63	18,09	9,64	20,96	12,02
2009	39915006	33008335,6	14246,5	23834	62,33	30,33	53,59	-0,39	-2,12	0,6	38,27	14,66	7,61	20,31	12,51
2010	42269552,18	35010881,54	23429,8	26942,4	63,28	33,96	48,45	0,47	2,61	0,67	34,18	7,56	3,42	16,25	9,91
2011	47707871,76	39613543,97		30112,1	63,36	32,21	46,16	1,95	11,51	0,69	33,17	7,54	3,69	14,37	8,75
Timestrul I 2009	37572432,3	30461936,8	24660,8	22498,4	63,33	28,35	53,39	1,41	7,53	0,65	29,27	19,36	10,18	23,13	13,3
Timestrul II 2009	36586829,4	29749716,29	24660,8	22454,9	63,15	28,59	56,56	0,47	2,51	0,64	31,46	15,04	8,16	18,94	13,09
Timestrul III 2009	37797021,5	30800486,4	23847,3	23118,7	62,62	29,44	54,56	0,16	0,87	0,62	34,53	10,77	4,88	19,04	11,89
Timestrul IV 2009	39915006	33008335,6	23505,4	23834	62,33	30,33	53,59	-0,39	-2,12	0,6	38,27	14,66	7,61	20,31	12,51
Timestrul I 2010	39309206,77	32224709,89	23740,4	24162,4	63,23	31,08	51,31	1,59	8,9	0,6	36,49	9,11	3,37	17,25	10,21
Timestrul II 2010	39653431,7	32546028,2	24903	24138	64,05	31,49	49,7	1,78	9,94	0,62	34,81	6,65	3,32	16,46	10,49
Timestrul III 2010	40865287,84	38516716,02	25896,4	25594,3	63,05	33,68	48,88	1,24	6,94	0,67	34,05	7,43	3,48	15,8	9,77
Timestrul IV 2010	42302918,95	35013033,34	26915,5	26942,4	63,28	33,96	48,45	0,54	3,04	0,67	24,15	7,56	3,42	16,25	9,91
Timestrul I 2011	43494259,88	36039545,85	27481,8	27950,8	65,43	32,54	47,98	1,73	10,07	0,7	33,2	7,88	3,38	14,6	9,09
Timestrul II 2011	44837379,68	37354219,4	28833,4	29063,6	66,04	31,78	47,64	1,75	10,32	0,72	31,77	7,28	3,58	14,2	8,9
Timestrul III 2011	46322984,98	33483173,31	30076,6	29794,2	64,51	32,96	46,91	1,96	11,53	0,68	31,67	6,87	3,94	14,11	8,86
Timestrul IV 2011	47707871,76	39613543,97	30963	30112,1	63,36	32,21	46,16	1,95	11,51	0,69	33,17	8,45	3,83	13,96	7,67
Timestrul I 2012	50070839,41	40711223,41	31952,8	30675,6	65,3	30,7	45,8	2,7	13,4	0,7	31,8	7,23	3,92	14,25	8,6
Timestrul II 2012	53572296,47	43421074,58	32945,6	31962,1	63,4	31,3	45,7	2,3	11,6	0,7	32,3	7,59	3,79	13,69	7,92
Timestrul III 2012	55791173,74	45476737,09		27287,1	64	31,9	44,4	2	10,5	0,7	31,6	7,94	4,97	12,58	7,78

Perioada	Indicatori				Structura depozitelor, %			Veniturile și profitabilitatea%		Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mii. MDL (sold la sfîrșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mii. MDL(sold la sfîrșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfîrșit de perioadă) volumul pe ani	Total Depozite mil.MDL(sold la sfîrșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite în valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în monedă națională	în monedă străină	în monedă națională	în monedă străină
ian.10	39645717,2	32688158,16	23648,1	24300,4	63,3	30,93	53,32	1,55	8,81	0,61	38,1	9,7	3,59	17,03	10,67
feb.10	39548558,9	32494778,8	23614,9	24151	64,01	30,31	51,25	1,49	8,38	0,61	38,29	8,45	3,63	17,78	10,37
mar.10	39309206,77	32224709,89	23740,4	24162,4	63,23	31,08	51,31	1,59	8,9	0,6	36,49	9,11	3,37	17,25	10,21
apr.10	39510499,06	32385972,14	23849,4	24160,8	63,87	30,83	50,18	1,51	8,46	0,62	37,55	8,31	3,37	16,85	10,29
mai.10	39385857,36	32329699,37	24390	24074,2	63,73	31,59	49,75	1,78	9,96	0,65	35,55	6,45	3,32	16,81	10,15
iun.10	39653431,7	32546028,2	24903	24138	64,05	31,49	49,7	1,78	9,94	0,62	34,81	6,65	3,32	16,46	10,49
iul.10	40023064,75	32829967,34	25312,4	24484,5	64,09	31,61	49	1,89	10,57	0,64	33,94	7,79	3,43	16,02	10,43
aug.10	40107087,08	32848479,57	25660,3	24546,3	63,29	32,53	48,88	1,92	10,71	0,66	33,59	7,99	3,52	16,44	9,29
sep.10	40665287,84	33483173,31	25896,4	25594,3	63,05	33,68	48,88	1,24	6,94	0,67	34,05	7,43	3,48	15,8	9,77
oct.10	41107397,84	33625402,69	26459,8	25785,3	63,64	33,3	48,32	1,4	7,76	0,68	33,19	6,79	3,43	15,88	9,65
nov.10	41586026,78	34096665,6	26831,5	26235,7	63,23	33,84	47,92	1,28	7,11	0,69	33,36	6,82	3,18	15,24	9,31
dec.10	42302917,96	35013033,34	26915,5	26942,4	63,28	33,96	48,45	0,54	3,04	0,67	34,15	6,54	3,29	14,76	9,25
ian.11	42867398,67	35508020,14	26971,1	27494,8	63,82	33,62	48,55	1,99	11,58	0,67	34,15	6,79	3,41	15,24	9,31
feb.11	43188607,55	35798645,23	27346	27890,9	64,6	33,34	48,28	1,72	10,02	0,68	34,6	7,82	3,43	14,53	9,25
mar.11	43494259,88	36039545,85	27481,8	27950,8	65,43	32,54	47,98	1,73	10,07	0,7	33,2	7,88	3,38	14,6	9,09
apr.11	43786457,25	36333330,36	27844,6	27944,4	66,38	31,37	48,3	1,7	9,92	0,7	32,82	7,23	3,64	15,05	8,67
mai.11	44105507,72	36667328,97	28157,4	28440,8	65,79	32,07	47,2	1,82	10,68	0,71	33,34	7,83	3,38	14,59	8,96
iun.11	44837379,68	37354219,4	28833,4	29063,6	66,04	31,78	47,64	1,75	10,32	0,72	31,77	7,28	3,58	14,2	8,9
iul.11	44812702,04	37236029,98	28776,2	29116,5	65,75	31,97	46,84	1,86	10,97	0,71	32,3	7,75	3,54	14,32	9,23
aug.11	45623382,56	37905950,26	29293,3	29577,3	65,38	32,31	46,71	1,91	11,25	0,7	32,68	8	3,87	14,06	8,88
sep.11	46322984,98	38516718,02	30076,6	29794,2	64,51	32,96	46,91	1,96	11,53	0,68	31,67	6,87	3,94	14,11	8,86
oct.11	46837989,21	38893090,78	30341,2	30035,9	64,68	32,61	46,94	2,12	12,52	0,69	32,91	7,6	4,14	14,03	8,84
nov.11	46639186,44	38665909,75	30210,6	29976,6	65,09	32,42	46,38	1,83	10,82	0,68	33,35	7,37	4,07	14,57	8,79
dec.11	47708671,76	39613543,97	30963	30112,1	63,36	32,21	46,16	1,95	11,51	0,69	33,17	8,45	3,83	13,96	7,67
ian.12	49915280,62	39953843,84	31380	30245,9	63,3	32,3	46,3	3,1	15,4	0,7	31,5	7,06	4,03	14,71	8,36
feb.12	50710749,07	40598278,71	31999,3	30483,8	64,4	31,2	46	3,6	17,8	0,7	32,1	8,04	4,2	13,9	9,86
mar.12	50878839,41	40711223,41	31952,8	30342,8	65,3	30,7	45,4	2,9	14,6	0,7	31,8	7,32	4,2	14,05	9,36
apr.12	51338598,5	41039778,8	32265,5	30675,6	65,3	30,7	45,8	2,7	13,4	0,7	31,8	7,23	3,92	14,25	8,6
mai.12	51821950,69	41540002,05	32081,8	30921,5	64,4	31	44,6	2,6	13	0,7	32,3	7,5	3,92	13,98	8,09
iun.12	53572296,47	43421074,59	32945,6	31962,1	63,4	31,3	45,7	2,3	11,6	0,7	32,3	7,59	3,79	13,69	7,92
iul.12	54606667,13	44542420,79			63	32,7	45,9	2,3	11,8	0,7	32,3	7,4	4,19	13,38	7,74
aug.12	55152687,33	44867122,87			63,6	32,5	44,7	2,2	11,1	0,7	31,9	7,15	4,53	12,82	7,64
sept.12	55791173,74	45476797,09		272871	64	31,9	44,4	2	10,5	0,7	31,6	7,94	4,97	12,58	7,78
oct.12	56099442,01	45663209,67			64,7	31,4	44,3	2	10,5	0,7	32	7,72	4,5	13	7,64
nov.12	56946737,44	46367825,6			67,7	32,3	43,6	1,9	10,1	0,7	31,6	7,96	4,62	12,68	7,73

	Agregatul monetar M0, mil. MDL (sold la sfârşitul perioadei)	Agregatul monetar M1, mil. MDL (sold la sfârşitul perioadei)	Agregatul monetar M2, mil. MDL (sold la sfârşitul perioadei)	Agregatul monetar M3, mil. MDL (sold la sfârşitul perioadei)	Baza monetară, mil. MDL (sold la sfârşitul perioadei)
2006	5145,8	8268,3	12485,3	19558,1	6512,3
2007	6664,9	10923,6	18396,8	27344,2	9537,2
2008	7578,7	11609,2	21774,1	31680,8	11633,6
2009	8849	13206,8	20942	32684,4	10456,3
2010	10107,6	15720,2	24770,7	37051,2	12115
2011	10864,5	17385,6	28265,4	40977,1	14345,2
Ianuarie 2011	9579,1	15105	24474,2	37075,2	12084,1
Februarie 2011	9488,4	15079,2	24636,5	37380,8	11772,6
Martie 2011	9731	15250,8	25001,8	37683,9	12654,5
Aprilie 2011	10348,6	15582,5	25543,1	38295,6	13290,4
Mai 2011	10233,9	15773,3	26018,9	38677,2	13217,9
Iunie 2011	10486	16077,6	26417,7	39522,1	13402
Iulie 2011	10693,1	16427,9	26907,8	39811,1	13413,7
August. 2011	10774,3	16739,5	27242,3	40353,1	14076,7
Septembrie 2011	10509,7	16662,5	27140,8	40305,5	14062,5
Octombrie 2011	10560,8	16757,1	27326,9	40598,3	14265,8
Noiembrie 2011	10314,7	16701	27157,5	40292,9	14031,5
Decembrie 2011	10864,5	17385,6	28265,4	40977,1	14345,2
Ianuarie 2012	10280,2	16169,4	27617,0	40526,7	13643,6
Februarie 2012	10476,6	16422,4	27900,1	40960,8	13843,7
Martie 2012	10673,6	16613,3	28275,1	41016,6	14074,3
Aprilie 2012	10960,7	16742,9	28601,4	41636,4	15005,9
Mai 2012	10858,8	16903,8	28958,4	41780,4	14765,1
Iunie 2012	11243,9	17400,3	29541,1	43206,1	15082,8
Iulie 2012	11760,9	18263,2	30692,8	44752,8	15668,6
August. 2012	12417,4	19124,9	32196,0	46080,8	16284,4
Septembrie 2012	12784,9	19616,7	32936,2	46770,7	16840,7
Octombrie 2012	12537,4	19443,1	33024,0	47160,0	17155,6
Noiembrie 2012	12670,7	19531,3	33590,2	47913,9	16947,5
Decembrie 2012	13240,8	20607,3	34914,6	49513,2	17633,5

	Rata de bază, %	CBN, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la credite overnight, %	Credite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la depozite overnight, %	Depozite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata rezervelor obligatorii atrase în MDL, %
Ianuarie 2011	8	3731,3	10/11	-	4/5	290	8
Februarie 2011	8	3934,3	11	-	5	429,1	8/11
Martie 2011	8	3685,7	11	-	5	409,8	11
Aprilie 2011	8	3537,8	11	-	5	162,5	11
Mai 2011	8	3318,1	11	-	5	174	11
Iunie 2011	8	3484,2	11	-	5	260,4	11
Iulie 2011	8	3282,7	11	-	5	218,3	11/14
August. 2011	9	3005,8	11/12	-	5/6	140,8	14
Septembrie 2011	10	2723	12/13	-	6/7	230,2	14
Octombrie 2011	10	2647,1	13	-	7	150,2	14
Noiembrie 2011	10	2783	13	-	7	186,8	14
Decembrie 2011	9,5	2717,1	12,5	-	6,5	295,4	14
Ianuarie 2012	9,5/8,5	3456,7	12,5/11,5	-	6,5/5,5	347,3	14
Februarie 2012	8,5/6,5	3771	11,5/9,5	-	5,5/3,5	226,3	14
Martie 2012	6,5/4,5	3847,7	9,5/7,5	-	3,5/1,5	139,6	14
Aprilie 2012	4,5	3377,6	7,5	-	1,5	118,5	14
Mai 2012	4,5	3576,9	7,5	-	1,5	169,6	14
Iunie 2012	4,5	3682,4	7,5	-	1,5	268,7	14
August. 2012	4,5	3943,2	7,5	-	1,5	282,1	14
Septembrie 2012	4,5	4362,6	7,5	-	1,5	217,6	14
Octombrie 2012	4,5	3961,7	7,5	-	1,5	135,4	14
Noiembrie 2012	4,5	3900,5	7,5	-	1,5	184,6	14
Decembrie 2012	4,5	3650,8	7,5	-	1,5	368,9	14

Perioada	Valoarea totală a schimburilor comerciale, mil. MDL				Valoarea exportului, mil. USD				Valoarea importului, mil. USD				Exportul net, mil. USD	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, mil. USD
	Total	CSI	UE	Alte tari	Total	CSI	UE	Alte tari	Total	CSI	UE	Alte tari		
2006	3610,0	1371,4	1698,6	540,0	1013,8	409,0	516,9	87,9	2596,2	962,4	1181,7	452,1	-1582,4	39,0
2007	5029,5	1882,6	2359,9	787,0	1340,0	548,9	678,9	112,2	3689,5	1333,7	1681,0	674,8	-2349,5	36,3
2008	6489,9	2360,3	2925,4	1204,2	1591,1	623,0	820,1	148,0	4898,8	1737,3	2105,3	1056,2	-3307,7	32,5
2009	4561,3	1632,2	2088,6	840,6	1283,0	490,4	667,4	125,3	3278,3	1141,8	1421,2	715,3	-1995,3	39,1
2010	5396,8	1880,9	2433,1	1082,8	1541,5	624,0	728,9	188,6	3855,3	1256,9	1704,2	894,2	-2313,8	40,0
2011	7408,1	2632,7	3339,3	1436,1	2216,8	919,3	1083,0	214,5	5191,3	1713,4	2256,3	1221,6	-2974,5	42,7
9 lini 2006	2560,9	1007,6	1178,2	375,1	717,6	303,1	355,6	58,9	1843,3	704,5	822,6	316,2	-1125,7	38,9
9 luni 2007	3450,8	1301,8	1608,9	540,1	920,8	377,4	461,5	81,9	2530,0	924,4	1147,4	458,2	-1609,2	36,4
9 luni 2008	4868,8	1735,4	2245,0	888,4	1197,0	460,9	623,9	112,2	3671,8	1274,5	1621,1	776,2	-2474,8	32,6
9 luni 2009	3178,3	1140,4	1474,0	564,0	895,7	327,3	477,8	90,7	2282,6	813,1	996,2	473,3	-1386,9	39,2
9 luni 2010	3624,3	1224,5	1664,7	735,1	987,7	390,5	475,8	121,4	2636,6	834,0	1188,9	613,7	-1648,9	37,5
9 luni 2011	5238,6	1818,1	2412,8	1007,7	1544,9	626,4	770,1	148,4	3693,7	1191,7	1642,7	859,3	-2148,8	41,8
9 luni 2012	5282,0	1837,0	2372,8	1072,2	1548,4	667,2	721,1	160,1	3733,6	1169,8	1651,7	912,1	-2185,2	41,5
T I. 2010	1065,9	402,9	459,7	203,3	302,5	115,6	153,8	33,1	763,4	287,3	305,9	170,2	-460,9	39,6
T II. 2010	1217,1	373,4	577,5	266,2	304,4	122,5	143,7	38,2	912,7	250,9	433,8	228,0	-608,3	33,4
T III. 2010	1341,3	448,2	627,5	265,6	380,8	152,4	178,3	50,1	960,5	295,8	449,2	215,5	-579,7	39,6
T IV. 2010	1772,5	656,4	768,4	347,7	553,8	233,5	253,1	67,2	1218,7	422,9	515,3	280,5	-664,9	45,4
T I. 2011	1571,8	587,1	684,2	300,5	473,6	175,9	238,8	58,9	1098,2	411,2	445,4	241,6	-624,6	43,1
T II. 2011	1798,0	579,2	865,9	352,9	521,9	212,7	255,1	54,1	1276,1	366,5	610,8	298,8	-754,2	40,9
T III. 2011	1868,8	651,8	862,7	354,3	549,4	237,8	276,2	35,4	1319,4	414,0	586,5	318,9	-770,0	41,6
T IV. 2011	2169,5	814,6	926,5	428,4	671,9	292,9	312,9	66,1	1497,6	521,7	613,6	362,3	-825,7	44,9
T I. 2012	1709,0	655,1	720,4	333,5	504,8	201,1	252,2	51,5	1204,2	454,0	468,2	282,0	-699,4	41,9
T II. 2012	1793,5	572,1	853,0	368,4	537,0	227,3	255,8	53,9	1256,5	344,8	597,2	314,5	-719,5	42,7
T III. 2012	1779,5	609,8	799,4	370,3	506,6	238,8	213,1	54,7	1272,9	371,0	586,3	315,6	-766,3	39,8

Perioada	Valoarea totală a schimburilor comerciale, mil. MDL				Valoarea exportului, mil. USD				Valoarea importului, mil. USD				Exportul net, mil. USD	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, mil. USD
	Total	CSI	UE	Alte tari	Total	CSI	UE	Alte tari	Total	CSI	UE	Alte tari		
Ian 2011	419,2	162,8	173,3	83,1	134,4	42,5	69,9	22,0	284,8	120,3	103,4	61,1	-150,4	47,2
Feb 2011	516,9	191,6	227,3	98,0	161,0	56,6	84,1	20,3	355,9	135,0	143,2	77,7	-194,9	45,2
Mar 2011	635,7	232,7	283,6	119,4	178,2	76,8	84,8	16,6	457,5	155,9	198,8	102,8	-279,3	39,0
Apr 2011	596,9	200,6	286,4	109,9	175,8	70,8	88,5	16,5	421,1	129,8	197,9	93,4	-245,3	41,7
Mai 2011	611,3	187,9	296,7	126,7	173,6	69,7	84,3	19,6	437,7	118,2	212,4	107,1	-264,1	39,7
Iun2011	589,8	190,7	282,8	116,3	172,5	72,2	82,3	18,0	417,3	118,5	200,5	98,3	-244,8	41,3
Iul 2011	595,7	196,1	289,9	109,7	180,9	78,9	90,3	11,7	414,8	117,2	199,6	98,0	-233,9	43,6
Aug 2011	606,6	218,1	276,4	112,1	185,9	77,1	97,6	11,2	420,7	141,0	178,8	100,9	-234,8	44,2
Sep 2011	666,5	237,6	296,4	132,5	182,6	81,8	88,3	12,5	483,9	155,8	208,1	120,0	-301,3	37,7
Oct 2011	679,0	250,5	298,6	129,9	211,2	97,6	96,5	17,1	467,8	152,9	202,1	112,8	-256,6	45,1
Noi 2011	737,6	277,7	313,0	146,9	242,7	101,1	116,0	25,6	494,9	176,6	197,0	121,3	-252,2	49,0
Dec 2011	752,9	286,4	314,9	151,6	218,0	94,2	100,4	23,4	534,9	192,2	214,5	128,2	-316,9	40,8
Ian 2012	486,4	193,9	191,0	101,5	147,5	54,3	74,8	18,4	338,9	139,6	116,2	83,1	-191,4	43,5
Feb 2012	546,9	228,0	228,8	90,1	157,9	65,9	77,0	15,0	389,0	162,1	151,8	75,1	-231,1	40,6
Mar 2012	675,7	233,2	300,6	141,9	199,4	80,9	100,4	18,1	476,3	152,3	200,2	123,8	-276,9	41,9
Apr 2012	608,2	196,6	282,4	129,2	181,6	77,8	84,3	19,5	426,6	118,8	198,1	109,7	-245,0	42,6
Mai 2012	604,6	187,7	293,0	123,9	176,5	72,5	85,7	18,3	428,1	115,2	207,3	105,6	-251,6	41,2
Iun2012	580,7	187,8	277,6	115,3	178,9	77,0	85,8	16,1	401,8	110,8	191,8	99,2	-222,9	44,5
Iul 2012	579,6	198,5	271,6	109,5	163,0	79,0	69,1	14,9	416,6	119,5	202,5	94,6	-253,6	39,1
Aug 2012	563,2	194,5	250,6	118,1	156,6	75,8	63,4	17,4	406,6	118,7	187,2	100,7	-250,0	38,5
Sep 2012	636,7	216,8	277,2	142,7	187,0	84,0	80,6	22,4	449,7	132,8	196,6	120,3	-262,7	41,6
Oct 2012	707,2	230,7	333,6	142,9	210,2	94,8	97,4	18,0	497,0	135,9	236,2	124,9	-286,8	42,3
Noi 2012	693,8	234,6	329,1	130,1	215,9	91,2	103,3	21,4	477,9	143,4	225,8	108,7	-262,0	45,2

Perioada	Indicii valorici ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorici ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Exportul pe cap de locuitor, mil. USD	Ponderea exporturilor în exportul mondial, %	Ponderea exporturilor în PIB, %	Ponderea importurilor în PIB, %	Influxul de ISD, mil. USD	Stocul de ISD, mil. USD	Influxul de remiteri, mil. USD
2006	96,3	117,5	104,0	109,0	93,0	108,0	282,4	0,0	29,7	76,2	258,5	1278,1	1361,8
2007	127,6	137,0	109,0	110,0	117,0	125,0	374,2	0,0	30,4	83,8	541,3	1876,5	1802,4
2008	118,7	132,8	113,0	116,0	105,0	114,0	445,3	0,0	26,3	80,9	711,5	2596,3	2388,0
2009	80,6	66,9	87,0	89,0	93,0	75,0	359,6	0,0	23,6	60,3	145,3	2697,0	1701,3
2010	120,1	117,6	103,0	103,0	117,0	114,0	432,6	0,0	26,5	66,3	197,4	2879,6	1909,0
2011	143,8	134,7	107,0	110,0	134,0	122,0	622,6	0,0	31,7	74,1	281,0	3170,0	2278,3
9 luni 2006	91,7	114,5						0,0			151,2	1166,4	970,7
9 luni 2007	128,3	137,3						0,0			318,2	1645,3	1252,1
9 luni 2008	130,0	145,1						0,0			551,7	2435,7	1806,3
9 luni 2009	74,8	62,2						0,0			118,8	2689,2	1205,8
9 luni 2010	110,3	115,5						0,0			151,5	2842,2	1371,5
9 luni 2011	156,4	140,1						0,0			202,2	3098,9	1643,7
9 luni 2012	100,2	101,1						0,0			58,5	3224,5	1775,5
T I. 2010	111,9	101,3	101,0	95,0	111,0	107,0		0,0			45,5	2724,6	378,0
T II. 2010	102,4	122,7	100,0	102,0	102,0	120,0		0,0			36,0	2734,6	450,7
T III. 2010	124,0	122,4	103,0	104,0	120,0	118,0		0,0			70,1	2842,2	542,9
T IV. 2010	145,8	122,4	108,0	106,0	135,0	115,0		0,0			45,9	2879,6	537,5
T I. 2011	158,2	144,0	109,0	110,0	145,0	131,0		0,0			63,9	2962,2	443,1
T II. 2011	171,5	139,8	110,0	112,0	156,0	125,0		0,0			72,0	3046,3	570,4
T III. 2011	144,3	137,4	111,0	112,0	130,0	123,0		0,0			66,3	3098,9	630,3
T IV. 2011	121,3	122,9	103,0	108,0	118,0	114,0		0,0			78,9	3170,0	634,5
T I. 2012	106,7	109,7	98,0	103,0	109,0	106,0		0,0			29,6	3201,3	498,3
T II. 2012	102,9	98,5	95,0	96,0	108,0	103,0		0,0			0,8	3180,9	611,0
T III. 2012	92,2	96,5	94,0	95,0	98,0	102,0		0,0			28,0	3224,5	666,3

Perioada	Exportul principalilor parteneri comerciali, mil. USD						Importul principalilor parteneri comerciali, mil. USD						Exportul net principalilor parteneri comerciali, mil. USD					
	Moldova	SUA	UE 27	Romania	Federatia Rusa	Ucraina	Moldova	SUA	UE 27	Romania	Federatia Rusa	Ucraina	Moldova	SUA	UE 27	Romania	Federatia Rusa	Ucraina
2006	11061000,0	1025673,0	1456596,4	32703,2	299792,0	38432,0	11713000,0	1929629,0	1714643,6	50268,7	159025,0	44459,0	-652000,0	-903956,0	-258047,2	-17565,5	140767,0	-6027,0
2007	12779000,0	1140198,0	1706001,2	40559,0	354403,0	49296,0	13370000,0	2020403,0	1983090,0	70553,0	223480,0	60619,0	-591000,0	-872205,0	-277088,7	-29994,0	130915,0	-11323,0
2008	14515000,0	1287442,1	1939754,5	49699,9	471606,0	66954,0	15368000,0	2169487,0	2331757,4	84316,1	291861,0	85533,0	-853000,0	-882044,9	-392002,9	-34616,2	179745,0	-18579,0
2009	11388000,0	1056043,0	1535015,7	40673,5	303388,0	39782,0	11757000,0	1605295,7	1718878,5	54463,7	191804,0	45487,0	-369000,0	-549252,7	-183862,7	-13790,2	111584,0	-5705,0
2010	13817000,0	1278263,1	1795945,6	49446,4	400630,0	51478,0	14347000,0	1969183,0	2027226,1	62043,0	240636,0	60911,0	-530000,0	-690920,7	-231280,5	-12596,6	151994,0	-9433,0
2011	16342000,0	1480432,1	2168953,8	63009,4	522013,0	68460,0	17090000,0	2265894,0	2396493,2	76518,1	323832,0	82594,0	-748000,0	-785461,9	-227539,5	-13508,7	198181,0	-14134,0
9 luni 2006	8096000,0	756419,0	1054736,7	23871,3	223718,0	27933,5	8609000,0	1433325,0	1260073,3	35816,2	112312,0	32208,0	-513000,0	-676906,0	-205336,5	-11945,0	111406,0	-4274,5
9 luni 2007	9260000,0	841256,0	1231813,9	29120,5	244911,0	35692,0	9689000,0	1484199,8	1428293,4	49401,9	153883,0	42356,0	-429000,0	-642943,8	-196479,5	-20281,4	91028,0	-6664,0
9 luni 2008	11350000,0	990631,9	1511969,9	39497,2	373570,0	53563,0	12041000,0	1682458,8	1834233,1	66864,0	218559,0	67902,0	-691000,0	-691826,9	-322263,2	-27366,8	155011,0	-14339,0
9 luni 2009	8138000,0	762059,1	1098180,1	29041,1	207829,0	27482,0	8427000,0	1157203,1	1245588,8	38810,4	131462,0	31575,0	-289000,0	-395144,0	-147408,8	-9769,4	76367,0	-4093,0
9 luni 2010	10015000,0	930633,6	1293568,8	35256,1	287091,0	36292,0	10434000,0	1449579,3	1469286,1	44385,1	172112,0	41857,0	-419000,0	-518945,7	-175717,3	-9129,1	114979,0	-5565,0
9 luni 2011	12206000,0	1096638,3	1612969,7	47364,8	377309,0	49954,0	12785000,0	1684910,5	1812222,3	57143,6	233331,0	59483,0	-579000,0	-588272,2	-199252,6	-9778,8	143978,0	-9529,0
9 luni 2012	12111000,0	1152192,8	1607902,3	42878,4	390429,0	51042,0	12713000,0	1750175,5	1718769,3	52016,2	240370,0	62296,0	-602000,0	-597982,7	-110867,0	-9137,9	150059,0	-11254,0
T I. 2010	3151000,0	296965,6	407763,8	10945,8	92226,0	10337,0	3280000,0	440348,0	468889,8	13799,8	45677,0	11796,0	-129000,0	-143382,4	-61126,0	-2854,0	46549,0	-1459,0
T II. 2010	3380000,0	315121,5	427172,2	11785,1	97368,0	12756,0	3510000,0	491705,6	488598,3	15310,7	58104,0	13793,0	-130000,0	-176584,1	-61426,1	-3525,6	39264,0	-1037,0
T III. 2010	3484000,0	318546,5	458632,8	12525,1	97497,0	13199,0	3644000,0	517525,7	511798,0	15274,6	58331,0	16268,0	-160000,0	-198979,2	-53165,2	-2749,4	29166,0	-3069,0
T IV. 2010	3802000,0	347629,5	502376,8	14190,3	113539,0	15186,0	3913000,0	519604,5	557940,1	17657,8	76524,0	19054,0	-111000,0	-171975,0	-55563,3	-3467,6	37015,0	-3868,0
T I. 2011	3844000,0	351553,7	514481,1	15209,5	113237,0	15378,0	4030000,0	523145,9	581722,3	17272,0	65077,0	18504,0	-186000,0	-171592,2	-67241,2	-2062,5	48160,0	-3126,0
T II. 2011	4165000,0	371105,2	548808,6	15926,8	133704,0	17472,0	4366000,0	573591,1	616794,0	20281,5	83038,0	19853,0	-201000,0	-202485,9	-67985,4	-4354,8	50666,0	-2381,0
T III. 2011	4197000,0	373979,4	549680,0	16228,6	130368,0	17104,0	4389000,0	588173,5	613706,1	19590,1	85216,0	21126,0	-192000,0	-214194,1	-64026,0	-3361,5	45152,0	-4022,0
T IV. 2011	4136000,0	383793,8	555984,1	15644,7	144704,0	18506,0	4305000,0	580983,5	584270,9	19374,5	90501,0	23111,0	-169000,0	-197189,7	-28286,8	-3729,8	54203,0	-4605,0
T I. 2012	3994000,0	381601,6	532218,1	14498,8	131766,0	16161,0	4231000,0	566711,7	590877,8	16753,8	72586,0	19079,0	-237000,0	-185110,1	-58659,7	-2255,0	59180,0	-2918,0
T II. 2012	4109000,0	392163,9	542493,4	14466,3	131919,0	17519,0	4270000,0	594919,6	564999,1	18113,7	81860,0	21814,0	-161000,0	-202755,7	-22505,7	-3647,3	50059,0	-4295,0
T III. 2012	4008000,0	378427,3	533190,8	13913,2	126744,0	17362,0	4212000,0	588544,2	562892,4	17148,8	85924,0	21403,0	-204000,0	-210116,9	-29701,6	-3235,5	40820,0	-4041,0
Ian 2011	1208000,0	110178,9	150250,4	4576,2	30346,0	4648,0	1296000,0	171778,4	188786,8	4855,8	16309,0	5069,0	-88000,0	-61599,5	-38536,4	-279,6	14037,0	-421,0
Feb 2011	1190000,0	109646,8	170784,5	4818,8	39246,0	4724,0	1233000,0	160554,2	180944,4	5375,9	21825,0	6387,0	-43000,0	-50907,4	-10159,9	-557,2	17421,0	-1663,0
Mar 2011	1446000,0	131728,0	193446,2	5814,5	43645,0	6006,0	1501000,0	190813,3	211991,1	7040,2	26943,0	7048,0	-55000,0	-59085,3	-18544,9	-1225,8	16702,0	-1042,0
Apr 2011	1352000,0	123959,4	177504,9	4944,4	45880,0	5605,0	1411000,0	183037,6	202345,9	6348,4	27116,0	6298,0	-59000,0	-59078,2	-24841,0	-1404,1	18764,0	-693,0
Mai 2011	1405000,0	124106,8	190124,4	5542,9	43645,0	5700,0	1487000,0	193944,1	210920,7	7226,0	28177,0	6767,0	-82000,0	-69837,3	-20796,3	-1683,1	15468,0	-1067,0
Iun2011	1408000,0	123039,0	181179,3	5439,5	44179,0	6167,0	1468000,0	196609,4	203527,5	6707,1	27745,0	6788,0	-60000,0	-73570,4	-22348,2	-1267,6	16434,0	-621,0
Iul 2011	1394000,0	120239,2	186851,8	5455,1	41986,0	5356,0	1435000,0	192229,9	202641,9	6405,5	27490,0	6527,0	-41000,0	-71990,7	-15790,1	-950,4	14496,0	-1171,0
Aug 2011	1381000,0	126633,4	176476,6	4982,0	44541,0	5780,0	1476000,0	201475,7	208988,1	6250,7	30172,0	7214,0	-95000,0	-74842,3	-32511,6	-1268,6	14369,0	-1434,0
Sep 2011	1422000,0	127106,8	186351,6	5791,4	43841,0	5968,0	1478000,0	194467,9	202076,0	6933,9	27554,0	7385,0	-56000,0	-67361,1	-15724,4	-1142,5	16287,0	-1417,0
Oct 2011	1385000,0	131057,7	185827,7	5658,1	46045,0	5756,0	1448000,0	196779,6	201251,0	6727,2	29403,0	7544,0	-63000,0	-65721,9	-15423,2	-1069,1	16642,0	-1788,0
Noi 2011	1395000,0	125898,8	188479,5	5635,2	47321,0	6276,0	1471000,0	195085,5	201130,6	6888,3	30407,0	7677,0	-76000,0	-69186,7	-12651,0	-1253,1	16914,0	-1401,0
Dec 2011	1356000,0	126837,3	181676,7	4351,3	51338,0	6474,0	1386000,0	189118,4	181889,3	5759,0	30691,0	7890,0	-30000,0	-62281,1	-212,6	-1407,6	20647,0	-1416,0
Ian 2012	1247000,0	118208,7	160105,9	4489,0	39737,0	5325,0	1340000,0	188291,4	192013,6	5082,0	19219,0	5385,0	-93000,0	-70082,7	-31907,7	-593,0	20518,0	-60,0
Feb 2012	1295000,0	123428,0	176507,7	4650,4	45157,0	4960,0	1379000,0	176109,5	193561,3	5326,6	24793,0	6760,0	-84000,0	-52681,5	-17053,5	-676,3	20364,0	-1800,0
Mar 2012	1452000,0	139964,9	195604,5	5359,5	46872,0	5876,0	1512000,0	202310,8	205302,9	6345,2	28574,0	6934,0	-60000,0	-62345,9	-9698,4	-985,7	18298,0	-1058,0
Apr 2012	1333000,0	127411,4	173868,0	4649,1	45119,0	5795,0	1398000,0	194609,8	190393,3	5840,8	26796,0	7263,0	-65000,0	-67198,4	-16525,3	-1191,7	18323,0	-1468,0
Mai 2012	1404000,0	131734,9	185405,2	5115,6	45828,0	6239,0	1473000,0	203514,3	190807,9	6403,3	28145,0	7582,0	-69000,0	-71779,4	-5402,7	-1287,7	17683,0	-1343,0
Iun2012	1372000,0	133017,6	183220,2	4701,6	40972,0	5485,0	1399000,0	196795,5	183797,9	5869,6	26919,0	6969,0	-27000,0	-63777,9	-577,7	-1167,9	14053,0	-1484,0
Iul 2012	1332000,0	121558,3	183106,7	4629,4	40645,0	5760,0	1399000,0	197633,4	180116,0	5545,5	29594,0	7198,0	-67000,0	-76075,1	2990,7	-916,1	11051,0	-1438,0
Aug 2012	1307000,0	128631,5	172901,0	4358,7	42054,0	5832,0	1387000,0	199866,7	189524,5	5610,6	29414,0	7278,0	-80000,0	-71235,2	-16623,4	-1251,9	12640,0	-1446,0
Sep 2012	1369000,0	128237,5	177183,1	4925,1	44045,0	5770,0	1426000,0	191044,1	193251,9	5992,7	26916,0	6927,0	-57000,0	-62806,6	-16068,8	-1067,6	17129,0	-1157,0
Oct 2012	1426000,0	134020,1	196129,1	5419,8	46052,0	6173,0	1499000,0	203979,1	208842,9	6858,1	31553,0	7674,0	-73000,0	-69959,0	-12713,7	-1438,3	14499,0	-1501,0
Noi 2012	1391000,0	130226,3	188099,9	5403,4			1464000,0	199293,6	190250,1	5925,9			-73000,0	-69067,3	-2150,2	-522,5	0,0	0,0

Perioada	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor
Trimestul I 2011	1931	797
Trimestul II 2011	1629	965
Trimestul III 2011	1543	861
Trimestul IV 2011	1637	807
Total 2011	6740	3430
Trimestrul I 2012	1757	852
Trimestul II 2012	1499	760
Trimestul III 2012	1378	845
ian.2012	496	270
feb.2012	562	284
mar.2012	699	298
apr.2012	451	219
mai 2012	559	271
iun 2012	489	270
iul 2012	438	362
aug 2012	445	288
sep 2012	495	195
oct 2012	564	211
noiem 2012	584	207
dec 2012		

Indicatorii Sectorului Social			Numărul populației stabilă (mii locuitori) *la începutul anului*	Numărul populației prezentă (mii locuitori) *la începutul anului*	*Situația demografică*											
					Născuți-vii		Decedați		Decedați în vârstă sub 1 an		Sporul natural		Căsătorii		Divorțuri	
					Sporul natural: la 1000 locuitori - născuți-vii	Numărul născuți-vii - total (pers.)	Sporul natural: la 1000 locuitori - decedați	Numărul decedați - total (pers.)	Sporul natural: la 1000 locuitori - născuți-vii - decedați în vârsta sub 1 an	Numărul decedați în vârsta sub 1 an - total (pers.)	Sporul natural: la 1000 locuitori - născuți-vii - decedați	Sporul natural (pers.)	Sporul natural: la 1000 locuitori - căsătorii	Numărul căsătoriilor - total (numărul)	Sporul natural: la 1000 locuitori - divorțuri	Numărul divorțurilor - total (numărul)
TOTAL 2008			3572,7	3424,4	10,9	39018	11,8	41948	12,2	473	-0,9	-2930	7,5	26666	3,5	12601
TOTAL 2009			3567,5	3419,4	11,4	40803	11,8	42139	12,1	493	-0,4	-1336	7,5	26781	3,3	11884
TOTAL 2010			3563,7	3415,6	11,4	10474	12,3	43631	11,6	476	-0,9	-3157	7,4	26483	3,2	11504
TOTAL 2011			3560,4	3560,4	11,0	39162	11,0	39234	11,0	430	0,0	-72	7,3	25889	3,1	11119
2012	**T1**	Ianuarie														
		Februarie			10,5	9263	12,5	11095	10,4	96	-2,0	-1832	4,0	3508	3,2	2833
		Martie														
	T2	Aprilie														
		Mai			10,7	18979	11,8	20836	9,5	180	-1,0	-1857	4,9	8698	3,1	5432
		Iunie														
	T3	Iulie														
		August			11,1	29649	11,1	29528	8,8	260	0,05	121	6,7	17864	2,9	7707
		Septembrie														

Indicatorii Sectorului Social			*Piața forței de muncă*																
			Numărul persoanelor economic activă (mii pers.)	Rata de activitate a populației, %				Numărul persoanelor ocupate (mii pers.)	Rata de ocupare a populației, %					Numărul șomerilor BIM (mii pers.)	Rata șomajului, %				
				Total	bărbați	femei	urban	rural		Total	bărbați	femei	urban	rural		Total	bărbați	femei	urban	rural
TOTAL 2008			1302,8	44,3	47,3	41,5	47,1	42,2	1251,0	42,5	45,2	40,1	44,5	41,0	51,7	4,0	4,6	3,4	5,5	2,7
TOTAL 2009			1265,3	42,8	46,2	39,7	47,4	39,3	1184,4	40,0	42,6	37,7	43,6	37,4	81,0	6,4	7,8	4,9	8,0	5,0
TOTAL 2010			1235,4	41,6	45,0	38,6	47,2	37,5	1143,4	38,5	40,9	36,4	42,7	35,4	92,0	7,4	9,1	5,7	9,6	5,4
2011	**T1**	Ianuarie	1137,7	38,2	41,3	35,5	46,6	32,1	1030,5	34,6	36,4	33,0	41,9	29,3	107,2	9,4	11,9	6,9	10,0	8,8
		Februarie																		
		Martie																		
	T2	Aprilie	1328,7	44,7	49,2	40,5	49,6	41,0	1246,1	41,9	45,8	38,4	45,7	39,0	82,6	6,2	7,0	5,3	7,9	4,7
		Mai																		
		Iunie																		
	T3	Iulie	1347,2	45,3	48,3	42,6	48,1	43,2	1276,2	42,9	45,5	40,6	44,7	41,6	71,0	5,3	5,7	4,8	7,1	3,7
		August																		
		Septembrie																		
	T4	Octombrie	1216,4	40,9	43,5	38,5	47,8	35,8	1141,1	38,4	40,5	36,4	44,0	34,3	75,3	6,2	6,8	5,6	8,0	4,4
		Noiembrie																		
		Decembrie																		
TOTAL 2011			1257,5	42,3	45,6	39,3	48,0	38,0	1173,5	39,4	42,1	37,1	44,1	36,0	84,0	6,7	7,7	5,6	8,2	5,2
2012	**T1**	Ianuarie	1103,7	37,0	38,8	35,3	45,6	30,5	1023,9	34,3	35,2	33,6	41,9	28,6	79,8	7,2	9,5	5,0	8,1	6,2
		Februarie																		
		Martie																		
	T2	Aprilie	1266,9	42,5	45,6	39,6	46,3	39,6	1209,3	40,5	43,1	38,2	43,2	38,6	57,6	4,5	5,4	3,6	6,8	2,6
		Mai																		
		Iunie																		
	T3	Iulie	1286,9	43,1	46,0	40,5	46,5	40,7	1224,7	41,1	43,3	39,0	43,1	39,6	62,2	4,8	5,9	3,7	7,3	2,8
		August																		
		Septembrie																		

Indicatorii Sectorului Social			Minimul de existență																													
			TOTAL, MDL						URBAN, MDL						RURAL MDL																	
			Minimul de existență – medie, Total, MDL	Populația aptă de muncă, total	Pensionari	Copii			Minimul de existență – medie, Urban, MDL	Populația aptă de muncă, total	Pensionari	Copii			Minimul de existență – medie, Rural, MDL	Populația aptă de muncă, total	Pensionari	Copii														
						Total	până la 1 an	în vârsta 1-6 ani	în vârsta 7-16 ani				Total	până la 1 an	în vârsta 1-6 ani	în vârsta 7-16 ani				Total	până la 1 an	în vârsta 1-6 ani	în vârsta 7-16 ani				Total	până la 1 an	în vârsta 1-6 ani	în vârsta 7-16 ani		
TOTAL 2008			1368,1	1446,5	1167,4	1267,4	491,0	1091,8	1400,0	1482,8	1544,3	1251,1	1405,0	543,6	1213,3	1564,7	1287,6	1364,6	1119,6	1193	459,3	1025	1312,9									
TOTAL 2009			1187,8	1251,1	1022,8	1112,0	451,0	964,3	1228,3	1295,3	1344,3	1106,8	1240,0	503,3	1076,3	1376,5	1112,4	1173,6	974,8	1042,8	421,2	900,8	1151,9									
TOTAL 2010			1373,4	1453,1	1184,3	1258,1	498,8	1095,9	1409,3	1498,1	1567,0	1277,3	1397,9	555,5	1220,3	1576,1	1285,2	1362,8	1127,3	1182,7	466,3	1024,4	1323,1									
TOTAL 2011			1503,0	1582,8	1305,6	1391,4	590,6	1238,3	1550,1	1649,9	1722,3	1414,9	1551,3	659,5	1384,0	1740,7	1398,3	1472,8	1235,6	1304,5	549,8	1153,8	1451,1									
2012	**T1**	Ianuarie	1455,7	1524,9	1256,7	1384,6	601,2	1264,7	1528,2	1600,7	1663,1	1369,2	1552,1	674,4	1419,7	1722,8	1351,8	1416,1	1182,2	1292,9	558,1	1174,8	1425,7									
		Februarie																														
		Martie																														
	T2	Aprilie	1455,1	1531,1	1259,7	1357,5	568,5	1217,9	1512,7	1608,0	1676,6	1379,1	1530,6	641,5	1375,6	1716,1	1345,5	1416,5	1180,6	1262,7	525,5	1126,7	1405,6									
		Mai																														
		Iunie																														
	T3	Iulie	1456,9	1531,9	1259,5	1364,3	577,4	1208,7	1528,5	1563,9	1631,1	1337,0	1490,1	631,9	1323,7	1679,4	1380,3	1453,8	1208,1	1295,5	545,3	1142,1	1449,0									
		August																														
		Septembrie																														

Indicatorii Sectorului Social			Veniturile disponibile ale populației							Cheltuielile de consum ale populației												
			Veniturile disponibile ale populației MDL	Structura veniturilor disponibile ale populației, %						Cheltuielile de consum ale populației MDL	Structura cheltuielilor de consum ale populației, %											
				activitatea salariată	activitatea individuală agricolă	activitatea individuală non-agricolă	proprietate	prestații sociale	alte surse		produse alimentare	băuturi alcoolice, tutun	îmbrăcăminte și încălțăminte	locuințe și comodități	dotarea locuinței	sănătate	transport	servicii de comunicații	agrement	învățământ	hotel, restaurant, cantină	alte bunuri și servicii
TOTAL 2008			1188,6	42,9	10,5	7,5	0,3	14,9	23,9	1227,5	40,2	1,9	12,7	16,3	4,8	5,6	4,9	4,9	2,1	0,4	2,3	3,9
TOTAL 2009			1166,1	45,3	8,9	6,5	0,2	17,5	21,7	1217,4	40,8	1,8	12,2	16,2	3,9	6,2	4,7	5,0	2,0	0,5	2,5	4,1
TOTAL 2010			1273,7	42,6	9,8	6,8	0,1	18,7	22,0	1371,7	40,8	1,8	10,8	17,8	3,9	6,4	4,9	4,6	1,7	1,3	2,2	3,8
TOTAL 2011			1444,7	44,7	10,0	6,8	0,4	18,1	20,1	1534,1	42,5	1,8	10,4	18,1	3,6	5,4	5,2	4,4	1,7	1,1	1,9	4,0
2012	**T1**	Ianuarie	1439,3	43,9	10,1	5,9	0,1	18,4	21,6	1510,8	43,7	1,6	10,9	18,3	3,0	6,2	3,8	4,5	1,1	1,1	2,1	3,7
		Februarie																				
		Martie																				
	T2	Aprilie	1523,1	43,7	9,8	6,3	0,6	19,0	20,7	1582,6	43,7	1,6	11,2	18,5	3,3	4,8	4,5	4,5	1,4	0,9	1,8	3,8
		Mai																				
		Iunie																				
	T3	Iulie	1507,3	41,4	9,1	8,5	0,0	20,6	20,4	1675,3	42,0	1,7	10,3	19,0	4,1	6,5	4,3	4,3	1,9	1,0	1,3	3,6
		August																				
		Septembrie																				

Indicatorii Sectorului Social		Remunerarea muncii								Protecția socială a populației													
		Câștigul salarial mediu lunar - Total			Indicele câștigului salarial nominal lunar (față de anul precedent), %			Indicele câștigului salarial real lunar (față de anul precedent), %	Numărul pensionarilor - Total (la sfârșitul anului) (mii pers.)	Pensionarii aflați în evidența organelor de asigurare socială (mii pers.)				Mărimea medie a pensiei lunare stabilite a pensionarilor aflați în evidența organelor de protecție socială a populației *(la sfârșitul anului)* MDL			Ritmuri de creștere a pensiei nominale, %	Ritmuri de schimbare a pensiei reale, %	Indemnizație unică		Indemnizație lunară pentru îngrijirea copilului	
		MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR			Total	pentru limită de vârstă	de invaliditate	în urma pierderii întreținătorului	pentru vechime în muncă	Total	pentru limita de vârstă	de invaliditate	în urma pierderii întreținătorului (pentru fiecare membru inapt de muncă din familie)			la nașterea primului copil	la nașterea fiecărui următor copil	(persoane asigurate) în vârstă de până la 3 ani	(persoane neasigurate) în vârstă de până la 1,5 ani
TOTAL 2008		2529,7	243,4	165,4	122,5	143,0	133,0	108,7	639,4	621,4	455,2	131,3	26,3	8,6	646,4	666,3	563,3		117,9	104,6	1200,0	1500,0	322,6	150,0
TOTAL 2009		2747,6	247,2	177,0	108,6	101,5	107,0	108,6	643,4	624,5	457,9	133,3	24,9	8,5	775,5	800,8	669,3		120,0	120,0	1400,0	1700,0	478,9	150,0
TOTAL 2010		2972,2	240,4	181,2	108,2	97,3	102,4	100,7	646,7	627,2	460,5	134,3	23,7	8,6	810,9	836,6	691,8		443,7	104,6	97,4	1700,0	2000,0	675,3	250,0
TOTAL 2011		3193,9	272,1	195,5	111,6	113,2	107,9	103,7	658,4	638,3	473,1	135,8	20,6	8,8	874,1	900,6	717,7		461,4			2000,0	2300,0	768,6	300,0
2012																									
	January	3139,0	265,8	206,1	110,7	114,5	118,6	103,5		638,6					874,1										
T1	February	3166,0	266,5	201,9	109,8	111,0	114,8	103,4																	
	March	3273,5	276,3	209,6	109,7	110,6	117,3	104,1																	
	April	3350,3	283,8	215,6	106,9	105,9	116,0	102,1		640,3					874,0										
T2	May	3489,8	294,2	229,1	108,5	106,1	118,8	104,2																	
	June	3913,5	323,8	258,4	110,0	105,5	121,0	106,1																	
	July	3574,9	289,2	234,8	109,6	102,3	118,6	105,4		642,5					957,2										
T3	August	3503,6	280,4	226,4	110,4	100,5	116,3	105,7																	
	September	3421,5	275,7	215,1	108,3	101,2	109,1	103,2																	
T4	October	3482,3								645,7					957,9										

| Indicatorii Sectorului Social | | | Infracțiuni | | |

Redactor-şef CE: Iulita BÎRCĂ
Redactor: Lucia CUTASEVICI
Designer copertă: Virgiliu MOREI

Adresa redacţiei: Complexul Editorial, IEFS, MD-2064,
or. Chişinău, str. I. Creangă, 45, tel.: (+373-22) 50-11-30, fax: (+373-22) 74-37-94
web: www.iefs.md/complexul-editorial/; e-mail: bircaiulita@mail.ru

Bun de tipar: 14.02.2013. Tirajul 300 ex.
Coli de tipar 6,6. Coli editoriale 7,5. Com. 2.
Complexul-Editorial al IEFS, 2013